

ING

GUNNING

37

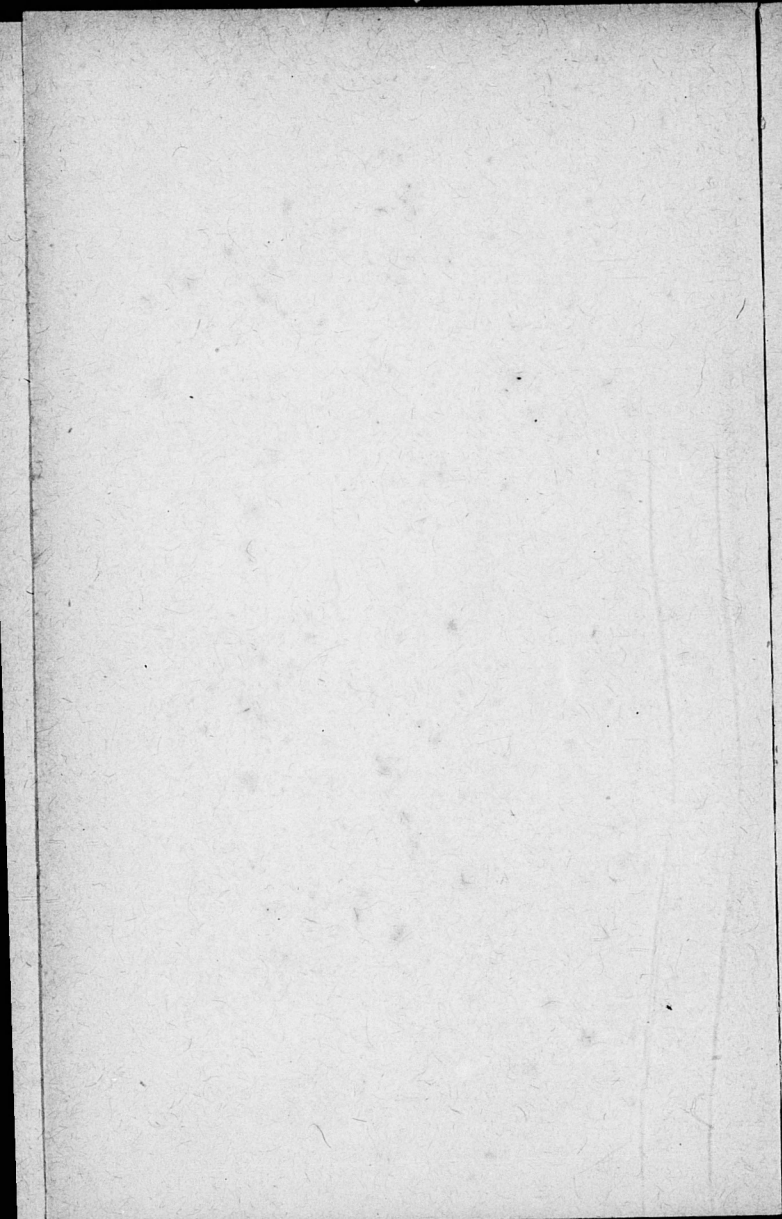
39

1909.

W.V. LEUSDEN J.K.

27. F. 39

Gunning 37. F. 39

GEESTELYK
HOUWELYK,

DAT IS

EEN VERHANDELING

VAN DE

ONDERTROUW DER GELOOVIGEN MET CHRISTUS,

DOOR

ÆGIDIUS FRANCKEN,

Bedienaar des H. Euangeliums tot MAES-SLUYS.

MET EEN VOORWOORD VAN DEN WELÉERW. HEER

E. E. GEWIN,

Predikant te Utrecht.

Onveranderde druk volgens de oorspronkelijke uitgave
van 1715.

UTRECHT, — H. TEN HOOVE.

1888.

Gedrukt ter „Utrechtsche Stoomdrukkerij” te Utrecht. — Jeruzalemsteeg.

Gaarne en met alle vrijmoedigheid voeg ik, op verzoek des uitgevers, een woord van aanbeveling bij dit geschrift van Aegidius Francken. De naam van den godzaligen schrijver is echter ook reeds eene aanbeveling. Hij is nog steeds een goede bekende bij de liefhebbers der waarheid, die naar de godzaligheid is; niet het minst door zijn „Kern der Christelijke leer”, die nog onlangs herdrukt werd en door velen met vrucht wordt gelezen. Het werkje dat hier aangeboden wordt is geene uiteenzetting van de leer der waarheid, maar beschrijving van het leven, dat God Zijn volk leert kennen, of nog beter gezegd, van 't geen in dat leven hoofdzaak is; namelijk de nauwe huwelijksvereeniging der geloovigen met Christus. 't Doel des schrijvers met het uitgeven er van was: vreemdelingen van dien gezegenden ondertrouw begeerig er naar te maken; de ondertrouwde bruid van Christus te bevestigen in haren gelukzaligen staat en sukkelende en bekommerde zielen los te maken van hare ongegronde en

angstvallige gedachten. Dit gezegend doel is tijdens het leven van den schrijver door Gods genade niet onbereikt gebleven.

Geve de Heere dat het ook bereikt worde door de nieuwe uitgave van dit geschrift dat zoo vol is van den liefelijken geur der zalving des H. Geestes; opdat daardoor de man, die bij zijn leven een zegen was, ook nog na zijn dood tot een zegen gesteld worde.

Gebruike de almachtige en genadige Verbonds-God het om, in een tijd, waarin zooveel leven gemaakt wordt en zoo weinig waar leven wordt aangetroffen; enkelen zijner gunstgenooten weder daartoe terug te brengen en hunne zielen, zoo ver afgedreven te midden van het strijdgewoel, opnieuw zijne liefelikheden te doen aanschouwen in de binnenkameren.

UTRECHT,
2 Dec. '87.

E. E. GEWIN.

OPDRAGHT

Aen myne Veel-geächte Schoon-Moeder

HENDRICA GOSSY,

Huysvrouw van de Heer

CORNELIS VAN KLEVERSKERK,

BENEFENS

Aen myne seer Waerde Suster

JOHANNA FRANCKEN,

Huysvrouw van de Heer

JOHAN DE ROO,

EN

Aen myne Veel-geliefde Swagerinne

ANNA CORNELIA DE VRIES,

Huysvrouw van de Heer en

Mr. HENRICUS FRANCKEN.

Eerwaerde Moeder en Hoog-geächte Susters.

Soo verre het licht de duysternisse overtreft, en de hemel hooger is als de aerde, soo veel munt ook een waere begenadigde boven een natuurlyk mensch uyt; immers de rechtveerdige is Overtreffelijker als synen Naesten, was een van de loffelyke Byspreuken Salomons, Cap. 12; 26. Wel is waer, dat hy na het uyerlijke in geen meer aensien is als een ander, want dog eenderley wederwaert den rechtveerdigen ende den godloosen, den goeden ende den reynen als den onreynen. Pred. 9: 2. Ja veelyds werden de vroomen het minste geëert; de wereld houd hen voor de veragstten hoop; uytwendig sien sy'er slegt uyt, schoon sy geheel vereerlykt syn inwendig, als

des Konings dochter in den 45 Psalm ons werd vertoont; niet ongelijk den Tabernakel van Moses, welke bedekt was met roodgeverwde ramsvellen, en daer over een deksel van dassvellen, Exod. 36: 19, daer het Heyligdom van binnen van louter goud schitterde; edog hoe veel uytmuntender fijn de waere geloovige niet als alle andere menschen? hoord dat eens de wyse Prediker bevestigen, Cap. 4: 13. Beter is een arm ende wijs jongeling, dan een oud ende sot Koning, die niet en weet van meer vermaent te worden. Seekerlijk in Gods oordeel steekt een godvrugtig man verre boven een godloose uyt; want die is een cierlijke kroone in de hand des Heeren ende eenen koninklyken hoed in de hand sijnes Gods, Jes. 62: 3. Gelijk hy ook soo heerlijk boven sijn naesten uytmunt in de oogen der vroomen, die sig niet vergapen aen een uysterlyke glans des werlds, maer geleert hebben alle dingen op haer rechte prys te stellen; in sulker oogen sijn de verworpene veragt, maer sy eeren de gene, die den Heere vreesen, Psalm 15: 4. Hunne goedheyd raekt tot de heylige, die op der aerde syn, en de heerlyke, in de welke al hun lust is. Psalm 16: 3. Van dat oordeel was de Propheet Elisa, die het aengesigte van den vroomen Koning Josaphat eerde boven dat van den godloosen Koning Joram, en daerom tot de Koning Israëls seyde, 2 Kon. 3: 14. Soo waeragtig als de Heere der heyscharen leeft, voor wiens aengesigt ik sta, soo ik niet het aengesigt Josaphats des Konings van Juda opname, ik en soude u niet aenschouwen, nogte u aensien. Sels in hun elendigste staet schatten de waere godsalige een rechtveerdige uytmuntender dan synen naesten; daerom gaf Paulus van de Bloedgetuygen, die bespottingen en geeselen

beproeft hadden, en ook banden ende gevankennisse, die gesteenigt waeren geworden, in stukken gesaegt, door het swèerd ter dood gebragt. dit loffelyk getuygenisse, dat haerer de wereld niet weerdig was, Hebr. 11: 36—38. Gewisselyk sal dese waerheyd nog nader sonneklaer doorschynen, soo gy met my eens een vergelyking wild maeken tusschen dese beyde persoonen, die soo onderscheyden van den anderen syn, en tegen malkanderen in de weegschael van een geheyligt oordeel opwegen, yeders afkomst, yeders staet, yeders gedrag en yeders vermagtinge.

I. Schat de wereld yemants uytinementheyd boven andere na syn afkomst en geboorte, wie kan dan twyfelen, of een rechtveerdige is uytmundender dan een ander? Onbekeerde syn van een onedel geslagt, ende moeten hun afkomst rekenen uyt de aerde; die uyt de aerde aerdsch syn; ja hunne geboorte moeten sy afhaelen uyt de Satan, volgens de taele van de mond der Waerheyd Christus, Joh. 8: 44. Gy syt uyt den vader den Duyvel, ende wilt de begeerten uwes vaders doen; 't welk Johannes bevestigt, 1 Joh. 3: 8. Die de sonde doet, is uyt den Duyvel; want de Duyvel sondigt van den beginne. Edog een waere geloovige kan syn geslagt rekenen van God, dien Optimus Maximus, den besten en den grootsten, uyt wien hy op een bovennatuurlyke wyse is gebooren; daerom getuygt Johannes van des Heeren volk, datse niet uyt den bloede, nog uyt den wille des vleesches, nog uyt den wille des mans, maer uyt God gebooren syn. Joh. 1: 13. Daerom schaemt hem God niet om hunne God, ja hunne Vader genaemt te werden; maer wil syn kinderen met dese vaderlyke belofte verquikken, 2 Cor. 6: 18. Ik sal u tot een Vader

sijn, ende gy sult my tot soonen ende dochteren syn, segt de Heere de Almagtige.

II. Maeken wy eens een vergelyking tusschen de Staat van dese beyde, hoe veel overtreffelijker sal niet de staet van een geloovige wesen boven die van een natuurlyk mensch? Syn Natuur getuygt van syn hoogheyd boven andere; een onbegenadigde heeft een bedorve natuur, welkers sielskrachten alle verkeert syn; syn verstand is verblind, en niet als duyster-nisse; syn wille is verdraeyd na het schepsel en na de aerde; syn genegentheden syn ongeregelt geworden als hollende paerden, en syn conscientie is ongevoelig; die, in plaets van de heerlyke trekken van Gods beeld, de afschouwelyke trekken van de Satan in syn wandel vertoond; die daerom vuyl en afschouwelyk is; syn arme siel is ontciert en berooft van het cierkleed van Gods gerechticheyd, en een modderpoel van alle onreynę gedagten en vleeschelyke bewegingen. Maer beschouw ik aen de andere syde de godsalige, die syn van een veel waerdiger en edelder natuur, die syn der Goddelyke natuure deelagtig, gelyk'er Petrus met sulc een verheffinge van spreekt, 2 Petr. 1 : 4. Niet dat de genade de geloovige souw vergoden en tot Goden maeken; dat syn dwaese gedagten van een hoogmoedig hert; dat eyndig is blyft altyd onvatbaer van het oneyndige; edog de geloovige ontfangen door de genade der wedergeboorte sulc een heylige natuur, welke als een sweem heeft van de Goddelyke natuur, en als een strael is, die van de heylige God voortvloeyd, gelyk het licht of de zonnestraelen van de son voortvloeijen; ja sy dragen hun Scheppers beeld, en komen hem soo na, als'er yets onder den hemel is; hoe wonderlyk munten sy niet in waerdigheyd boven andere uyt, die praelen met de cierlyke trekken van Gods beeld,

kennisse en heyligheyd? Mosten de vyanden van Daniël van hem getuygen, dat in hem de Geest der heyliger Goden was, mitsgaders licht, ende verstand ende wysheyd, gelyk de wysheyd der Goden is, Dan. 5 : 11, 12. Dat getuygenisse past ten vollen op het nieuwe schepsel, die het licht der wereld syn, Ephes. 5 : 8. In wien de Geest van wysheyd en verborgentheyd woond; die kend de verborgentheden van Gods koningryk en van syn weg in syn heyligdom; de verborgentheden van syn eyge herte; daer de grootste wereldkundige, die al de geheymen van de natuur en staet doorkropen heeft, nog onkundig blyft in de verborgentheyd van syn boos en verdorve herte, daer kend een begenadigde syn hertverdorventheden, en de plaegen van syn siele, welk onkruid hy door geduurige bekeeringe en doodinge soekt uyt te wieden; ja die kent de verborgentheden der tyden; als de kinderen Issaschars is hy ervaren in het verstand der tyden, om sig voor Gods nakende oordeelen te kunnen verbergen. Spr. 22 : 3. Een kloeksinnig mensche siet het quaed, ende verbergt sig; maer de slegte gaen henen door, ende worden gestraffet. Wat steekt een waer kind Gods niet hoog boven anderen uyt in heyligheyd, en vertoont daer in ook niet het uytmuntent beeld van God? Gelyk God, die hem geroepen heeft, heylig is, soo is hy ook een heylige der hooge plaetse, die sig soekt te reynige van alle besmettinge des vleesches en des geestes. 2 Cor. 7 : 1. In wien niets laeg, gering en veragtelyk is, gelyk in een ongeheyligde, in wiens niets is dan het gene laeg, gering, nietig en ydel is; alles is in hem voortreffelyk en heerlijk; daerom werd hij genaemt een heerlijke op aerde, Psalm 16 : 3. Des Konings dochter, die aen de

regterhand van Christus staet in het fijnste goud van Ophir; die God een suyvere en onverdeelde liefde toedraegt; en als syn heylige Vader sulck een glans van heyligheyd van sig verspreyd, dat hy ontsagge-lijk en eerbied waerdig voor andere werd; daerom werd'er gevraegt, Hoogl. 6: 10. Wie is sy die daer uyt siet, als de dageraad; schoone gelijk de maene, suyver als de sonne, schrikkelijk als slagordens met banieren? En draegt de naem van het peerd van Gods Majesteyt in den strijd. Zach. 10: 3. Dat maekt syn geestelyke schoonheyd uyt, welke de Bruydegom Jesus in verwondering wegrukt, en dat konstig borduursel en werk des Heyligen Geests doet roemen, Hoogl. 4: 7. Geheel sijt gy schoone, mijne Vriendinne, ende daer is geen gebrek aen u. Hoe veel voortreffelyker is ook niet de Geest, die een geloovige besielt, als die der godloosen? Dese syn van een laege onedele geest; dewyl sy de dingen, die des Geestes zijn, noyt hebben gesmaekt, en van de hemelsche dingen onkundig zyn, soo bedoelen sy niets boven dit leven, kruypen gelyk de slangen op de aerde, en voeden hen met stof; sy maeken veel ge-woel in de wereld om te bejagen een weinig rook, en ydele lofstuyting en eere, ongestadige rykdommen, en sondige jagt-geneugten, die sy niet als loopende kunnen smaeken, in plaets dat sy soude behertigen dat groote eynde, waer toe sy in de wereld syn voortgebracht, namelyk Gods onmiddelyke gemeynschap in den hemel; Paulus beschryft dese aerdsgeinde kragtig, Phil. 3: 18, 19. Veele wandelen anders; van dewelke ik u dikmael gesegt hebbe, ende nu ook weenenende segge, datse vyanden des kruyces Christi sijn. Welker eynde is 't verderf, welker God is de buyk, ende welker heerlykheyd is in haere schande, dewelke aerdsche dingen bedenken.

Edog des Heeren gunstgenooten werden door een hooger en edelder Geest gedreven; gelyk sy edel en moedig syn in Gods saek, want elk rechtveerdige is moedig als een jonge leeuw, Spreuk. 28 : 1. Soo syn sy ook van een held-agtige geest in hunne beoogingen en betragtingen, dewyl sy een smaek gekregen hebben van het hemelsche Manna, soo willen sy hen niet laeten genoeg en swynen-draf; dewyl sy hebben gekregen verlichtende oogen des verstands, om te weten, hoedanig de hoope van Gods roepinge sy, ende de rijkdom der heerlijkheyd van sijn erlennisse in de heyligen, soo sweven sy met hunne gedagten en begeertens hooger, en hygen na een uytnemender en grooter heerlijkheyd als de wereld yemant schenken kan; sy verwagten een stad, die fundamenten heeft, welkers konstenaer en bouwmeester God is. Is dat een edelder oogmerk een konings-schepter over een volk te mogen swayen dan te spelen met kinderen om vodderyen? Hoe veel voortreffelyker is dan niet het eynde, welke sig de geloovige voorstellen boven al de hoogste deffeynen van een wereldling, die een hemelsch koningrijk zoeken, daer sy met Christus sullen sitten op synen throon. Beschouwt gy de Bedieninge der geloovige, die getuygt oek van hun uytmuntentheyd boven hunne naesten. *a.* Onbegenadigde dienen de veragtste Heer, en syn elendige slaven en Dienstknechten van de Satan, van wien sy gevangen werden gehouden na sijnen wille; niet alleen tovenaers, die een uytdrukkelyk verdrag met de Duyvel aengaen, sy syn rampsalige-dienstknechten, maer ook alle onbekeerde, die genoeg vinden in sijn slavernye; die snoode slaven sijn van hunne boose lusten, van hunne gierigheyd, gramschap, wellust, hoovaerdye

of staetsugt; daerom vraegde Paulus, Rom. 6: 16. Weet gy niet dat wien gy u selven stelt tot dienstknegten ter gehoorsaemheyd, gy dienstknegten sijt des genen dien gy gehoorsaemt, ofte der sonde tot de dood, ofte der gehoorsaemheyd tot gerechtigheyd. Maer hoe veel voortreffelijker Meester dienen de geloovige niet, die dienstknegten sijn van die groote Hemelkoning; daer op droegen de Tempel-bouwers hun roem, als sy door de Beämpften van de Koning Darius na hun naemen wierden gevraegt, seggende, wy sijn knegten van den God des hemels en der aerde, Ezra 5: 10, 11. Al is een kind Gods in de armste staet, al gaet hy met gescheurde kleederen, al bewoond hy het veragtste hutje, soo is hy grooter als de grootste Monarch van de wereld in al sijn werldsche pompe en luyster, omdat hy met waerheyd een knegt van de God des hemels genaemt mag werden. *b.* Ja de waere begenadigde sijn gesalft tot bedieninge van drie Ampten, die hen voortreffelijker maeken als hunne naesten. 1. Sy sijn gesalft tot Propheten, die ontdekkinge gekregen hebben van de geheymen van het koninkrijk der hemelen, en gemeysaem van God werden onderwesen, volgens des Heeren troostrijke toesegginge door de Propheet Jesaias, alle uwe kinderen sullen van den Heere geleert sijn. Cap. 54: 13. 2. Hoe sijn de geloovige ook niet verheven tot de Priesterlijke waardigheyd? Naest de Koninklyke heerschappye was het Priesterdom de hoogste bedieninge wel eer by Gods volk, en andere volkeren; in de dagen van het Oude Testament was het Priesterdom voortreffelijk en eerwaardig; des Konings dochter was de huysvrouwe van de Priester Jojada. 2 Cron. 22: 11. Die onder de Wet de Hoogpriester eens met sijn Priesterlijk gewaed had uyt-

gedost gesien, omgord met den Ephod van hemelsblauw, purper, scharlaken en fijn getwernt linnen, dragende op sijn voorhoofd die goude plate, waer in gegraveert waeren die uytmuntende woorden, de Heyligheyd des Heeren, op sijn borst de borstlap des Gerigtes, omset met de naemen van de twaelf stammen Israëls, en de Urim en Thummim, en met sijn andere Priesterlyke kleederen toegerust, die souw daer uyt hebben kunnen lesen de uytmuntentheyd van die waardigheyd; als Alexander na het beleg van Tyrus en Gasa op de Jooden was vergrimt, en een voornemen had genomen om Jerusalem aen sijn woede en wraeke op te offeren, wierd hy op het gesigte van de Hoogepriester Jaddua, in sijn ontsaggelyk Priesterlyk gewaad toegerust, in een oogenblik met sulk een ontsag en eerbied voor dien Hoogenpriester getroffen, dat hy hem alle eer bewees, en sijn bloed-dorstig voornemen staekte, gelijk ons den Joodsche Historieschryver Josephus verhaelt; in geen minder agtinge was het Priesterschap by de Heydenen; de Ægyptenaeren hadden een gewoonte om hunne Koningen uyt hunne Priesters te verkiesen; en Julius Caesar seyde tot sijn moeder op den dag der verkiesinge, dat hy sig getroost souw houden, soo hy of Aerds-priester of Baling wierd; edog de geloovige sijn door een doorlugtige salvinge en inhuldiging tot Priesters Gode den Vader gemaekt; immers daer was al van hen voorseggt, dat sy Priesters des Heeren soudent heeten, Jes. 61. Die even als eertijds de Priesters Gode als sijn eygendom sijn toegeweyd, volgens des Heeren gunstige toesegginge, Mal. 3: 17. Sy sullen, seyde den Heere der heyschaeren, te dien dagen, dien ik maeken sal, my een eygendom sijn; gemeensaem met God verkeeren, en vrymoedigheyd

hebben om in te gaen in het heyligdom door het bloed van Jesus, op eenen verschen en levendigen weg, welke hy ons ingeweyd heeft door het voorhangsel, dat is door sijn vleesch. Hebr. 10: 19. En den Heere tegengaan met geestelijke offerhanden, die hem aengenaem sijn door Jesum Christum, 1 Petr. 2: 5. 3. Dat meer is des Heeren gunstgenooten sijn verheven tot Koningen; het hoogste doelwit, waer na eersugtigte herten jagen, is een Koningskroon; si violandum est jus, regnandi gratia violandum est, seyde Caesar; soo men oyt het recht mag krenken, so souw het moeten wesen om de sceppter te swaeyen. Maer sijn de geloovige niet tot die waardigheyd gevordert? Sijnse niet een Koninklijk Priesterdom na de uytdrukkinge van Petrus? Heeft Christus ons niet gemaekt tot Koningen Gode den Vader? volgens de roem van Johannes, Openb. 1: 6. Novarinus verhaelt van een seeker Koning, die voor een deel armē Christenen een groote maeltijd aenrigtede, en gevraegt sijnde, waerom hy soo veel eere bewees aen luyden van sulk een geringe en leegen staet, antwoorde, dese moet ik eeren als kinderen van den hoogen God; sy sullen sijn Koningen en Princen met my in de andere wereld. Seekerlijk sulke groote Vorsten sijn des Heeren lievelingen, die in weerdigheyd andere te boven gaen; die als koningen, hunne geestelijke vijanden, de Satan, de wereld en haer eyge vleesch bestrijden; die de strijd niet en hebben tegen vleesch en bloed, maer tegen de overheden, tegen de magten, tegen de geweld-hebbers der wereld, dēr duysternisse deser eeuwe, tegen de geestelijke boosheden in de lugt. Ephes. 6: 12. Die triumphtelijk over die vyanden segenpraelen, en meer als overwinnaers over hen sijn door Christus die

hen heeft lief gehad. Rom. 8 : 37. Die de wereld te onderbrengen, want al wat uyt God gebooren is, overwind de wereld. 1 Joh, 5 : 4. Den Satan doen vlieden; ja die selfs gesag voeren over sig selven, en de oproer in hun eyge gemoed stillen, Gal. 5 : 24. Die Christi sijn, hebben het vleesch gekruyst met de bewegingen ende begeerlijkheden. Immers dat is de heerlijkste segeprael, sijn eyge ongeregelde driften en lusten te dempen; daerom seyde seer wel Salomon, Spreuk. 16 : 32. De lankmoedige is beter dan de sterke; ende die heerscht over sijnen geest, dan die eene stadt inneemt. Ja die sullen hier namaels als Koningen eeuwig met Christus regeeren en heerschen, volgens de siels-verrukkens-magtige belofte van Christus, Openb. 3 : 21. Die overwind, ik sal hem geven met mij te sitten in mijnen throon, gelijk als ik overwonnen hebbe, ende ben geseten met mijnen Vader in sijnen throon. De Voorrechten, die de geloovige genieten, wat maeken die hun staet niet veel voortreffelijker als die der wereldlingen? *a.* Daer God de godloosen, die in hunne sonden sterven, van eeuwigheid heeft voorby gegaan, in de Swarte Rolle der verdoemenisse opgeschreven, en tot vaten des toorns heeft gestelt, ten verdere toebereyd, daer heeft de salige God van voor de grondlegginge der wereld een oog van gunst op hen wille slaen, gedagten van vrede over hen willen nemen, en hen als vaten van sijn barmhertigheyd, bereyd tot heerlijkheyd, willen opschrijven in de rolle en het Boek des eeuwigen Levens; met dat overgroot voorrecht vertroostede de Heere Jesus sijn Discipelen, Luc. 10 : 20. Verblijd u daer in niet, dat de geesten u onderworpen sijn; maer verblijd u veel meer dat uwe naemen geschreven sijn in de hemelen. *b.* Daer de godloosen een

voorwerp zijn van Gods Haet, want hy haet alle werkers der ongerechtigheyd, Ps. 5: 6. Daer staen des Heeren gunstelingen in zijn teedere Liefde, aen wien hy heeft een bysonder welgevallen, dewijl hy hen aensiet als die gene, die hy van eeuwigheyd aen zijn Soon als Borge heeft geschonken, die vrygekogt zijn door zijn bloed, en door de stempel van zijn Geest versegelt zijn tot den dag der verlossinge; seyde eens de Koning Ahasueros, wat sal men dien man doen, tot wiens eere de Koning een welbehagen heeft? Esth. 6: 6. Hoe veel gelukkiger is een kind Gods niet, in wien de Koning des hemels een behagen heeft, en van wien hy segt, mijn lust is aen hem. Jes. 62: 4. *c.* Onbegenadigde lyden honger en Gebrek, de verloorene soon, soo lang hy afswerfde van de overvloed des hemels, verging van honger, niet konnende zijn hongerigen buyk met swynen-draf vullen; die zijn in de grootste rijkdom na de wereld arm, dewijl sy ontberen het hoogste goed, en 't gene God hen in dese wereld bedeeft heeft, bezitten als goederen van Gods slinkerhand, niet in zijn gunst, maer in zijn toorn, en als een roof-goed, en als een Heyden in Gods erfdeel gevallen; edog des Heeren volk zijn in de grootste armoede van de wereld Ryk, en konnen met David als dan nog seggen, mijn beker is altijd overvloeiende; die hebben recht en eygen-dom aen de dingen deser wereld, al hebben sy'er veelsins het daedelijk besit niet van; en 't geen sy besitten, genieten sy in de gunste Gods, welke beter dan het leven is; daer van daen is het weynige, dat een rechtveerdige heeft, beter dan den overvloed der godloosen, Psalm 37: 16. hen versaedigt de Heere met het goed van zijn huys, en met het heylige van zijn palleys; de wederkeerende verloorene soon wierd

in zijn Vaders armen omhelst, en het gemeste kalf wierd voor hem geslagt. *d.* Onbekeerde hebben alle schepselen tot hun Vyanden, dewijl de Heere alles geschapen heeft tot dienst van zijn vrienden, en niet voor zijn vyanden, als de godloosen zijn; edog alle schepselen staen ten Diensten van de geloovigen, die hun welstand bevorderen; son, maen en sterren werden door des Heeren hand bestiert t'haeren beste; selfs de salige Geesten, de Engelen, die Gods aengesigt geduurig in de salige heerlijkheyd aenschouwen, passen op de geloovige, Hebr. 1 : 14. Sijnse niet alle gediensstige geesten, die tot dienst uytgesonden worden om der gene wille die de saligheyd beërven sullen.

e. Daer de onreynre en godloose geen ding reyn is, maer alles tot hun Quaad strekt, selfs des Heeren segeningen hen tot een vloek werden, volgens des Heeren rechtveerdige bedreyginge, Mal. 2 : 2. Indien gy het niet en sult hooren, ende indien gy het niet sult ter herte nemen, om mijnen naeme eere te geven, seyde de Heere der heyschaeren, soo sal ik den vloek onder u senden, ende ik sal uwe segeningen vervloeken; ja ik hebbe ook alreede elk een der selver vervloekt, om dat gy het niet ter herten neemt; daer is alle dingen reyn de geloovige; het quaed word voor hen Goed; de vloek verandert God voor hen in een segen, gelijk hy weleer de vloek van Bileam, tegen zijn volk voorgeschikt, verwisselde in een segen; Deut. 23 : 5. De Heere uwe God heeft u den vloek in een segen verandert. Immers daer mede vertrooste Paulus de geloovige, Rom. 8 : 28. Wy weten dat den genen die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk den genen die na zijn voornemen geroepen zijn. *f.* Godloose zijn noyt Veylig, en leven in een rusteloose staet, waer in sy

door allerhande ontroerende gedagten werden geslingert; Jes. 57: 20, 21. De godloose zijn als eene voortgedrevene zee, want die en kan niet rusten, ende haere wateren werpen slijk ende modder op. De godloose, seyde mijn God, en hebben geen vrede. Edog hoe Seeker wonen de geloovige niet, die nergens voor behoeven te vreezen, met wien het gaet als met de Ægyptenaeren, die boven de Moerasschen woonden en op torens slaepende, volgens het verhael van Herodotus, bevrijd wierden van de muggen, die door de wind belet wierden soo hoog te vliegen; sy die in de hoogte wonen en sweven met hun gedagten, zijn boven alle beroeringe en ontrustinge van schepselen hier beneden; dewijl sy in de schuytplaetse des Allerhoogste zijn geseten, vernachten sy in de schaduwen des Almagtigen, sonder dat sy behoeven te vreezen voor den schrik des nachts, voor den pijl, die 's daegs vliegt; voor de pestilentie, die in de donkerheyd wandelt, voor het verderf dat op den middag verwoest. Psalm 91: 1, 5, 6. Beschouwt gij Gods volk in betrekkinge op andere, wat invloed sy op die hebben, steekt hun uytmundendheyt boven andere nog meer uyt; godloosen zijn voor hun naesten niet Voordeelig maer seer schadelijk, die des Heeren oordeelen over een land verhaesten door besmettinge van andere met hunne sonden; om den godloosen Áchas des Konings Israëls wille vernederde de Heere eertijds Juda; want hij hadde Juda afgetrokken, dat het gantsch seer overtrad tegen den Heere. 2 Cron. 28: 19. Edog hoe wonderlijk Voordeelig syn de godsalige niet voor andere? Die zijn immers het bolwerk en de sterkens, die een volk staende houden, en de uysterste oordeelen en verwoestinge van een land afschutten; seekerlijk zijn de

vroome de schraegen en steunsels van Land en Kerk; dat gaf de Heere duydelyk te kennen in zijn voorsedginge, Jes. 6: 13. Alsoo sal het heylyge saed het steunsel daer van sijn, gelijk de boomen, die van beyde sijden in een Dijk geset sijn, het steunsel van de opgeworpene aerde aen de selve sijn, en den Dijk ondersteunen, versterken en houden; even soo onderschragen en houden de heylyge gemeenelyk nog een sondig volk op, indien'er binnen Sodom maer tien rechtveerdige geweest waeren, de Heere soude die gantsche landstreeke verschoont hebben; daerom seyde God, Jes. 5: 1. Gaet om door de wijken van Jerusalem, ende siet nu toe, ende vernemet, ende soeket op haere straeten, of gy iemant vindet, of'er een is die recht doet, die waerheyd soekt; soo sal ik haer genadig sijn. Gelijk ook Ezech. 22: 30. Als Elia met vuyrige wagens en vuyrige peerden ten hemel opvoer, noemde hem Elisa wagen Israëls en fijne ruyteren, 2 Kon. 2: 12. 't Geen die twee befaemde kopere pilaeren in den Tempel waeren, geheeten Jachin en Boäs om het voorhuys te onderschragen, dat sijn de godsalige aen Land en Kerk, die dat gebouw van den Staet en van Gods Kerk ondersteunen; de Heydenen selfs hebben dat konnen sien, want wanneer het regiment der Christenen in het leger van Marcus Antoninus door hunne gebeden regen had verworven voor het dorstend leger, wierden sy als behouders van het gantsche leger van hen geëert, en kreeg de naem van het blixem-schietend-regiment, om dat sy met eenen van God op hunne gebeden verworven hadden donder en blixem tot verschrikkinge van hunne vyanden; daerom seyden de Heynenen ook, dat een goed man een gemeen goed was, nuttig voor het gemeene best; en verheften

uit dien hoofden seer den Trojaenschen Hector, aen wien sy de behoudenisse van Stad en Staet hebben toegeschreven.

III. Het Gedrag der geloovige geeft ook blijken van haer voortreffelijkheyd boven die van andere; onbekeerden gaen den breeden weg na de helle; stellen sig op een weg, die niet goed en is, welkers treden de eeuwige verdoemenisse vast houden; edog de geloovige wandelen op de smalle weg, welke ten leven leyd; strijden om in te gaen in de enge poorte; beneerstigen hen om in de salige ruste in te gaen, volgens de ernstige opwekkinge van Paulus, Hebr. 4: 11. Laet ons dan ons beneerstigen om in die ruste in te gaen; op dat niet yemant in dat selve exempel der ongeloovigheyd en valle.

IV. Kort om hun Verwagtinge is veel uytstekender als die van wereld-lingen; immers de verwagtinge der huychelaeren sal vergaen, van welke sijne hoope walgen sal, en sijn huys sal wesen, als het huys van een spinnekop; immers sal het slegte voor de godloose op 't laetste komen; stervende in een onbekeerde staet, slaen sy dien ongelukkige weg ter verdoemenisse op, en hebben niet anders te wagten, als dat sy alle vleesch een vervloekinge sullen wesen, en dat hen die swarte keursteen van eene naere veroordeeling sal toegewesen werden, gaet weg van my gy vervloekte in het eeuwige vuyr, dat voor de Duyvel en sijne Engelen bereyd is. Matth. 25: 44. Daerom vraegde Paulus, Rom. 6: 21. Wat vrugt dan had gy doe van die dingen daer over gy u nu schaemt? want het eynde der selver is de dood. Edog hoe heugelijk is niet de verwagtinge der geloovige, die na veel strijd en worstelinge de haven der saligheyd sullen besejlen? Soo als sy sterven, werden hunne

sielen gedragen in Abrahams schoot, en werden toegelaeten tot het genot van Gods onmiddelijke gemeynschap, en leven in die verwagtinge, dat sy eens in hun gantsche menscheyd sullen verheerlijkt werden in gene dagen na de opstandinge des vleesches, en dat hen dan die witte keursteen van een genadige vryspræk sal toegewesen werden, komt gy gesegende mijns Vaders beërft het koninkrijk, 't welk voor u bereyd is van voor de grondlegginge der wereld. Matth. 25 : 34. Met die verwagtinge versterkte de Propheet Maleachi het volk des Heeren, Cap. 3 : 17, 18. Sy sullen, seyde de Heere der heyschaeren, te dien dage, dien ik maeken sal, my een eygendom sijn; ende ik salse verschoonen, gelijk als een man sijnen soone verschoont, die hem dient. Dan sult gy lieden wederom sien, het onderscheyt tusschen den rechtveerdigen ende den godloosen, tusschen dien die God dient, ende dien die hem niet en dient. En Paulus volgt dat eyge voetspoor, Rom. 2 : 9, 10. Verdrukkinge ende benauwtheyd over alle siele des menschen die het quaed werkt, eerst des Jooden, ende ook des Grieken. Maer heerlijkheyd, ende eere, ende vrede een yegelijk die 't goede werkt, eerst den Joode, ende ook den Griek.

Om UE. Eerwaerde Moeder en Seer Geliefde Susters tot behertiging van deze Overtreffelykheyd boven uwen naesten op te wakkeren, Dragen wy dese weynige bladeren aen UE. uyt genegentheyd Op; hier in kond gy de uytmuntentheyd van een rechtveerdige boven syn naesten wonderlijk sien afsteken, daar de godloose ondertrouwt sijn aen de Wet, de wreedste man, die hen niet anders als met geduurige vreesen en angst bevangen houd; als een bedieninge des doods en der verdoemenisse niet anders als schrikkelijke vloeken over hen uyt donderde, en toorn werkte,

en seer straf en stuurs met hen leeft, daer vertoonen wy hier een geloovige ondertrouwt aen de grootste Hemel-vorst Jesus, die alle volmaektheden besit, en in hoogen afkomst, schoonheyd van gedaente, rijkdom, wijsheyd, staet, magt, deugden, goed-aerdigheyd, liestalligheyd en trouwe alle vryers en mannen oneyndig overtreft; die sijn Bruyd door dit geestelijk Houwelijk recht geeft aen alles, wat sijnes is, haer rijkelijk versorgt als een liefdragende man van alles tot haer verquikking, wat sy noodig heeft, in alle ongelegentheden de sterkste vertroostingen inboesemt tegen alle belediging het kragtigste beschermt, en in alle gevaeren haer verbergt in het verborgen van sijn aengesigt voor de hoogmoedigheden des mans en versteekt in eene hutte voor de twist der tonge ja hier toonen wy de uytmuntentheyd der rechtveerdigen boven sijnen naesten, door sijn weergaloes geluk van de In komste van Jesus tot haer, en haer onderlinge Avondmaelhouding met Christus, daer onbekeerde sijn sonder Christus, de eenige springbron van alle heyl en saligheyd, in wien de Satan in plaets van Jesus sijn wooninge heeft genomen, hunne sinnen verblindende, op dat haer niet en bestraele de verlichtinge des Euangeliums der heerlijkheyd Christi die het beeld Gods is; daer sult gy hier kunnen beschouwen de groote eere der geloovige, dat die Koning der Koningen, en die Heere der Heeren sijn Intrede in de herte van de sijne doet, en met sijn genade daer wil logeren, 't welk wel eer was een kooye van onreyne geesten en bewegingen; daer de godloose die sijn aengebodene gemeynschap hebben verworpen en verwaerloost, voor eeuwig van sijn Avondmael sullen uytgesloten werden, volgens des Heeren rechtveerdige bedreyginge, aen de versmaeders van sijn

gunstige aanbiedinge, Luc. 14: 24. Ik segge ulieden, dat niemant van die mannen, die genood waeren, mijn Avondmael smaeken en sal. Daer kond gy hier een kind Gods sien toegelaeten tot een onderling soet Avondmael houden met Jesus, dien Opper-gesaghebber van hemel en van aerde, die haer niet van honger en dorst laet sterven, of alleen als de honden een brokje van sijn genade tafel toewerpt, maer overvloed van sielen-spijs en drank tot verquicking opdist; ja haer op sulck een spijs en drank wil onthaelen, welke haer van de eeuwige dood bevrijden kan; om UE. dese voortreffelijkheyd te verseecken, soo gebruyk dese bladeren; agt die staet van een Christen hoog, even als de Keyser Theodosius, die meer agte, dat hy een Christen dan een Keyser was; heeft de Heere UE. tot die voortreffelijke staet verheven, en kond gy u op goede gronden verseecken van u Houwelijksluyten en vriendelijk Avondmael houden met Jesus, zoekt dan weerdig die salige staet te wandelen met veragting van de laege dingen deser wereld, en besorging van hooger dingen, u doorlugtige staet passende.

De Heere wil UE. met hem ondertrouwen in ge-loove, liefde, barmhertigheyd en goedertierentheden, doe u smaeken sijn verborgene liefde, en de sielsverrukkens-magtige omhelsing van sijn vriendelijk aengesigt, en doe UE. dan eens eyndelijk plukken de volmaekte vrugten van dat gesegend Houwelijk, leyde u in sijn hemelsche Bruyloftsael, om u daer te doen genieten de drukkende kussen van sijn hertvervoerende liefde. Dit wenscht en bid

Eerwaerde Moeder en seer Waerde Susters,

UE. Liefdragende Schoon-Soon en Broeder,
ÆGIDIUS FRANCKEN.

Maes-Sluis den 1 Mey 1715.

AENSPRAEK

AEN DEN

GOD-VRUGTIGEN LEESER.

De Waarheyd en Godsdienst sijn de twee voor-naemste suylen, welke Kerk en Land onderschragen; gelijk de Waarheyd beminnelijk is voor die gene, die haer kennen, soo is die ook van het grootste aenbelang; de Waarheyd des Euangeliums welke God aen ons uyt den hemel heeft geopenbaert, is voor ons verstand, 't geen de sonne is voor onse oogen; sy is de leyd-sterre van ons leven die ons bewaert vā valsche bevattingen, die wy anders van God en sijn wegen maeken, en opleyd tot een rechte kennisse van God en van de weg langs welken wy tot de besittinge van de eeuwige saligheyd kunnen geraeken; en daerom maekt sy een Land gelukkig, daer sy gekoestert werd, dewijl God meest genegen is tot die gene, die de aldersuyverste en heyligste gedagten van hem en van sijn wegen maeken; soo soo als de Waarheyd bewaerd of bedorven werd, soo groeyen of verwelkeren de Rijken of Burgerstanden; de Waerheyd en des Heeren Woord maekte eertijds Israël groot; de Heere hadde lust aen hem, om sijner gerechtigheys wille; hy maekte hem groot door de Wet; en hy maekte hem heerlijk; door de Waarheyd

overwonnen de Jooden alle die magtiger waeren dan sy; daerom singt'er David van Psal. 76: 2—4. God is bekend in Juda; sijn naem is groot in Israël. Ende in Salem is sijne hutte; ende sijne wooninge in Sion, Aldaer heeft hy verbroken de vijerige pijlen van den boge; den schild, ende het sweerd, ende den krijg. Dat was hun waere Palladium, om welkers wille God hen soo lang verschoonde en spaerde, maer als sy de leugen boven de Godheyd geloofde, en afgodische gedagten van de waerheyd gingen smeeden, en valsche Goden nagingen, wierden sy vernedert. Hos. 13: 1. Als Ephraim sprak, soo beefde men; hy heeft sig verheven in Israël; maer hy is schuldig geworden aan den Baäl, ende is gestorven. En gewisselijk de Hervormde Waerheyd heeft ook Nederlands volk tot een groote hoogte doen groeyen; die wortel der Waerheyd heeft Nederlands boom geen minder sap dan segen toegebracht als eertijds de Arke aan het huys van Obed-Edom.

Maer van geen minder gewigt is de Godsdienst en Godvrugt, welke by een volk de overhand heeft; daer de Heere suyverst werd gediend, daer drukt hy de meeste voetstappen van sijn goedertierentheyd, en bekroond sulk een volk met overvloedige segeningen; daerom seyde David tot sijn soon Salomon, 1 Cron. 22: 13. Dan sult gy voorspoedig sijn, als gy sult waernemen te doen de insettingen en de rechten, die de Heere Mose geboden heeft over Israël; om dat Josaphat wandelde in de voorige wegen van sijn vader David, en de Balim niet en sogt, soo bevestigde de Heere het koninkrijk in sijne hand. 2 Cron. 17: 3—5. Sels de Heydenen, die door het schemerlicht der natuur wierden geleyd, konden sien, dat van de dienst Gods al hun wel-

vaeren en voorspoed afhing, maekte daerom meer werk van die als van eenig ander ding, hoewel sy onwetende waeren, wie de suyverste Godsdienst oefende; doe Romen tot een groote hoogte was gesteygert, wierden door besluyt van den Raed 10 Princen-soonen gesonden door gantsch Ethurien, om te leeren de seden der Godsdienst; want onse stad (seggt een van hunne Schrijvers) heeft altijd geordeelt, dat alle dingen minder waeren, dan de religie; ook die dingen, in de welke de luyster en de majesteit meest uytblonk; en daerom heeft se niet getwijfeld ook de hoogste officien het Heyligdom dienstbaer te maeken, vertrouwende, dat sy meester soude werden van de menschelijke saeken, indien sy de Goddelijke majesteit godvrugtig en stantvastig gedient hadden; Cicero schrijft daerom aen de Godsdienst der Romeynen toe hun geluk, heerschappye en overwinningen, gelijk wy (seggt hy) alle volkeren in vroomigheyt en religie overtreffen, soo overtreffen wy ook haer alle in overvloed; en daerom wanneer sy te velde trokken, soo lokte sy alvorens de Bescherm-goden uyt dese of gene stad, die sy wilde belegeren door seekere formulieren van aenspraeken en gebeden, en beloofde hen beter onthael te Romen, denkende, dat die onwinbaer waeren, soo lang sy die Bescherm-goden nog binnen hunne muuren hielden; Overtreders van Godsdienst en Vadermoord wierd even swaer daerom gestraft; soo dat Romen wies met het hoog-agten van de Godsdienst, gelijk het daer na afnam met veragten van dien; als of de waere God beliefdde eeniger wijze tijdelijk voorspoedig te maeken, die den onsienlijken God onbekent diende, ook onder de naem van valsche gemaekte Goden.

Edog wat is het niet te beklagen, dat die twee pilaeren van Kerk en Land soo geschud en ondermijnt werden in ons Nederland! Wat leyd de Waerheyd, die door het goed en bloed van soo veel Helden hier is geplant, en tot nog toe Nederlands volk heeft staende gehouden, geen groote last? Wel is waer dat de Waerheyd uyt Nederland nog niet geheel is vervlogen, maer dat die onder ons nog suuyver werd beleden en gepredikt, en dat 'er in de Kerk nog Leeraeren en in Nederlandsche Hooge Schoolen nog Professoren sijn, die de Waerheyd liefhebben, die door een heylig yver-vuur aengeblasen, die met allen ernst beschermen, en als getrouwe wachters op Zions muuren wagthouden tegen de inkruypende Dwaelingen, en uyt een innig en oprecht medelijden met de Worstelingen van Nederlands Zion de Gemeeytens waerschouwen tegen het bederf, 't geen door de ydele Philosophie dreygt door te breken; edog wat wort aen die wortel niet maer als al te veel geknaegt? Hoe werd die niet opentlijk na het hert gesteecken? Getuygen sijn daer van die deerlijke mishandeling van de Waerheyd door een Godvergetene Spinosa, een van Hattem, een Bekker, een Leenhof, een Deurhof en de Hebreen; ja tot een waerborg van mijn seggen neem ik de openbaere bestrijdingen en tegenspraek van de aanbiddelijke verborgentheden van het Christen geloof (als daer onder andere is de generatie van Christus, en de uytgang van den Heyligen Geest) door de Professor Roël en andere Rationalisten, die sijn voetstappen na volgen, en schijnen toe te leggen, of om wederom op nieuws een ander Heydendom, het veel-Godendom in te voeren, of om het schadelijke gevoelen van den heylloosen Socinus en sijn aenhang het Christendom

op te dringen; ook is daer van een sprekende tonge is dat schadelijk onkruid van Libertinisterye, welke ge haer soo wijd in Zeeland heeft verspreyd, dat het Ge dreygt den geheelen Akker van des Heeren Kerk te af overrompelen; hoe werden de dierbaerste Waer de heden, in welke de geloovige leven, en het leven is van haer siele met Jehiskia vinden, niet agter de la bank geworpen, door openbaere schenschriften niet de doorgestreden en ten spot gestelt, terwijl men do wonderlijk veel kan ophebben met hersenschimmen en va ydele uytvindingen van dertele verstanden, die de m minste grond in Gods Woord niet hebben, nog de li siele voeden kunnen; om dat veele de liefde der n Waerheyd niet aengenomen hebben om salig te d werden soo heeft de Heere over hen uytgestort een s kragt der dwaelingen, om de leugenen te gelooven; si en geen wonder; de wonderen des Alderhoogsten v heeft men vergeten; men heeft in sijn herte niet e gelegd, wat moeyte, sorgje en bloed het al gekost n heeft, eer de Heere het licht op dese kandelaar F stelde, en bevestigde; en daerom soo laet men de li liefde der Waerheyd soo ligt vaeren. C

En daer de wortel der waerheyd soo verswakt, l kan dan de andere Suyl van de Kerk, de Godsdienst g en Godsaligheyd wel staende blijven? immers waer C de waerheyd niet en is, daer kan geen waere God r vrugt sijn; waer die niet vernacht, daer kan de s waere dienst Gods niet vernachten; want gelijk e Waerheyd sonder Godvrugt niet meer is als een soo C genaemde wetenschap, soo is ook Godvrugt sonder e Waerheyd niet anders als enkele bygeloovigheyd; l Edog wat groot verval van de waere godsaligheyd g is' er onder ons niet gekomen? Wel is waer dat de s waere Godvrugt nog niet geheel en al uyt ons land

is verbannen; de Heere heeft nog in ons land overgelaten een getal oprechte Nathanaëls, in welkers Geest geen bedrog en is, wyse lieden, die den toorn afkeeren, en die geduurig met hunne gebeden in de bresse staen, om die toe te muuren; edog hoe is het Wesen van het waere Christendom in Nederland's Kerk niet vervallen? Hebben wy wel meer als de naem dat wy leven met die van Sardis, daer wy dood sijn? Waer toont men de heerlijkheyd en kragt van onse Protestantsche Religie? Is 'er onder ons wel meer overgebleven als een uytwendig dood en stinkend lichaam, schoon de belijdenisse van het waere geloove nog onder ons is overgebleven? Ja het is soo verre daer van daen, dat de wortel van de waere Godsalygheyd in Nederland ongeschonden souw bewaert sijn, dat veele haeten de innige en geestelijke Godvrugt, die vloeyd uyt een wedergeboren beginsel en een geheyligde natuur, om dat sy de kragt daer van niet hebben gesmaekt en ondervonden, soekende een Heydensche Zeden-kunst in te voeren; en dewijl het licht van hunne consciencie hen niet toelaet, om de Godsalygheyd onder haer eyge naem te haeten en te bestrijden; hebben sy van den Aerds-vyand van godvrugt de Satan allerley scheld-naemen geleerd, om die haetelijk te maeken, die bekladdende met de naem van geveynstheyd, stijfhoofdigheyd en eygensinnigheyd; ja ontsien sig niet om yverige Leeraers, die op teedere Godvrugt geset sijn, te brandmerken met de naem van Wet-predikers en Tugt-meesters, die de geloovige in een tugt-school en onder de plak willen houden; ja zelfs de waere geloovige, hoe weynig vertoonen die in hun gedrag dat aensienelijke en verhevene van het inwendig Christendom, 't welk men voor een merk van Gods volk souw houden,

en waer aen sy sig bekennt maeken als een saed, dat de Heere gesegent heeft? Hoe dor en doodig sijnse niet doorgaens? Hoe schijnt de kragt van het geestelijk leven niet te versterven? Veele hebben haere eerste liefde verlaeten, en sijn onder de naem van Christelijke vryheyd de wereld allesins gelijkformig geworden.

Om verval van Waerheyd en Godvrugt te herstellen hebben al lang wakkere mannen sig in ons Nederland opgemaekt, gelijk wy ook, om die breuke te helpen genesen, het onse hebben soeken by te brengen, en daer toe voor eenige weynige jaeren ontworpen hebben een Stellige Godgeleertheyd in 3 deelen, en daer na de Kern van Christelijke Leere, in welke beyde Werkjes wy de Waerheyd van onse Christelijke Leere nevens de waere Godvrugt hebben soeken te bevorderen, en de Heere heeft dese onsen geringen arbejd niet onbeantwoord gelaeten; om de waere Godsaligheyd voort te planten, siet dit Tractaetje het licht, waer in wy vreemdelingen van dese gesegende Ondertrouw, onder des Heeren medewerkinge, hebben soeken begeerig te maeken, om dit heylrijk Houwelijk met die groote Hemel-koning te mogen sluyten, als ook om des Heeren ondertrouwde Bruyd in haer gelukkige staet te bevestigen, en op te wakkeren haer weerdig sulk een gesegend Houwelijk te dragen, gelijk wy ook twijfelmoedige en bekommerde sielen uyt haer ongegronde angstvallige gedagten hebben soeken te ontwarren; dit selve oogmerk hadden wy ook in het uytgeven van de Predicatie uyt Openb. 3: 20. Waer in wy voor hadden die gene, die dese bladeren mogten lesen, uyt haer sluymer-slaep wakker te maeken, en aen te setten, om des Heeren kloppinge en roepende stemme in al sijn handelingen met Nederlantsch volk

dat eerdig gehoor te geven en op te volgen; soo de
onse leere over desen onsen arbeyd eenige schijnsel gelieft
lijke te geven, wy sullen 'er Gode voor dank-segginge toe-
brengen, en hem alleen de eere geven; betragt de
ste-ge- Waerheyd, gelijkse in Christus Jesus is.

*Uwer aller Heylsoekende Dienaer
in Christus,*

Maes-Sluys
den 1 Mey 1715.

ÆGIDIUS FRANCKEN.

I. AFDEELINGE.

INLEYDING.

van de Nauwe Vereeniging der Geloovigen met Christus.

Daer is geen nauwer vereeniging als die der geloovigen met Christus. Immers Christus werd gesegt in haer te sijn. 2 Cor. 13: 5. Ofte en kent gy u selven niet, dat Jesus Christus in u is? En sy werden wederom gesegt in Christus te sijn. Rom. 8: 1. Soo en is 'er dan nu geen verdoemenisse voor den gene, die in Christo Jesu sijn; Ja om dat die onderlinge vereeniging soo innig en soo naeuw is, soo werden de geloovige gesegt een met hem te sijn. Joh. 17: 11. Bewaertse in uwen naeme, die gy my gegeven hebt, op dat sy een sijn, gelijk wy een sijn. Mitsgaders Christus werd gesegt in haer te wonen. Ephes. 3: 17. Op dat Christus door het geloove in uwe herten woone. Hierom behaegt het des Heeren Geest die nauwe vereeniging door kragtige gelijkenisse uyt te drukken.

1. Nu stelt hy ons die vereeniging voor onder de gelijknisse der levenloose dingen, als daer is de vereeniging van een kleet met het lichaem; de geloovigen doen Jesus aen als een kleet om haere geestelijke naektheyd te bedekken. Rom. 13: 14. Doet aen den Heere Jesum Christum, Gelijk hy sig

ook bedient van de vereeniging tusschen een huys, welke de geloovige sijn, en tusschen het fundament, welke Christus is. Ephes. 2: 22. Op welken ook gy mede gebouwt werd tot een woonstede Gods in den Geest.

2. Nu vertoont hy die nauwe vereeniging onder de gelijkenisse van redeloose dingen; waerom die ons voorkomt onder de vereeniging, welke daer is tusschen een boom en sijn ente, tusschen de wortel en de takken; Paulus merkt daerom Rom. 11: 17 de geloovige aen als ingeëntet Christus de waere blijfboom, en deelagtig geworden der selven wortels en vettigheyd. En Christus merkt Joh. 15: 5 sig aen als de wijnstok, waer mede de geloovige als ranken sijn vereenigt, ik ben de wijnstok en gy de ranken; die in my blijft, en ik in hem, die draegt veel vrugt. Immers soo nauw sijn de geloovige met Christus vereenigt, datse als een ente van de boom van hem moeten afhangen, op hem door den ge-loove leven, en invloeden en sap des levens en der kragt uyt hem suyen.

1. Dan werd wederom die vereeniging ons afgebeeld onder redelijke dingen, en werd vergeleken by de vereeniging die 'er is tusschen het hoofd en de leden. Ephes 1: 22, 23. Heeft hem der gemeynthe gegeven tot een hoofd boven alle dingen, welke sijn lichaem is, en de vervulling des genen, die alles in allen vervult. Immers alle de invloeden van leven, werkinge, beweging en gevoelen komen in de ge-loovige van Christus als hun Hoofd, die haer besielt en bestiert; maer voor al werd die nauwe vereeniging ons in de heylige Bladeren voorgesteld onder de gelijkenisse van een houwelijk, waer in een man seer nauw met sijn vrouw werd vereenigt; dat gelijk

man en vrouw door een houwelijk een vleesch werden, dat alsoo Christus en de geloovige door een houwelijk een geest werden. Ephes. 5: 30—32. Wij zijn leden sijns lichaems, van sijnen vleesch ende van sijne beenen. Daerom sal een mensch sijnen vader ende moeder verlaeten, ende sal sijn wijf aenhangen; ende sy twee sullen tot een vleesch wesen. Dese verborgentheyd is groot; dog ik segg dit, siende op Christum, ende op de gemeyntheit. Daerom komen de geloovige meermael in het Hoog Lied Salomons voor onder de naem van sijn Bruyd van dese aldersoetste houwelijks-vereeniging der geloovigen met Christus sullen we in de volgende Afdelingen breeder handelen.

II. AFDEELINGE.

OVEREENKOMST

tusschen de nauwe vereeniging der Geloovige met Christus en tusschen het Houwelijk.

Gelijk God niets te vergeefs heeft geschapen, mae alles heeft voortgebracht om aen sijn hoogste eynde te beantwoorden, soo schijnt God de aerde gefortmeert te hebben, om daerop plegtelijk een houwelijk tusschen Christus en sijn gemeyntheit te sluyten, en die te gebreyken voor een Palleys om daer in de ondertrouw te solemnisieren, gelijk hij den hemel dat schoone opperhuys daer toe soo heerlijk schijnverciert te hebben, om daer op in dien grooter dag die houwelijks-vereeniging te voltrekken. He

eerste Houwelijk wiert selfs van God gemaekt in het Paradijs; gewisselijk om een hoogere verborgentheyd te vertoonen, namelijk het houwelijk van den tweeden Adam met zijn Bruyd, welke uyt zijn bloedige zijde genomen is; welk houwelijk niet anders uytdrukt als die alderinnigste en nauwste vereeniging tusschen de de Heere Jesus en zijn uytverkorene; en sekerlijk niet te onrecht werd die onderlinge vereeniging der geloovige met Christus afgebeeld onder een houwelijk; want die geheele vereeniging van yder geloovige met God in Christus, en met Jesus in 't bijzonder, heeft de volle hoedanigheden van een houwelijks-vereeniging en tusschen die is een juyste overeenkomst.

1. In een houwelijk komen wederzijdse personen voor, welke een houwelijks-verbond met malkanderen opregten; Even soo gaet het in dese houwelijkse vereeniging. Die hier aan de eene zijde een houwelijk sluyt is geen bloot schepsel, maer de waeragtige en algenoegsame God; die wil sig in een houwelijks-verbond aan zijn volk verbinden; Door wien wy in 't gemeen verstaen kunnen alle Drie de Persoonen in de aanbiddelijke Drie-eenheyd, 1. dewijl alle de werken Gods na buyten de drie Persoonen in het Goddelijk Wesen gemeen sijn. 2. De geheele Drie-eenheyd werd in 't gemeen ook de Man van de Kerk genaemt. Jes. 54: 5. Uwe Maeker is uw Man, Heere der heyschaeren is sijn naem, na de kragt van de grondtael staet 'er, uwe Maekers sijn uwe Mannen; in het veelvoudig getal, om af te beelden, dat de Drie-eenigen God de Man van de Kerk was. 3. Yder Persoon heeft ook in dit Geestelijk houwelijk sijn byzonder opsigt en betrekkinge; De Vader heeft van eeuwigheyd al besig geweest om dit houwelijk met de uytverkorene te beschikken; die gaf doe de uyt-

verkorene al als zijn Bruyd aen zijn Soon, om haer met hem soo nauw te vereenigen; daerom seyde Christus Joh. 17: 6. Sy waeren uwe, ende gy hebt my de selve gegeven. De Soone Gods ondertrouwt sig de uytverkorene met hem, als hy haer door een waeragtig gelooove met hem vereenigt, datse een geest met hem werden. De Heylige Geest komt in dat houwelijk voor, voor soo verre hy de uytverkorene als Christi Bruyd toerust en bereyd om in gestikte kleederen tot de koning gebragt te werden, en voor soo verre hy dat houwelijk daedelijk door zijn heyligende kragt begint uyt te voeren. Maer in 't bysonder is onder de Goddelijke Persoonen dit houwelijk sluyten eygen aen de tweede Persoon, de Heere Jesus Christus, die de Bruydegom en Man eygentlijk van de Kerk is; daer op siet Johannes, Joh. 3: 29. Die de Bruyd heeft is de Bruydegom, maer de vriend des Bruydegoms, die staet en hem hoord, verblijd sig met blijdschap om de stemmedes Bruydegoms. Soo is dan dese mijne blijdschap vervult geworden. Het sijn ook de geloovigen die voor Christus werden toebereyd, om als een reyne maegt hem voorgesteld te werden als een Man, 2 Cor. 11: 2. En daerom werden de geloovige genaemt de Bruyd en het Wif des Lams. Openb. 19: 9. Salig sijnse, die geroepen sijn tot het Avondmael van de bruyloft des Lams. Aen de andere zijde sijn het de uytverkorene, die dese Hemel-vorst wil verweerdigen tot sijn Egtgenoot aen te nemen, en een houwelijk met haer te sluyten; daer op sag Gods troostrijke belofte, Hos. 2: 18. Ik sal U my ondertrouwen in eeuwigheyd, welke belofte niet enkel het Joodsche volk, het Israël na den vleesche raekt, gelijk de Joodsche Meester Abarnabel voorgeeft, maer die betreft alle

uytverkorene, soo wel uyt de Heydenen als uyt de Jooden, die in dese tijd, waer in de belofte haer vervulling souw krijgen, met de Jooden vereenigt, in den waeren Olijfboom Christus Jesus werden ingeëntet.

2. Eer een houwelijk werd aengegaen, soo heeft een Man sig alvorens een Vrouwe uytgesien en verkoren, met wien hy een houwelijks-verbond wil sluyten. Soo heeft ook dien Hooge en Koninklijken Man van eeuwigheyd uyt het gevallene menschdom sig selven een Bruyd verkoren, met wien hy sig soo nauw wilde vereenigen. Joh. 15: 16. Gy en hebt my niet uytverkoren, maer ik heb u uytverkoren.

3. Na de uytkiezing van een seekere Vrouwe moet volgen een beraeding met de Ouders, of met die gene die hunne plaets bekleeden, mitsgaders hunne toestemminge; even soo heeft dese grooten Hemel-vorst dit houwelijk niet aengegaen sonder daer over met sijn Vader raed te houden; daerom werd hy gesegt door den bepaelden raed en voorkennisse Gods overgelevert te sijn, souw hy sig sijn Bruyd verwerven. Actor. 2: 23.

4. Voor een houwelijk gaet een versoek en vryagie; een Bruydegom verkeerdt alvorens by sijn Bruyd, geeft haer sijn teedere liefde en genegentheyd t'haerwaerts te kennen, spreekt na haer herte, soekt haer genegentheyd t'sijnwaerts in te winnen door schoone beloften en vertooning van de groote voordeelen van sijn houwelijk, en soekt soo alles te bereyden tot een dadelijke toestemming tot een houwelijk-sluyten met hem; is het een vryer van hooge staet en aensien, die Vryd niet in eyge Persoon maer door Afgesanten; Abraham souw hy voor sijn Soon een houwelijk maeken, soo sond hy Eliezer na Mesopo-

tamien, om een Vrouwe voor sijn Soon Isaac uyt sijn maegschap te haelen. Gen. 24. Even soo komt ook dese groote Monarch, de Heere Jesus, den uytverkorene sondaer vryen en noodigen, dat sy toestemminge souw geven aen sijn aanbiedinge, om haer met hem te laeten vereenigen. Hy zoekt een sondaer aen in sijn Woord, waar hy syn beminnelijkheyt, sijn schoonheyt, sijn hoogen adeldom en weergaloose schatten aen een sondaer voorstelt, en hem soo zoekt te lokken en te spreken na sijn herte; soo komt hy ons voor Jes. 55: 1—3. O alle gy dorstige, komt tot de wateren, ende gy die geen geld en hebt, komt koopt ende eetet, ja komt koopt sonder geld, ende sonder prijs wijn ende melk. Waerom weegt gyliden geld uyt voor 't geene dat geen brood en is? ende uwen arbeyd voor 't geene dat niet verzadigen en kan? Hooret aendagtelyk na my, ende eetet het goede, ende laet uwe ziele in vettigheyt haer verlusten. Neygt uw' oore, ende komt tot my, hoort, ende uwe ziele sal leven; want ik sal met u een eeuwig verbond maeken, ende u geven de gewisse weldadigheden Davids. Soo souw hy de Heydenen vryen volgens Jes. 65: 1. Ik ben gevonden van die, die na my niet en vraegden; ik ben gevonden van de geene, die my niet en sogten, tot het volk dat na mijne naeme niet genoemt en was, hebbe ik geseyd, siet hier ben ik, siet hier ben ik. Dese Hemelsche Majesteyt vryd ook een uytverkoren sondaer door sijn Afgesanten, sijn Dienaers, die in sijnen naem een sondaer aensoeken tot inwilliging van dit segenrijke houwelijk; die hem gaen aenprijzen sijn heerlijke hoedanigheden; die als Gesanten van Christi wegen sijn, als of God door hen bade, wy bidden van Christi wege, laet u met God versoenen, 2 Cor.

5: 20. Maer bysonder vrijd dese siel-minnaer sijn uytverkorene om aen hem het ja-woord te geven door sijn Geest, die de siel inwendig, kragtdaedig en onwederstandelijk overreed, en genegen en gewillig maekt om met desen Siel-bruydegom in een houwelyks-verbond te treden; de Heere Jesus doet door sijn Geest een uytverkorene sien sijn elendige en rampsalige staet onder de magt van haer eerste Man de Wet; dat de bedieninge des Wets niet anders voor een sondaer is als een bedieninge des doods en der verdoemenisse, 2 Cor. 3: 7, 9. Dat haer eerste Man haer niet anders als schrik en vrees kan aenjagen, dewijl die haer sonde vertoont, en de vloek over haer uyt-donderd; sonder dat die het minste middel aanwijst om verlost te kunnen werden, en datse daerom in een geduurige vrees des doods by haer voorige Man moet wonen. Joh. 16: 8, 9. Die gekomen sijnde sal de wereld overtuigen van sonde. O hoe kragtig werkt dat op een siel om na die heerlijke, heylige en hemelsche staet des houwelyks met Christus de Siel-bruydegom van sijn Kerk begeerig te werden; door sijn Geest doet hy aen de andere sijde een siel ook sien dien siel-lievende Minnaer in sijn volmaektheden; hy doet haer beschouwen sijn verrukkensmagtige schoonheyd, dat hy blank en rood is, en dat hy de baniere draegt boven tien duysende; en dat alles wat aen hem is gantsch begeerlijk is, ja dat hy alles besit, dat haer staet kan gelukkig maeken, en haer gebrek vervullen; hy doet haer een rijk uytbod van een aensienelijke Douarie en houwelyks-gifte; als die sig selven in sijn algenoegsaemheyd en in alle sijne goederen in de tijd en in de eeuwigheyd aen haer aanbied. Openb. 21: 7. Die overwint sal alles beërven, ende ik sal hem een

God zijn, en hy sal my een Soone syn. Door zijn Geest vrijd hy soo een siel, dat hy haer genegen maekt tot Christus, en dat hy haer heyliglijk op desen beminnens-weerdigen Bruydegom doet verlieven; dus maekt hy haer dan gewillig om hem tot haer deel te hebben, en met hem in een houwelyks-verbond te treden, seggende in een geheyligde beweginge met Jeremia, Cap. 20: 7. Heere gy hebt my overredet, en ik ben overredet geworden, gy sijt my te sterk geweest, en hebt overmocht. Sulks datse soo verliest op Christus desen Koninklijken Bruydegom werd, datse een vol genoegen en volkomen behagen in hem scheidt, en wel wenscht op 't spoedigste het houwelyks-verbond met hem te sluyten, 't is dan, waer is uw liefste heenen gegaen, ô gy schoonste onder de wyven? waer heenen heeft uw liefste het aengesigte gewend, op dat wy hem met u zoeken? Hoogl. 6: 1. Dan werd de siele eerst krank van liefde, Cap. 2: 5.

5. In een houwelyk zijn houwelykse voorwaarden, die alvorens werden bedongen, eer de Vryer en Vryster haer aen malkanderen verloven; even soo maekt dese Siel-bruydegom alvorens houwelykse voorwaarden, die hy met haer hert wil onderteekent hebben, eer hy in ondertrouw met een uytverkoren sondaer wil komen; en de voorwaarden, waar in dese gesegende Immanuël wil, dat wy met hem sulden overeenstemmen, zijn dese volgende: Dat wy met onse siele afsweeren het houwelyks-verbond met de Satan, de wereld en ons eyge verdorve vleesch, en dat wy alle voorige boelen, hoe kleyn of hoe groot, hoe voordeelich en bevallig datse ook mogten geweest hebben, als een snood geboefte uyt drijven, sonder die meer te willen te spraek staen of huys-

vesten, seggende tot elk een van dien heenen uyt, om dese beminnelijke Immanuël alleen tot onse Bruydegom, Heere en Hooft te verkiesen, hoe sielroerende en overtuigende dringt de Heere op die houwelijkse voorwaerde aen. Jer. 3:1. Men seyde, soo een man sijne huysvrouwe verlaet, ende sy gaet van hem, ende werd eens anderen mans, sal hy ook tot haer nog wederkeeren? en soude dat selve land niet grootelijks ontheyligt werden? gy nu, hebt met veele boeleerders gehoereert, keert nogtans weder tot my, spreekt de Heere. En vs. 14, Bekeert u, gy afkeerrige kinderen, spreekt de Heere, want ik heb u getrouwt; ende ik sal u aennemen, eenen uyt eene stadt, ende twee uyt een geslagte, ende sal u brengen te Zion. Dat wy tot hem komen met een klaere overtuysinginge van ons allenthalvige gebrek, soo arm, soo naekt, soo schuldig, soo onreyn, mismaekt, blind en raedeloos als wy sijn, met veroordeeling van ons selven, met heylige droefheyd en schaemte over ons selven; Hy bedingt, dat wy niet eerst moeten kleederen van elders opsoeken om onse naektheyd te bedekken eer hy ons aendoet die cierlijke wisselkleederen van sijn heyl en suyvere gerechtigheid; dat wy niet eerst rijk moeten willen wesen, eer hy ons verrijke met dat wesentlijk goed, en onse schatkameren vervulle; dat wy niet eerst moeten denken geld genoeg by ons selven te sullen vinden, eer hy onse schuld-eysschers te vrede stelle met sijn genoegsaem schuld-offer; nog hy wil, dat wy ons selven schoon en bevallig soudon soeken te maeken, eer hy ons wassche in die geopende fonteyne van sijn Geest en Bloed, en sijn heerlijkheyd en beeld in onse siele drukt; neen soo ontbloot, soo berooyt, soo doodschuldig en vuyl als wy sijn, begeert dese gese-

gende Bruydegom dat wy ons aen hem souden overgeven, dewijl hy niemant minder kan verdragen als een arm en hovaerdig sondaer. Dat wy met al ons gebrek geduurig na hem sullen gaen om dat by hem vervult te krijgen, dat wy in onse onkunde hem gebuyken sullen tot onse groote Propheet, om onse ooren te neygen na sijn wijsheyd en raed; in de belasting met onse sonden tot hem sullen loopen, om die sonden door den geloove op hem te werpen, dat waere Lam Gods, dat de sonde der wereld wegneemt; in de beschuldiging en aenklagte des Satans of van ons boos herte, dat wy het dan in sijn handen souden overgeven als onse groote Voorspraek. Hebr. 7: 25. Als wy overdwart werden van onse sonden en begeerlijkheden, en voor onse vyanden schijnen te beswijken, wil desen gesegende Bruydegom dat wy by hem door den geloove kragten haelen, als die een magtig Koning is. Phil. 4: 13. Ik vermag alle dingen door Christum die my kragt geeft. Desen gesegende Immanuël bedingt ook, dat wy hem altijd getrouw sullen blijven aenkleven, sonder hem immermeer te verlaeten; want een regtaerdige Vrouw blijft haer Man altijd aenhangen. Openb. 2: 10. Sijt getrouw tot de dood, en ik sal u geven de kroone des levens. Het moet met een ondertrouwde siele met Christus gaen als het ging met Ruth, die haer Schoon-moeder Naomi vast aenkleefde. Ruth Cap. 1: 16. Ruth seyde, en valt my niet tegen, dat ik u soude verlaeten, om van agter u weder te keeren; want waer gy sult heenen gaen, sal ik ook heenen gaen, ende waer gy sult vernachten, sal ik vernachten; u volk is mijn volk, ende uwe God mijn God.

6. Daer om volgt een onderlinge toestemminge en

verkiesinge van malkanderen voor de sijne. Een uytverkorene stemt die rijke aanbiedinge van desen Hemel-vryer Christus toe; in een lichaemelijke ondertrouw gaet het soo toe, dat een Dochter, wetende, dat haer geluk en welwesen in de gemeynschap van soo een Jongman bestaet, ook toestemt, dat die Jongman de haere, en dat sy de sijne sal wesen, en hem kiest voor haer, en geeft haer weder aen hem over, om geheel de sijne te werden en altijd te blijven; even als Rebecca, als sy gevraegt was, of sy met Eliezer trekken souw om Isaac ter Vrouwe te werden, soo antwoorde sy ja, ik sal trekken. Gen. 24: 58. Even soo segt de siele op sijn aanbiedinge ja, siende dat al haer geluk bestaet in de gemeynschap en vereeniging met desen sielen-vriend, soo stemt sy sijn aanbiedinge toe, kiest hem tot haer deel en eygendom; sy siet nu sulck een schoonheyd en rijkdom in Christus, datse met hem nu kan te vrede sijn sonder eenige voorwaerden; o segtse laet ik hem maer hebben, schoon ik met hem souw bedelen en met hem gaen in gevankennisse, in verdrukkinge en in doodbenauwtheden. Met Moses kan sy de versmaedheyd Christi nu meerder rijkdom agten dan alle de schatten der wereld. Hebr. 11: 26. Ja sy geeft haer selven ook aen desen beminnelijken Bruydegom over tot sijn eygendom. Jes. 44: 5. Dese sal seggen, ik ben des Heeren, ende die sal sig noemen met de naeme Jacobs, en gene sal met sijne hand schrijven, ik ben des Heeren, ende sig toenoemen met de naemen Israëls. Wy lesen 2 Cor. 8: 5. dat die van Macedonien haer selven eerst gaven aen den Heere. Welke heylige verloovinge aen desen bemin-nenswaardigen Immanuël een uytverkorene siel bevestigt met een Eed; gelijk wy lesen van gantsch

Israël, dat sy door eedswearing haer aen God verbonden, en verblijd waeren over haeren Eed. 2 Cron. 15: 14, 15. Soo geeft ook een uytverkorene in dit houwelyks-verbond aen Christus de hand, gaet over in den Eed, en verbind haer in afhanginge van sijn invloed om altijd sijn eygendom te blijven. Psalm 119: 106. Ik hebbe gesworen, ende sal 't bevestigen, dat ik onderhouden sal de rechten uwer gerechtigheyd. En Christus aen sijn sijde stemt dat ook toe, dat hy de haere sal werden, ende sy sijn Bruyd. Psalm 50: 7. Hoort mijn volk ende ik sal spreken; Israël, ende ik sal onder u betuygen, ik God ben uwe God. En Hos. 2: 22. Ende ik salse my op der aerden zaeyen, ende sal my ontfermen over Lo-Ruchama; ende ik sal seggen tot Lo-Ammi; gy sijt mijn volk, ende dat sal seggen, ô mijn God. Hy doet aen sulk een verliefde Bruyd de heerlijkste beloften behalven de eerstgemelde, en neemt aen, dat hy haere naektheyd sal overdekken met reyn, fijn en blinkend lijnwaet; dat hy haer geheel verheerlijken inwendig, en haere kleederen sal maeken van goudene borduursel; dat hy haer voeden sal met het Manna, dat verborgen is, en van den boom des levens, welke in het midde van het Paradijs Gods is; dat hy haer geven sal die witte keursteen, en eenen nieuwe naem, welke niemant kent, dan diese ontfangt; dat hy haer hier sal geleyden door sijn Geest, bewaeren, beschermen en vertroosten, soo dat niets haer van sijn liefde sal kunnen scheyden; en dat hy haer eyndelijk eens sal overbrengen tot sijn Wooning daer boven, tot die Stadt, die fondamenten heeft, waer van hy de Konstmeester is, sijnde dat Nieuwe Jerusalem, welkers poorten sijn van peerlen, haere straeten van goud, en haer licht als den alderkostelijksten steen Jaspis.

Welke trouwbeloften desen gesegende Bruydegom versegelt door syn onveranderlijken Eed in zijn Woord. Hebr. 6: 17, 18. Waer in God willende den erfgenaemen der beloftenisse overvloedelijker bewijzen de onveranderlijkheyd sijnes raeds, is met eenen eed daer tusschen gekomen: Op dat wy door twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is dat God liege, een sterke vertroostinge soudē hebben, hebben wy namelijk die den toevlugt genomen hebben om de voorgestelde hoope vast te houden. Door sigtbaere panden en segelen in het Bondsegel des Doops en des Avondmaels; bysonder verstrekt hy zijn trouwbelofte door de trouwring van zijn Geest, die hy haer aendoet; daerom werd die Geest genaemt een segel en onderpand of aerts-penning. Ephes. 1: 13, 14. In welken gy ook, na dat gy gelooft hebt, sijt versegelt geworden met den Heyligen Geest der beloften, die het onderpand is van onse erfenisse.

7. In een houwelijk sijn er Schrijvers, die de houwelijkse voorwaerden schrijven; dat waeren onder het Oude Testament, de Propheten, en onder het Nieuwe Testament de Euangelisten en Apostelen, die dat houwelijks-verdrag, het Euangelium, volgens welters inhoud het houwelijk met dien grooten Hemelsvorst werd aengegaen, hebben beschreven.

8. In een houwelijk komen Getuygen voor, die dat houwelijks-verdrag onderteekenen; en dat is Christus, die getrouwe getuyge, die dat houwelijks-verbond met zijn Bloed heeft bevestigd; dat sijn alle de Bloed getuygen, die dat houwelijk met hun bloed hebben versegelt; bysonder den Heyligen Geest, die met onsen geest getuygt, dat wy door ondertrouw met dien hoog-geboorene Jesus kinderen Gods sijn geworden. Rom. 8: 16.

9. Van ouds pleeg men ook de Bruyd Speelnooden toe te voegen, die de Bruyd bystaen, op haer passen, en de Bruyd den Bruydegom te gemoet leyden; en dat sijn hier de Heylige Engelen, die de Bruyd omringen, Psalm 34: 8. De Engel des Heeren legert sig rondom de geene, die hem vreesen, ende ruktse uyt; Op de geloovige passen en haer ten dienst staen. Hebr. 1: 14. Sijnse niet alle gediensstige Geesten, die tot dienst uytgesonden werden om der geener wille, die de saligheyd beërven sullen. Ja sy sullen eens de Bruyd Christus te gemoet voeren in de lucht, om die ondertrouw op dien grooten trouwdag te voltrekken; gelijk Lasarus van de Engelen gedragen wierd in den schoot Abrahams, Luc. 16: 22.

10. Een Bruydegom ondertrouwt sijnde met sijn Bruyd beschenkt haer wel met kostelijke Juweelen en Kleederen; als de Heere Jesus de Jonkvrouwe Israëls door een volk of staet verbond met sig ondertrouwt had, verrijkte hy haer met allerhande ciersien. Ezech. 16: 10—14. Ik bekleede u ook met gestikt werk, ende ik schoeyde u met dassenvellen, ende omgorde u met fijn linnen, ende bedekte u met zijde. Ook vercierde ik u met cieraet, ende dede armringen aen uwe handen, ende een keten aen uwen hals. Desgelijks dede ik een voorhoofd ciersel aen u aengesigte, ende oor-ringen aen uwe ooren, ende eene kroone der heerlijkheyd op u hoofd. Soo waert gy verciert met gout, ende silver, ende uwe kleedinge was fijn linnen, ende zijde, ende gestikt werkt; gy aet meelbloeme, ende honig, ende olie, ende gy waert gantsch seer schoone, ende waert voorspoedig, dat gy een Koninkrijk wierdet. Daer toe ging van u eenen naem uyt onder de Heydenen om uwe schoonheyd; want die was volmaekt door

mijne heerlijkheid, die ik op u geleyd hadde, spreekt de Heere Heere. Soo omhangt ook dese rijke Sielbruydegom sijn ondertrouwe Bruyd met de cierkleederen van rechtveerdigmaekinge en heyligmaekinge, datse juychen kan met de Kerk. Jes. 61: 10. Ik ben seer vrolijk in den Heere, mijne siele verheugt haer in mijnen God, want hy heeft my bekleed met de kleederen des heyls, den mantel der gerechtigheid heeft hy my omgedaen, gelijk eenen Bruydegom sig met Priesterlijken cieraet verciert, ende als een Bruyd haer verciert met haere gereetschap. Hy schenkt haer de dierbaerste Juweelen van een geheyligde wijsheyd, van een glansige en blinkende heyligheid, en van allerhande genade-gaven van sijn Geest; hy doet haer aen een kostelijke keten van allerhande Christelijke Deugden, waer door sy het herte van haer hooge Bruydegom kan wegsteelen. Hoogl. 4: 9. Gy hebt my het herte genomen, mijne Suster, o Bruyd, gy hebt my het herte genomen, met eene van uwe oogen, met een keten van uwen hals.

11. Op den ondertrouw-dag houd men ook wel vrolijke maeltijden, waer op het delicaetste werd opgedist, en de Bruydegom en Bruyd nevens de aensittende Gasten met eeten en drinken hen lustig vermaeken; als desen edelen Jesus sig de geloovige heeft ondertrouwt, soo houden sy met malkanderen maeltijd, onthaelen malkanderen op het vriendelijkste, en nemen genoeg in het genot van malkanders goederen; dat beloofde de Heyland aen die gene, die de deure voor hem soude opendoen. Openb. 3: 20. Indien yemant mijne stemme sal hooren, en de deure opendoen, ik sal tot hem inkomen, ende ik sal met hem avondmael houden, ende hy met my. Dien over-vriendelijken Immanuël onthaelt sijn onder-

trouwe Bruyd met zijn hemelsche lekkernyen; soo komt de Opperste Wijsheyd Spreuk. 9: 25. voor, als die haer slagvee heeft geslagt, haere wijn heeft gemengt, en haer tafel heeft toegerigt; en die roept komet, eetet van mijn brood, en drinket van de wijn, dien ik gemengt hebbe; Hy doet haer smaeken de geestelijke vrede met God en met haere conscientie. Hy onthaelt haer vriendelijk, als hy haer schenkt een vrymoedigheyd en roem des geloofs, waar door sy als geestelijke Priesters door het Bloed van Christus ingaet in het heyligdom. Hebr. 10: 19. Vrymoedig met God pleyt over de Offerhande van Christus, en met een vrage van een goede conscientie alles goeds van God afeyscht uyt kragt van de bloedige Offerhande van haeren Bloed-bruydegom; Ja hy onthaelt zijn ondertrouwe Bruyd op de soete kussen van zijn mond, tot bewijs van de innerlijkste en hoogste hert-liefde t'haerwaerts, daer de Bruyd om wenschte Hoogl. 1: 2. Hy kusse my met de kussen sijnes monds. Dan onthaelt hy haer op zijn liefde-kussen, als hy haer meerder blijken en gevoelen geeft van zijn liefde in haer herte uytgestort door den Heyligen Geest. Rom. 5: 5. Haer leyd in zijn binnekameren. Hoogl. 1: 4. en zijn genade aen haer herte op verscheydene wijze versegelt; 't sy op een gewoone wijze, als hy die hebbelijke genade, welke andersins met veel duysternisse was bewonden, in haer siele overvloedig doet blinken; als hy door zijn Geest haer loome siele opwekt tot een verstandige agtgeving op die geestelijke gestalte haerer siele, dat sy nu by de toestraeling des Heyligen Geestes onderkent die genade welke te vooren als onder de assche was verborgen; als hy onder of na het hooren en lesen van het Houwelijks-verdrag haer te binnen brengt

sijn onseylbaere trouw-beloften; als hy doet sien, dat de stemme, welke sy dikwils in zijn Woord hooren, de stemme van haer liefste is, die de waerheid is. Hoogl. 2: 8. Als hy onder het hooren en beschouwen van zijn trouwbeloften haer siele aendoet met sulc een verrukkende vreugt, en met sulc een hemels licht beschijnt, datse wel eens schijnen eer in den hemel met Paulus als op aerde te sijn; 't sy Christus sijn ondertrouwde Bruyd soo kust op een buytengewoone wijze, als hy haer soo onmiddelyk aendoet, datse niet noodig heeft de sekerheyd van haer ondertrouw met Christus, uyt Gods genadewerk in haer herte, op te maeken, en door een soete en stille inluysterung in haer siele segt, dat hy haer Bruydegom is; daerom bad David, Ps. 35: 3. Segt tot mijne siele, ik ben u heyl. De Bruydegom Jesus houd maeltijd by sijn ondertrouwde Bruyd door een eeten van haere hemelsche delicatesse, en door het scheppen van volkomen genoegen en welgevallen in haer, en in het gene sy hem voor set. Hy vind genoegen in haer persoon; gelijk een Bruydegom sig verlustigt in sijn Bruyd, soo heeft ook Jesus aen sijn ondertrouwde Bruyd lust; daer op sag des Heeren Geest, Jes. 62: 4, 5. Gy sult genoemt werden, mijn lust is aen haer, want de Heere heeft een lust aen u; want gelijk een jongeling een jonkvrouwe trouwt, alsoo sullen uwe kinderen u trouwen; en gelijk de Bruydegom vrolijk is over de Bruyd, alsoo sal uw God over u vrolijk sijn. Hy vind sijn vermaek in het werk der wedergeboorte, Christus siet in haer sijn heerlijk beeld, een weerschijn van sijn heyligheyd, dewijl sy der Goddelijke natuure is deelagtig geworden, 2 Petr. 1: 4. Hy scheidt genoegen in haere genade gaven; die daerom vergeleken

werden by de reuk der olyen, Hoogl. 4: 10. Hoe schoone is uwe uytnemende liefde, mijne Suster, ô Bruyd? hoe veel beter is uwe uytnemende liefde, dan wijn? ende de reuk uwer olyen, dan alle speceryen? By de voornaemste speceryen, vs. 4. Nardus, ende saffraen, calmus, ende caneel, met allerley boomen van wierook, myrrhe, ende aloë, mitsgaders alle voornaemste speceryen. By edele vrugten, waer op de Bruyd haer Bruydegom noodigde, vs. 16. O dat mijn Liefste tot sijnen hof quame, ende ate sijne edele vrugten; Bysonder vind hy vermaek in haer geloove; hoe lossen sy is van haer selven, en hoe geruster sy haer op hem verlaet, hoe hy meer vermaek in haer scheidt; o dat oog des geloofs doet hem geweld aen, dat hy uytroept, Hoogl. 4: 9. Gy hebt my het herte genomen mijne Suster, ô Bruyd; gy hebt my het herte genomen, met eene van uwe oogen, met een keten van uwen hals. En Cap. 6: 5. Wend uwe oogen van my af, want sy doen my geweld aen. Het geloove verheerlijkt dog God in sijn volmaektheden, in sijn magt, wijsheyd, waerheyd, gerechtigheyd en barmhertigheyd; ja dat oog is een tolkenaar van haer siel, en daer uyt kan hy lesen die liefde en hoogagting, welke sy voor haer Sielbruydegom heeft. 1 Petr. 2: 7. U dan, die gy gelooft, is hy dierbaer. Hy scheidt genoeg in de dienst, welke sy hem opdraegt; dat was al van de Bruyd onder de dagen des Nieuwen Testaments voorseggt, Mal. 3: 4. Dan sal het spijs-offer van Juda ende Jerusalem den Heere soet wesen, als in d'oude dagen, ende als in de voorige jaeren. In 't bysonder vind hy welgevallen in haer selfsverloochening. Ps. 45: 12. Soo sal de Koning lust hebben aen uwe schoonheyd; dewijle hy uwe Heer is, soo buygt u voor hem neder.

In haer kinderlijke vrees omtrent God. Psalm 147: 11. De Heere heeft een welgevallen aen die hem vreesen; In haere offerhanden, diese hem opdragen. 1 Petr. 2: 5. Soo wordet gy ook selve, als levende steenen, gebouwt tot een geestelijk huys, tot een heylig priestendom, om geestelijke offerhanden op te offeren, die Gode aengenaem zijn door Jesum Christum. In de offerhanden van haere gebeden; Actor. 10: 4. Uwe gebeden ende uwe aelmoesen sijn tot gedagtenisse opgeklimmen voor God. Daarom was Davids gebed, Psalm 141. 2. Mijn gebed worde gestelt als reukwerk voor u aengesigte; de opheffinge mijner handen, als het avond-offer. Gelijk hy hen ook laet welgevallen haere offerhanden van mildaedigheyd. Hebr. 13: 16. En vergeet der weldaedigheyd ende der mededeelsaemheyd niet; want aen soodanige offerhanden heeft God een welbehagen. Phil. 4: 18. Ik hebbe alles ontfangen, ende ik hebbe overvloed; ik ben vervult geworden, als ik van Epaphrodito ontfangen hebbe, dat van u gesonden was, als eenen welriekenden reuk, een aengename offerhande, Gode welbehaegelijk. Ja dese koninklijken Bruydegom is wonderlijk opgenomen met haeren heyligen wandel, en de betragtinge van allerhande Christelijke deugden; dat betuygde de Bruydegom Jesus selve. Hoogl. 7: 1. Hoe schoon zijn uwe gangen in de schoenen, gy Princen dochter! de om-draeyingen uwer heupen, zijn als kostelijke ketens, zijnde het werk van de handen eenes konstenaers. De Bruyd houd ook Avondmael met haere vriendelijken Bruydegom. Sy onthaelt hem wederom; Hem onthaelt sy op geestelijke lekkernyen, dat betuygde de Bruydegom Jesus, Hoogl. 4: 1. Uwe lippen, ô Bruyd, druypen van honigzeem, honig ende melk is onder uwe tonge, ende de reuke uwer kleederen

is als de reuke van Libanon. En dat beloofde dese ondertrouwde Bruyd. Cap. 8 : 2. Ik soude u leyden , ik soud u brengen in mijnes moeders huys, gy soud my leeren ; ik soud u van specerye wijn te drinken geven, ende van het sap van mijne granaet-appelen. Sy onthaelt hem op een werksaem geloof, God dankende en verheerlijkende over de gerechtigheyd van Christus ; daer toe wekte de Bruydegom sijn Bruyd op, Cap. 2 : 14. Mijne Duyve zijnde in de kloven der steenrotzen in het verborgene eener steyleer plaetse ; toont my uwe gedaente, doet my uwe stemme hooren ; want uw stemme is soete, ende uwe gedaente is lief-felijk. Hem onthaelt sy op een brandende liefde, hem betuygende, dat sy krank van liefde is. Cap. 2 : 5. Sy onthaelt hem op een levende hoope, waerdoor sy de vervulling van sijn trouw-belofte haer levendig voorstelt, en met seekerheyd verwacht. Sy kust ook haer siels-verrukkens-magtige schoone Bruydegom ; daerom wenschte sy, Hoogl. 8 : 1. Og dat gy my als een broeder waert, zuygende de borsten mijner moeder ! dat ik u op straete vonde, ik soude u kussen, ook en souden sy my niet veragten. Sy kust hem met een kus van afhanginge, lieffelijk op hem leunende, en alles wat se heeft hem toevertrouwende ; sy kust hem met een kus van homagie en eerbiedigheyd. Psalm 45 : 12. Soo sal de Koning lust hebben aen uwe schoon-heyd ; dewijle hy uwe Heer is, soo buygt u voor hem neder. Als ook met een kus van onderweringe en gehoorzaamheyd. Psalm 2 ; 12. Kusset den Soone, op dat hy niet en toorne, ende gy op den weg vergaet, wanneer sijn toorn maer een weynig soude ontbranden ; welgeluksalig zijn alle, die op hem vertrouwen. Sy heeft ook genot van Jesu oversoet onthael. Sy eet van syn geestelijke lekkernyen en weldaeden, welke

ny voor haer heeft verworven; daer toe noodigde
immers dese hemelsche Bruydegom sijn ondertrouwe
Bruyd, Hoogl. 5: 1. Eetet vrienden, drinket, en
wordet dronken, ô Liefste. En Jes. 55: 2. noodigt
hy daer toe den afgevallene sondaer, seggende, eetet
het goede, ende laet uwe siele in vettigheyd haer
verlusten; sy eeten van het goede en vettigheden
van sijn huys door aendagtige overdenkinge van Jesu
volheyd en algenoegsaemheyd; door een geloovige
toepassing en aenneming van sijn verdiensten en
heylrijke weldaeden, Openb. 22: 17. Die dorst heeft,
kome, en die wil, neme het water des levens om
niet; Door een vrolijke verweyding en uytbreyding
van haer herte over haer gemeynschap aen sulck een
dierbaeren Bruydegom, soo dat de gordijnen van haer
herte daer over werden opgeschoven, Psalm 119: 32.
Ik sal den weg uwer geboden loopē, als gy mijn
herte verwijdet sult hebben. Sy set haer ook ver-
genoegt op haer geluk neder, en vind het grootste
welgevallen in hem. Hoogl. 2: 3. Als een appelboom
onder de boomen des wouds, soo is mijn Liefste on-
der de soonen; ik hebbe grooten lust in sijne scha-
duwe, ende sitter onder; ende sijne vrugt is mijn
gehemelte soete. Sy vind vermaek en genoegen in
sijn Persoon, als die in heerlijkheyd, schoonheyd en be-
minnelijke hoedanigheden alle andere vryers overtreft;
daerom seyde Johannes in sijn Euangelium, Cap. 1: 14.
Het Woord is vleesch geworden, ende heeft onder ons
gewoont (ende wy hebben sijne heerlijkheyd aen-
schouwt, eene heerlijkheyd als des eeniggebooren van
den Vader) vol van genade ende waerheyd. Sy vind
volkomen behagen in sijn goederen; datse met David
moet uytroepen, Psalm 36: 10. By u is de fonteyn
des levens; in u licht sien wy het licht. Wat vinden

sy geen verlustiging in zijn verlichtende genade seyde Salomon, dat het licht soet is, en dat het de oogen goed is de sonne te aenschouwen, Pred. 11: 7. O hoe soet is het voor haer geopende oogen de verstands te krijgen om Jesus in zijn overklimmend schoonheyd te sien? Wat baert het in haer geen genoeg de heyligende kragt van haer Bruydegom te ondervinden tot onderbrenginge van haer sonder en verdorventheden, en tot bewerking van allerhande vrugten des Geestes? Wat vinden sy geen verlustiging in zijn soete ontmoeting en openbaering van hem selven aen haer, als haer eenigste deel en hoogste goed? 1 Petr. 1: 8. Den welke gy niet gesien en hebt, ende nogtans lief hebt; in den welken gy nu, hoewel hem niet siende, maer geloovende, verheugt met eene onuytsprekelijke ende heerlijke vreugde. Wat vergenoegt sy haer niet in het antwoord, welke hy haer vergunt op haere gebeden; dan kanse wel met David seggen, Psalm 116: 7. Mijne siele, keert weder tot uwe ruste, want de Heere heeft aen u wel gedaen. Sels kan de Bruyd vermaek vinden in de slagen van haer Bruydegom, datse met Paulus kan juychen, Rom. 5: 3—5. Ende niet alleenlijk dit, maer wy roemen ook in de verdrukkingen; wetende dat de verdrukkinge lijdsaemheyd werkt; ende de lijdsaemheyd bevindinge, ende de bevindinge hoope; ende de hoope en beschaemt niet, om dat de liefde Gods in onse herten uytgestort is door den Heyligen Geest, die ons is gegeven. En 2 Cor, 7: 4. Ik hebbe veele vrymoedigheyd in 't spreken tegen u, ik hebbe veel roems over u; ik ben vervult met vertroostinge, ik ben seer overvloedig van blijdschap in alle verdrukkinge. De natuurkundigen verhaelen van den distelvink, dat hy onder

de doornen levende soet singt; een regt sinnebeeld van de Bruyd van Christus, die onder de doornen van wederwaardigheden verkeerende nog vrolijk singen kan. Hab. 3: 17, 18. Al hoewel den vygeboom niet bloeyen en sal, ende geen vrugt aen den wijnstok sijn en sal, dat het werk des olijfbooms liegen sal, ende de velden geen spijs voortbrengen; dat men de kudde uyt de koye afscheuren sal, ende dat 'er geen runt in de stallingen wesen en sal. Soo sal ik nogtans in den Heere van vreugde opspringen; ik sal my verheugen in den God mijnes heyls. Den Martelaer Laurentius leggende op een Rooster te braden, konde met een lachende mond sijn Beulen bespotten, seggende keert mijn lichaem om, 't is aen dese kant al genoeg gebraden.

12. Een Bruydegom met sijn Bruyd ondertrouwt sijnde, voorsiet sig by tijds van een bequaame wooninge, waer in hy met sijn Bruyd verkeert en verblijft; soo sorgt ook Christus voor een schoone woonplaets, die wonderlijk verciert is, om met sijn ondertrouwde Bruyd voor eeuwig sijn verblijf daer in te nemen, 't welk is den Hemel der Hemelen, welke schittert van glans en heerlijkheyd; Dat was de verrukkens-magtige belofte van Christus aen sijn Discipelen, Joh. 14: 2, 3. In 't huys mijns Vaders sijn veele woningen; andersins soo soude ik het u gesegt hebben; ik ga heenen om u plaetse te bereyden. Ende soo wanneer ik heenen sal gegaen sijn, ende u plaetse sal bereyd hebben, soo kome ik weder, ende sal u tot my nemen, op dat gy ook zijn meugt daer ik ben.

13. Uyt kragt van ondertrouw en een opgerecht Houwelijk soo werd de Bruyd na de naeme des Bruydegoms genaemt; om dat het volk Israëls by

manier van een Houwelijks-verbond aen God ondertrouwt was, soo wiert dat volk na sijn naeme genoemd. Deut. 28 : 10. Alle volkeren der aerde sullen sien, dat den naem des Heeren over u genoemd sy. De Bruyd van Koning Jesus werd ook na sijn naem genoemd, en pronkt met die cierlijke naem van Christenen; Actor. 11 : 26. Het is geschiet dat de Discipelen eerst te Antiochien Christenen genaemt wierden. Dit was immers al van de ondertrouwde Bruyd uyt de Heydenen voorseggt, Jes. 44 : 5. Dese sal seggen : Ik ben des Heeren, ende die sal sig noemen met den naeme Jacobs; ende geene sal met sijne hand schrijven, Ik ben des Heeren, ende sig toenoemen met den naeme Israëls.

14. Op de ondertrouw van twee Persoonen volgt het daedelijk trouwen; immers dese twee dingen sijn van malkanderen onderscheyden; want de ondertrouw is een onderlinge verbintnisse van Bruydegom en Bruyd aen malkanderen door verlovinge; daer het trouwen segt de voltrekkinge van die verbintnisse en belofte; door de ondertrouw krijgen die twee aen malkanderen recht, daer door het trouwen de Bruydegom en Bruyd tot een daedelijke gemeynschap van malkanderen komen; soo sal ook op de ondertrouw van dese koninklijke Bruyd met die vorstelijke Bruydegom Christus volgen een volkomen trouw in den hemel, alwaer dit Houwelijk eerst volkomen sal voltrokken werden; Hier is het nog maer als een ondertrouw: hier werd de Bruyd voor Christus als haer Man toebereyd en verciert, eer se hem volmaekt schoon in den hemel sal werden voorgesteld: daer toe arbeyde Paulus, 2 Cor. 11 : 2. Ik ben yverig over u met eenen yver Gods. Want ik hebbe u lieden toebereyd om u als een reyne maegt eenen manne

voor te stellen, namelijk Christo. Hier woond de Bruyd nog uyt van haer Siel-bruydegom. 2Cor. 5:6. Hier mist sy nog sijn onmiddelbaere gemeynschap; maer hier namaels sal sy altijd by den Heere in den hemel wesen. 1 Thess. 4:17. En sal aldaer volmaekt en onmiddelijk hem genieten; Openb. 21:22, 23. Ik en sag geen Tempel in deselve; want de Heere, de Almagtige God, is haeren Tempel, ende het Lam. Ende de stadt en behoest de Sonne, nog de Maene niet, dat sy in deselve souden schijnen; want de heerlijkheyd Gods heeftse verlicht, ende het Lam is haere keerse. Daer sy dan met haer koninklijken Bruydegom sal aensitten aen die vrolijke bruyloft des Lams, in die groote saele des hemels, suygen sal de volle borsten sijner vertroosting, tot versaediging toe eeten sal van dien Boom des levens, in het midden van het Paradijs Gods geplant, drinken sal die nieuwe wijn van dien alle liefdeweerdigen Bruydegom, welke van alle eeuwigheyd bereyd is voor dese gekroonde Bruyd.

15. Op de trouw-dag van een groot Koning is alles op het heerlijkste uitgedost, om de heerlijkheyd van de Koning te vergrooten; want dan sijn niet alleen de Vorst en sijn Bruyd nevens sijn gantsche Hof bekleed met haer cierlijkste kleederen, en opgepronkt met haer kostelijkste juweelen, maer de knechten en dienstdoden selfs sijn op het pragtigste uytgedost; het Palleys des Konings is verciert met alles wat men kostelijkst vinden kan, behangen met kostelijke tapijten en andere cieraeden; ja ook de gantsche plaets, daer die solemniteyt gepleegt werd, heeft mede als deel aen die vreugde; men verciert die plaetse met verscheyde cierasien, men rigt eenige triumph-bogen op, men ontsteekt vuyren en toortsen, en daer is niets by na dat niet eenig teeken van

openbaere vreugde draegt; alles daer toe gerigt, om de luyster des Konings op zijn trouw-dag te vermeerderen; even soo sal het ook gaen, als Jesus sal wederkomen op de wolken des hemels om zijn Houwelijk met zijn Bruyd te voltrekken; want dan sal hy niet alleen verschijnen in zijn grootste Heerlijkheid en voortreffelijkste pragt, en zijn Bruyd toegerust met kleederen van gouden borduursel, blinkende met de schitterende straelen van Gods beeld als het fijnste Goud van Ophir; maer ook het Paradijs Gods, welke als het Palleys des Bruydegoms en zijn Bruylofs-kamer is, sal verciert en verrijkt zijn met een onuytsprekelijke heerlijkheid; ja dan sal het gantsche schepsel vermeerderen de luyster van dese groote Koning en koninklijke Bruyd; haer oude kleederen sullen haer dan werden uytgetrokken, en sy sal met nieuwe cierlijke pronkkleederen werden omhangen, en sal over al merkteekenen dragen van de heerlijkheid van desen hoogen Bruydegom Psalm 102: 27. Die sullen vergaen, maer gy sult staende blijven, ende sy alle sullen als een kleed verouden, gy sultse veranderen als een gewaed, ende sy sullen verandert zijn. Dat is de hoope van het gantsche schepsel, welke op haere wijze daer na met opgesteekene hoofde verlangt. Rom. 8: 21. Op hoope dat ook het schepsel selve sal vry gemaekt worden van de dienstbaerheid der verderffnisse, tot de vryheid der heerlijkheid der kinderen Gods.

16. Een soete overeenkomst tusschen die beyde vind men ook in de gevolgen van een Houwelijk. Door ondertrouw en opregting van een Houwelijk krijgen de twee Egtgenooten gemeenschap aen mal-kanderen, en aen den een des anderens goederen; even soo gaet het hier, alles dat Christus heeft, al

om zijn genade, Geest, rijkdom en heerlijkheid is de haere
ver-geworden, en dat mag se als haer eygendom ge-
sal-bruyken. 1 Cor. 3: 21—23. Alles is uwe: Het zy
Paulus, het zy Apollos, het zy Cephas, het zy de
ou-wereld, het zy leven, het zy dood, het zy tegen-
sal-woordige, het zy toekomende dingen, sy zijn alle uwe.
rijk-Dog gy sijt Christi. En door de sleutel van zijn rijke
ge-schatkist het geloove mag sy uyt het kabinet sijner
de-genade alles haelen, 't welk haer gebrek vervullen
het-kan; en dese Siel-bruydegom krijgt deel aen al het
ds,haere, schoon hy door de hand sijner genade haer
ry-dat eerst heeft geschonken; dat betuygde de Bruyd,
en-Heogl. 2: 16. Mijn Liefste is mijn, ende ik ben zijn,
he-die weydet onder de lelien. Daer uyt vloeyt een ge-
meensame ommeegang met malkanderen als van twee
en-Egteluyden; dese Siel-bruydegom ontdekt aen zijn
et-Bruyd zijn hertgrondige liefde, openbaert haer zijn
n,verborgentheden; dat beloofde de Saligmaeker aen
k-sijn Discipelen. Joh. 15: 15. Ik en heette u niet meer
7.dienstknegten; want de dienstknegt en weet niet wat
n,sijn Heere doet, maer ik hebbe u vrienden genoemt,
se-want al wat ik van mijnen Vader gehoort hebbe, dat
rt-hebbe ik u bekent gemaekt. De Bruyd laet haer
l,suyvere liefde tot hem uyt, datse met David seggen
e-kan, Psalm 18: 2. Ik sal u hertelijk lief hebben,
el-Heere, mijne sterkte. Sy legt voor desen haer sielen-
H-vriend haer herte open. Psalm 119: 26. Ik hebbe u
H-mijne wegen vertelt. Sy pleegt met hem in alle duys-
tere ontmoetinge raed als met haer Man. Spreuk. 3: 6.
e-Kent hem in alle uwe wegen. Sy stort alle haere
bekommernissen in zijn ontfermende schoot uyt, en
gaet in alle haere nooden vrymoedig tot hem, als tot
haer Bruydegom en Man. Ephes. 2: 18. Want door
hem hebben wy beyde den toegang door eenen Geest

tot den Vader. Daer is ook tusschen Christus en zijn Bruyd een gevoeligheyd over malkanders weder vaeren, als tusschen vredsaeame Egteluyden. Gelijc Christus sig verheugt over de welstant van de Bruyd over de voorspoed van zijn Kerk, en haer aenwas in geloove, liefde en hoope, soo gevoelig is hy ook over de verdrukkinge, die sy lijdt, en trekt het aen, als of hem dat lijden selfs wierd aengedaen; die haer aenraekt, die raekt zijn oog-appel aen. Zach. 2: 8. Daerom riep Jesus tegen Paulus, als hy moord en vervolginge tegen zijn gemeynte blies, Saul, Saul, wat vervolgt gy my, Actor. 9: 4. Op de selve wijze is de Bruyd ook begaen met het onthael, 't geen haer Hemel-bruydegom op dese wereld vind; rijd hy voorspoedig op het woord der waerheyd, worden hem veel onderdaenen gebooren, daer over springt sy op van vreugde; daer toe wekte God zijn Bruyd op, Jes. 66: 10, 11. Verblijd u met Jerusalem, ende verheugt u over haer, alle haere liefhebbers; weest vrolijk over haer met vreugt, gy alle die over haer sijt treurig geweest. Op dat gy moget suygen, ende versaedigt worden van de borsten haerer vertroosting; op dat gy moget uytsuygen, ende u verlusten met den glans haerder heerlijkheyd. Word hy ont-eert en gesmaed in hem selven of in zijn leden, soo werd sy daer over levendig in haer herten doorwond; met den rechtveerdigen Lot quelt sy haer siele over den godloosen wandel van andere. 2 Petr. 2: 8. Dat waeren die gene, die in Jerusalem een teeken kregen op haer voorhoofden, omdat sy sugteden en uytriepen over alle die grouwelen, die in het midden der selve gedaen wierden. Ezech. 9: 4.

III. AFDEELINGE.

VAN DE GELUKSALIGE STAET

*der gener, die met Christus in een Houwelijks-
Verbond komen.*

Als ik nu mijn selven eens inlaet in een nauwkeurige beschouwing van de voortreffelijkheid van dit segenrijk Houwelijk; wat vind ik dan geen overvloedige stoffe, om de Geluksaligheid van des Heeren gunstgenooten te verheffen, die in ondertrouw met desen Hemelvorst zijn opgenomen; immers geloovige zijn u de snoeren in een liefvelijke plaetse gevallen, en gy sijt wonderlijk verheven door dit Houwelijk; seekerlijk soo wy gadeslaen de Persoon, met wien de geloovige in ondertrouw komen, de staet, waer in sy zijn als haer desen Vorst des Hemels tot dit houwelijk komt aensoeken; soo wy beschouwen dese salige ondertrouw selve, en de manier op welke sy met hem een houwelijk aengaen, vinden wy overvloedige stoffe, om in een verbasende verwondering weg te sinken over het geluk van des Heeren volk.

1. Hoe gelukkig is dese Bruyd, soo wy sien op de Persoon, met wien sy werd ondertrouwt! Die is immers Gods Soon; wat tonge is oyt bequaem, om de beminneensweerdige volmaektheden van desen Hemelbruydegom uyt te drukken! Hy besit dog alles, dat bequaem is het herte van een sondaer in te nemen; is dat niet aenlokkelijk voor een Vrijster, om het versoek van een vryende Jongman toe te staen, en tot een houwelijkse verbintnisse met hem te komen,

soo dese Vryer is van hoogen afkomst, schoon van gedaente, rijk van goederen, wijs van verstand, hoog van staet, en magtig om sijn Raed uyt te voeren, en deugszaam in sijn daeden; soo hy van natuur goed-aardig, van spraek liefstellig en van trouwe onwan- kelbaer is; maer wie sag dat alles in een Man onder de menschen by malkanderen? Edog dit vind men alles op de aldervolmaakste wijze in Christus de Bruidegom van sijn Kerk. O verheerlijkte geesten der volmaekte rechtveerdigen, triumpheerende Bruyd des Lams, stelt nieuwe Psalmen en Lofliederen in van de siels-verrukkens-magtige schoonheyd van dien noyt genoeg verhoogden Prins der eeuwen! O alle geschapene wesens binnen den schoot van den uyt- sten Cirkel van dese wijde wereld, komt en helpt ons den lof van dien noyt genoeg met verwondering be- schouwde en gepresene Bruydegom verhoogden! Im- mers dese Hemel-bruydegom is van de alderhoogsten Adel; die na sijn menschelijke natuur niet alleen is uyt koninklijken saede, maer die na sijn God- delijke natuur sijn afkomst uyt de groote God ree- kent; want hy is de natuurlijke Soone Gods, van eeuwigheyd van hem gegeneert. Rom. 1: 3, 4. Het uytgedrukte beeld van 's Vaders selfstandigheyd; Hebr. 1: 3. En die daerom is de waeragtige God selve; wat geluk de algenoegsaeme, de alleen salige God tot sijn Man te krijgen! Kond gy wel weerdiger Persoon bedenken, als dat dese hooge God met een sondaer wil trouwen? en dat is evenwel waer. Jes. 54: 5. Uw Maeker is uw Man, Heere der heyr- schaere is sijn naem, en de heylige Israëls is sijn verlosser; hy sal de God des gantschen aerdbodems genaemt werden. 't Is de Immanuël God-mensch; ô aanbiddelijke verborgentheyd, dat de eeuwige God

sig in houwelijk vereenigt met een tijdelijk schepsel, de opperhoofdige God met de alderlaegste worm, de weerdige God met een veracht mensch, die alderheyligste met een sondig wanschepsel, de Almagtige met een broos en swak menschen-kind, ja de onveranderlijke Heere met de onbestendigheyd selve; was het veel voor Ruth, dat Bōas sijn vleugel over haer uytbreyde, en haar tot sijn Vrouw nam; ja was het een groote eere voor de gevangene Esther, dat se de Egtgenoot wierd van Ahasuerus, en voor de wijse Abigaël, dat se de Vrouw van David wiert? Is het niet onvergelykelyk grooter eer voor een mensch, dat hy aen de God des hemelsch werd ondertrouwt? Schoonheyd van een Jongman neemt een Dochter in; maer wie is schoonder dan Christus desen hemelsche Bruydegom? ik sou hem niet te hoog opsetten, soo ik seyde, dat pennen van Engelen, tongen van Engelen, wat seg ik zoo veel werelden van Engelen als er santjes sijn aen den oever van de Zee, niet in staet sijn om de weergaloose schoonheyd van die witte en roode-banier-drager boven tien duysende af te schilderen; hy is het, die se alle op hem doet verlieven, die hem maer in het oog krijgen, ja die het oog en hert van menschen en Engelen voor eeuwig na sig trekt; soo dat wy hem wel mogen toejuychen uyt den 45 Psalm vs. 3. Gy sijt veel schoonder dan de menschen-kinderen; Hij is immers de schoonste onder alle schepselen wegens sijn Goddelijke natuur, van wiens aengesigte een oneyndige glans en luyster afstraelt, als sijnde het beeld des onsienlijken Gods, en het afschijnsel van 's Vaders heerlijkheyd. Hebr. 1: 3. Als mensch is hy de schoonste wegens sijn volmaekte heyligheyd, die sonder sonde was. Hebr. 7: 26. Soodanig een Hoogepriester betaemde ons,

heylig, onnoesel, onbesmet, afgescheyden van de son-
 daeren, ende hooger dan de hemelen geworden. Die
 daarom genaemt werd dat onstraffelijk en onbevleek
 Lam, 1 Petr. 1: 19. Hy is de schoonste als Midde-
 laar wegens die genade gaven, waer mede sijn men-
 schelijke natuure wierd overstort met een overvloedige
 maete; soo was 'er al van hem voorsegt. Psalm 45:
 8. Gy hebt gerechtigheyd lief, ende haetet godloos-
 heyd; daarom heeft u, ô God, uwe God gesalft met
 vreugdenolie boven uwe medegenooten. En Johannes
 segt, dat God hem de Geest geeft niet met maete.
 Joh. 3: 34. Wegens die heerlijke mengeling van
 couleur, welke haer in Jesus vertoont; blankheyd
 met roodheyd gemengt maekt de aengenaemste verwe,
 en levert de grootste schoonheyd uyt; maer die aen-
 genaeme mengeling vind gy in dese Middelaer, die
 blank en rood is, en de baniere boven tien duysende
 draegt. Hoogl. 5: 10. Die blank is wegens syn on-
 bevleekte heyligheyd; die ook rood is wegens sijn
 bloedig lijden, waermede hy sig sijn Bruyd heeft ver-
 worven; ô geschapene schoonheyd aller schepselen
 wordet schaemroot voor sijn ongeschapene schoon-
 heyd! O son in uw schijnende schoonheyd bedekt u
 met een dek-kleed van schaemte voor het klaerst-
 blinkende aengesigt van u onvergelykelijke Heere en
 Meester! Als by een hooge geboorte en schoon-
 heyd in een Jongman nog komt Rijkdom, sal een
 jonge Dochter haer nog soo veel te eerder laeten be-
 wegen tot een Houwelijks-verbond met hem; maer
 waer vind gy yemant soo rijk als Christus, die erf-
 genaem is van al des Vaders goederen. Hebr. 1: 3.
 De wereld is het sijne en alle haere volheyd, en de
 beesten op duysent bergen, Psalm 50. Dat betuygde
 hy selve, Spreuk. 8: 18, 19. Rijkdom ende eere is

by my; duuragtig goed, ende gerechtigheyd. Mijne vrugt is beter dan uytgegraven goud, ende dan digt goud; ende mijn inkomen, dan uytgelesen silver. De wijsheyd van een Man maekt de staet van een Vrouw gelukkig; maer dese Hemel-bruydegom is de alderwijste, als sijnde de wesentlijke wijsheyd des Vaders. Spreuk. 9: 1. In wien alle schatten van wijsheyd en kennisse verborgen sijn. Col. 2: 3. Het vergroot niet weynig het geluk van een Vrijster, als sy mag trouwen met een Vryer hoog van staet, die een volmagtig gebied over een volk heeft, en een koninklijke schepter swaeyt; edog wie heeft een onbepaelder gebied als Christus, die op sijn deye geschreven heeft de naem van Koning der Koningen ende Heere der Heeren. Openb. 19: 16. Die hooger is dan de hooge, dewijl hy magt heeft ontfangen in hemel en op aerde. Matth. 28: 18. Die de sleutel der helle en des doods heeft. Openb. 1: 18. Magt en sterkheyd maekt een Jongman ook beminneens-weerdig; edog hoe magtig is dese Hemel-bruydegom niet, wiens hand niemant kan afkeeren; wie kan dog den donder sijner mogentheyd verstaen? Job 26: 14. Is een Vrouw gelukkig als sy met een deugtsaam Man een Houwelijks-verbond mag sluyten; hoe gelukkig moet men dan dese Bruyd niet schatten, die door ondertrouw vereenigt werd met de heyligheyd selve, wien de Engelen gestadig toejuychen, Heylig, Heylig, Heylig is de Heere der heyschaeren. Jes. 6: 3. Dat een Vryer goedaerdig is, vermeerdert het geluk van haer Houwelijken-staet; wat gelukkige Bruyd dan, die tot haer Bruydegom krijgt de aldergoedaerdigste en sagtmoedigste, die soo veel gebreken in sijn Bruyd verdraegt, en gunstelijk oversiet; immers hy is de goedheyd selve, want niemant is goed dan een,

namelijk God, Matth. 19: 17. Lieftalligheyd en vriendelikhcyd maekt ook een vryende Jongman beminnelyk; maar wie is lieftalliger als Christus, op wiens lippen genade is uytgestort, Psalm 45: 3. Die soo lieffelyk een sondaar kan lokken, en na sijn herte spreken, roepende komt tot my alle die vermoeyt en belast sijt, Matth. 11: 28. Dat yemant getrouw in sijn woorden en beloften is, dat maekt een Jongman ook aengenaem by sijn Vryster; edogh soo getrouw is Christus, die het houwelyks-verbond noyt in het allerminste verbreekt, maer sijn liefde tot sijn Bruyd onkreukbaer bewaert; al sijn wy van onse kant al ontrouw, Christus blijft evenwel getrouw, hy kan sig selven niet verloochen, 2 Tim. 2: 13. Soo werd hy geroemt wegens sijn getrouwigheyd, Psalm 89: 6—9. Dies loven de hemelen uwe wonderen, ô Heere, ook is uwe getrouwigheyd in de gemeynte der Heyligen. Want wie mag in den hemel tegen den Heere geschattet worden? wie is den Heere gelijk, onder de kinderen der sterken? God is grootelyks gedugt in den raed der heyligen; ende vreeslyk boven alle die rondom hem sijn. O Heere, God der heyschaeren, wie is als gy, grootmagtig ô Heere? ende uwe getrouwigheyd is rondom u. Gelukkig dan sulck een sondaer, die sulck een volmaekte Hemel-vryer tot haer Bruydegom krijgt! immers alles dat aen hem is, dat is gantsch begerlyk, sulck een is u Liefste, ja sulck een is uw Vriend, gij Dochters van Jerusalem.

2. De weergaloosheyd van u geluk geloovige sal kragtiger doorschijnen, als gy met my eens wild overwegen, wie en in wat staet Gy waerd, doe dese Siele-vriend u quam vryen, en met hem in sulck een salige ondertrouw opnam; gelijk sijn hoedanigheden

beminnelijk sijn, soo ongesien was u staet, en veragtelijk, haetelijk, ja walgelijk waeren uwe hoedanigheden; dat een Man sijn oog laet vallen op een Vrouw, die van hooge staet en afkomst, rijkdom, wijsheyd en schoonheyd is, ja die deugtsaem, goed-aerdig en vriendelijk van bevalligheden is, dat is niet te verwonderen; maer geloovige heel anders waert gy gestelt, als dese beminnelijke Immanuël na u om-sag, en met u een Houwelijk sloot. Gy waert van de onedelste op de gantsche wereld, als dese hoog-geboorene Vorst u tot dese ondertrouw aensogt; gy sijt van een seer geringe en slegte afkomst; u Vader was een Amoriter, ende u Moeder een Hetitische; gy waert gebooren uyt de aerde aerdsch. 1 Cor. 15: 47. Gij had doe begaen schrikkelijke Egtbreuk met de Duyvel, hem toevallende, en komende als met hem in een Houwelijks-verbond; en daerom wierd gy gesegt uyt de Vader den Duyvel te sijn. Joh. 8: 44. En waert alle kinderen der hoererye die buyten Egt waert geteelt; Hos. 1: 3. noemtse God selve kinderen der hoereryen; en na het lichaem soo sijt gy meest van een seer slegte en geringe staet, dewijl dese Vorst des hemels de groote en edele van dese wereld meest voorby gaet. 1 Cor. 1: 26—29. Gy siet uwe roeping, broeders, dat gy niet veele wijze en sijt na den vleesche, niet veele magtige, niet veele edele. Maer het dwaese der wereld heeft God uytverkoren, op dat hy de wijze beschaemen soude; ende het swakke der wereld heeft God uytverkoren, op dat hy het sterke soude beschaemen. Ende het onedele der wereld, ende het veragte, heeft God uytverkoren, ende het gene niet en is, op dat hy 't gene yet is te niete soude maeken. Op dat geen vleesch en soude roemen voor hem. Gy waert van

de veragstste staet; geen vrye kinderen, maer eyge slaven der sonde, des werlds en des Satans; daer geen Koning met een onedele Dochter mag trouwen, daer wil dese Hemel-koning trouwen met geboeyde misdadige, en met elendige dienstknegten des Duyvels. Gy sijt doodelijk arm, en berooyd, en schandelijk naekt, die niets had om als een Bruydschat ten Houwelijk te brengen, geen kleedje om de schande van uwe naektheyd te bedekken, die buyten 's lands most gaen bedelen, en by het arme schepsel hulpe sogt in uwe armoede, en u most versadigen met de draf des werlds, dat de swijnen eeten, even als de verloorene Soon. Luc. 15: 16. Hy begeerde sijnen buyk te vullen met den draf, die de swijnen aeten; ende niemant en gafse hem. Daer en boven laegt gy onder oneyndige schulden, welke gy noyt kondet betaelen; gy waert meer als tien duysent talent-ponden schuldig, waer tegen gy niets had om te betaelen; gy waert schuldig aen de quetsing van Gods Majesteyt en Heyligheyd, aen een verlooehening van Gods volmaektheden, aen de verbreking van Gods Wet, aen een veragting van sijn Hoogheyd, aen een tegenkating tegen sijn Eer, ja aen een betwisting van sijn Regeeringe; en deswegens sijt gy schuldig geworden aen Gods eeuwige vloek en toorn, dat gy met David moest uytroepen, Psalm 143: 2. En gaet niet in het gerichte met uwen knecht; want niemant die leeft sal voor u aengesigte rechtveerdig sijn. Wie moet niet in verwondering wegsinken, dat dese rijke Vorst sulck een dood-arme Vrouw in ondertrouw met sig opneemt! Als dese Hemel-bruydegom u aensogt, waert gy de alderdwaeste en onwijste; die niet kende de kostelikhed van u siel, de dierbaerheyd van Gods gunst, het gevaer waer in gy waert, om eeuwig

yge verlooren te gaen, nog de weg om u siel als een
 laer buyt daer uyt te dragen. 2 Cor. 4: 4. In de welke
 ven, de God deser eeuwe de sinnen verblind heeft, na-
 yde melijk der ongeloovige, op dat haer niet en bestraele
 uy- de verlichtinge des Euangeliums der heerlijkheyd
 an- Christi, die het beeld Gods is. Gy waert de lee-
 hat-lijkste en mismaeckste, een swartinne, in wiens siele
 nde gedrukt was het eyge beeld en afdruksel van de
 nds helle; ja gy waert vol van alle geestelijke gebreken,
 lpe blind, doof, stom, en kreupel, en melaets; van het
 de hooft aen tot de voetsole toe waert gy vol wonden,
 de striemen en etterbuylen, Jes. 1: 6. Daer en boven
 aen lag gy vertreden in u onreynigheid, en weggewor-
 en; pen in uwen bloede, dat yeder een sijn aangesigt
 gy voor u verbergde, sonder dat yemant medelijden met
 be- u had. Gy waert ook de alderondeugenste, vol
 den sonden en grouwelen, wiens herte was een moord-
 en; kuyl van alle onreynne gedagten en quaede bewe-
 es- ginge. Tit. 3: 3. Wy waeren eertijds onwijs, onge-
 ds hoorsaem, dwaelende, menigerley begeerlijkheden ende
 et, wellusten dienende, in boosheyd ende nijdigheyd
 en- levende, haetelijk sijnde, ende malkanderen haetende.
 an Gy waert de alderquaedaerdigste, vol vuyligheyd en
 re- overvloed van boosheyd. Jac. 1: 21. Droeg in u een
 gy wortel der bitterheyd, die gal en alsem draegt; gy
 et waert waenwijs, laetdunkende, koppig, ongeseggelijk,
 nt wederhoorig, trots en hoovaerdig, en stijf van herte.
 ie Jes. 46: 1. Hoort na my, gy stijve van herten;
 ke gy die verre van der gerechtigheyd sijt. Ja gy
 et waert de ontrouwste, die door schrikkelijke en ver-
 rt, foeyelijke Egtbreuk en overspel u eerste Houwelijk
 de met den algenoegsaemen God had verbroken; gy liet
 an u verontreynigen van den Satan, die het Egte bed
 ig van God beklommen heeft, die u als sijn eyge Vrouw

op het aldernauwste met hem vereenigde, in u woonde, en werkte, en u beheerschte als uw Man en Hooft; O wie moet niet in een diepe verwondering vervoert werden, dat dese beminnelijke Hemelvorst na sulck een mismaeke, veragte, en swarte siel omgesien heeft, en met sulck een trouwloose Overspeelster wederom op nieuws een Houwelijk wil sluyten! Wel mag God seggen Jer. 3: 8. Men seyde, soo een man sijne huysvrouwe verlaet, ende sy gaet van hem, ende word eens anderen mans, sal hy ook tot haer nog wederkeeren? en soude dat selve land niet grootelijks ontheyligt worden? gy nu, hebt met veele boeleerders gehoereert; keert nochtans weder tot my; spreekt de Heere.

3. Sien wy eens op dese ondertrouw en dit geestelijk Houwelijk selve, wat sal dan u geluk, geloovige, nog niet meer afsteeken? Immers door dit Houwelijk met desen gesegende Immanuël word gy verlost van uw eerste Man, de Wet, onder welkers magt gy stont in de staet voor uw Wedergeboorte en ondertrouw met Christus; Rom. 7: 4. Soo dan mijne Broeders, gy sijt ook der Wet gedoodet door het lichaem Christi, op dat gy soudet worden eens anderen, namelijk des genen, die van den dooden opgewekt is, op dat wy Gode vrugten dragen souden. O wat is het niet over-elendig onder soo een Man en sijn heerschappye te staen, gelijk de Wet is! De bedieninge des Wets is voor een sondaer niet anders als een bedieninge des doods en der verdoemenisse. 2 Cor. 3: 6. Dese uw eerste Man konde niet anders als u met geduurige vreesse en angst bevangen houden; die openbaerde uw sonden, en donderde daerom eeuwige vloeken over u uyt; Soo lang de Wet uw eerste Man met u als getrouwt was, wat een on-

vrugtbaer Houwelijk was dat niet? gy teelde geen een Geestelijk kind, geen een goed werk bragt gy voort; de Wet leerde u wel, waer toe gy verplicht waert, en waer mede gy God kondet behagen, maer sy gaf u geen kragten, om het minste Gode-welbehagelijk werk te betragten; wat seg ik van een onvrugtbaar Houwelijk tusschen u en de Wet? Vrugtbaar is dit Houwelijk genoeg geweest; maer ô beklaege-lijke en beweeneens-weerdige vrugtbaerheyd; gy waert vrugtbaer in het quaede; hoe meenige boose vrugt van onreynne gedagten, vuyle en onnutte woorden en sondige werken hebt gy by u voorige Man niet voort-geleelt; Maer ô gesegent Houwelijk! O heuchelijke ondertrouw, die ons van de banden van sulck een rampsalig Houwelijk ontbind! Onder de magt van uw voorige Man de Wet staet gy nu niet meer; gy sijt dien gedood; een Vrouwe draegt rouwe na het overlijden van haer voorige Man, om dat sy een Weduwe geworden is; maer geloovige, gy hebt in tegendeel stoffe van blijdschap om dat u Man dood is, dewijl hy heel straf en stuurs was, en seer wreed met u leefde; die niet als toorn en vervloeking werkte. Ja tot wat voor een vry heerlijker en segen-rijker Houwelijk bent gy niet overgegaen, als u voorige Man gestorven was? Immers daer door werd de eeuwiglevende en algenoegsaeme God u Vader, en gy werd zijn kind. 2 Cor. 6: 18. Ik sal u tot een Vader zijn, ende gy sult my tot soonen en dochteren zijn, segt de Heere de Almagtige. O wat is dat geen geluksalige staet de verhevene God, de Koning der eeuwen, tot zijn Vader te hebben! daer over riep Johannes uyt, 1 Joh. 3: 1. Siet hoe groote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wy kinderen Gods genaemt souden werden. Dan geniet gy

de heerlijkste voorregten, krijgt die heerlijke nieuwe naam van Soonen en Dochteren des Allerhoogsten, Jes. 62: 2. Gy sult met eenen nieuwe naam genoemd werden, welke des Heeren mond uytdrukkelijk noemen sal; daer door werd gy met die groote God vermaegtschap, en kond uw afkomst van die groote Koning der eeuwen reekenen met meerder waarheyd als Alexander verwaendelijk roemde uyt Jupiter gesproten te sijn, die genoegsaem wierd overtuygt van sijn sotte inbeelding door sijn bloedende wonde; word als Gods Dochter van een hooge en verhevene natuur, want gy werd daer door de Goddelijke natuur deelagtig, 2 Petr. 2: 4. Gy word dan besielt met een voortreffelijke en koninklijke Geest, die u niets laegs en veragtelijks doet zoeken, maer die u doet betragten hooger dingen, die in den hemel sijn. Phil. 3: 20. Onsen wandel is in de hemelen; hier door werd gy dan erfgenaemen van alle Gods goederen, Rom. 8: 17. Indien wy kinderen sijn, soo sijn wy ook erfgenaemen; erfgenaemen Gods ende mede-erfgenaemen Christi. Gy geniet nu Gods Vaderlijke voorsorge, bescherminge, bewaeringe, barmhertigheyd, sijn Vaderlijk hert en Vaderlijke ingewanden, welke alle tederheyd van de liefdragenste Moeder omtrent haer kind te boven gaet. Psalm 103: 13. Gelijk hem een vader ontfermt over de kinderen; ontfermt hem de Heere over de geene, die hem vreesen. Jes. 49: 15, 16. Kan ook eene vrouw haeres suygelings vergeten, dat sy haer niet en ontferme over den soone haeres buyks? Of schoon dese vergaten, soo en sal ik dog uwer niet vergeten: Siet, Ik hebbe u in de beyde handpalmen gegraveert; uwe muuren sijn steeds voor my. Moogt alle schepselen met een goede conscientie gebruyken, dewijl

alle dingen reyn sijn den reynen. Tit. 1: 15. Hebt een kinderlijke vrymoedigheyd tot hem, om in alle u nooden tot sijn Vaderlijke schoot te loopen, Ephes. 3: 12. In den welken wy hebben de vrymoedigheyd, ende den toegang met vertrouwen door het geloove aen hem. Gy moogt in een vrage van een goede conscientie tot God gaen, om hem te sommeren op sijn Vaderlijke beloften, en van hem alles in den geloove te eysschen uyt kragt van u ondertrouw met sijn Soon. Gy moogt met een volkomen recht in den gebeden door den Geest der aenneminghe tot kinderen God als uw Vader aanspreken, roepende Abba Vader. Rom. 8: 15. Wiens herte souw niet in verwondering wegsinken in de beschouwinghe van sulk een onbedenkelyke geluksaligheyd? Gy krijgt, geloo-vige, nu recht aen alles wat sijne is, gelijk een Vrouw deel krijgt aen alles wat de Man besit, en word met sijn volheyd, en heerlijkheyd vervult; hebt in uw siele gedrukt sijn beeld en gelijkenisse, soo dat gy sijn naem, dat hy is genadig, barmhertig, langmoedig, en groot van goedertierentheyd en waerheyd, als op u herte kond lesen, Ja het is al te weynig ondertrouwde Bruyd van den grooten Inmanuël, dat gy hier de goederen van uwen hemelschen Bruydegom geniet; als u ondertrouw hier namaels eens in den hemel sal voltrokken werden, soo sult gy deel krijgen aen de luyster, kroon en throon van uwen Siel-bruydegom, Openb. 3: 21. Die overwint, ik sal hem geven met my te sitten in mijnen throon, gelijk als ik overwonnen hebbe, ende ben geseten met mijnen Vader in sijnen throon. Daer sult gy in volle heerlijkheyd, met u koninklijke Bruydegom triumpheren, in gestikte kleederen sult gy als dan tot den Koning geleyd werden onder het geley van

koninklijke Staet-dochters, en sult ingaen in des Konings palleys. Psalm 45: 10, 16. Alwaer gy dan voor eeuwig sult versadigt werden met sijn hemelsche wellusten, dronken werden in sijn oversoete liefde en geestelijke omhelsingen. Gy word door uwen Bruydegom en Man van alles versorgt; is het de pligt van een Man sijn Vrouw te voeden, te onderhouden, en van al het noodige te besorgen, selfs van dat gene, dat haer verquikken kan, soo veel in sijn vermogen is; O salige Bruyd wat geniet gy onder de schaduwe van u Siel-bruydegom niet de alderteqderste besorging, die u alles rijkelyk en in overvloed toedient, dat gy noodig hebt; tot u dekking en verciering, schenkt hy u kleederen des Heyls en den mantel der gerechtigheid, Jes. 61: 10. Tot u schat geeft hy u gout, beproeft komende uit het vuyr, Openb. 3: 18. Tot u voedsel dat brood uyt den hemel nedergedaelt; tot u verquikking besorgt hy u van de wijn sijner genade, van die most, die de Jonkvrouwe spreekende maekt. Zach. 9: 17. Dat beloofde God, Jes. 25: 6. De Heere der heyrtschae ren sal op desen berg allen volken een vette maelyd maeken, een maeltijd van reynen wijnen die gesuyvert sijn. Gy geniet onder dese ondertrouw met desen grooten Hemelvorst de soetste vertroostinge, en de kragtigste bescherminge; 't is de pligt van een recht aerdig Bruydegom en Man sijn Bruyd of Vrouw in ongelegentheden te vertroosten, en tegen de beledigers haer saek op te vatten, haer te beschermen, en soo tot een deksel der oogen te sijn. Gen. 20, 16. Dat neemt seer trouwhertig geloovige uwen sielenvriend waer, in alle ongelegentheden giet hy als uw ontfermer balsem van verquikkinge in uwe geopende wonde, en vertroost u treurige siele volgens

zijn troostrijke belofte. Jer. 31: 13. Ik salse troos-
 uen, en salse verblijden na haere droefenisse; Ja dese
 uwe ondertrouwde Bruydegom handhaeft u saek tegen
 tswe wederpartijders, en beschermt u tegen alle
 overlast uwer vyanden; Jes. 54: 17. Alle instrument
 dat tegen u bereyd word, en sal niet gelukken, ende
 alle tonge die in 'tgerichte tegen u opstaet, sult gy
 verdoemen: Dit is de erve der knegten des Heeren,
 ende haere gerechtigheid is uyt my, spreekt de Heere.
 Die u aanraekt, die raekt dog zijn oogappel aen.
 Hoe seker en veylig is ook u staet niet onder sulc
 een gesegent Houwelijk? Immers nu gy uw herte-
 vriend hebt gestelt tot u rotssteen en toevlugt, soo
 dekt hy u met zijn vlerken, en onder zijn vleugelen
 moogt gy vertrouwen; hy verbergt u in het verborg-
 en van zijn aengesigt voor de hoogmoedigheden des
 Mans, en versteekt u in eene hutte voor de twist
 der tonge. Psalm 31: 21. Daerom segt Salomon,
 Spreuk. 18: 10. De naem des Heeren is eene sterke
 tooren; de rechtveerdige sal daer heenen loopen,
 ende in een hoog vertrek gestelt werden. Onder dit
 Houwelijk werd gy ook vrugtbaer gemaekt, om Gode
 vrugten te dragen; want dewijl gy door dese onder-
 trouw met hem op het aldernauwste sijt vereenigt,
 maekt hy u overvloedig sap des le ens deelagtig, dat
 gy in hem groenen, bloeyen en vrugten dragen kond.
 Psalm 92: 13—15. De rechtveerdige sal groeyen
 als een palmboom, hy sal wassen als een cederboom
 op Libanon. Die in 't huys des Heeren geplant sijn,
 dien sal gegeven worden te groeyen in de voorhoven
 onses Gods. In den grijsen ouderdom sullen sy nog
 vrugten dragen; sy sullen vet ende groene sijn.

4. Soo wy onse gedagten laeten gaen over de
 wijze, op welke de Heere Jesus de geloovige met

hem door een Houwelijk soo nauw vereenigt, soo vinden wy nog meer stoffe, om ons over haer gelukkige staet te verwonderen; Immers hy belooft Hos. 2: 18, 19, dat hy sig sijn Kerk met hem souw ondertrouwen in eeuwigheyd, in gerechtigheyd, en in gerichte, in goedertierentheyd, in barmhertigheden, en in geloove. Dat vergroot geweldig u geluk, koninklijke Bruyd, dat hy met u sulk een heyl-rijk Houwelijk sluyt. Voor eeuwig! de Heere had eens het geheele volk van Israël met hem in ondertrouw opgenomen, en by wegen van een volk of staet-verbond getrouwt en voor syn Vrouw aengenomen; dat betuygde God, Jer. 2: 2. Ik gedenke der weldaedigheyd uwer jeugd, der liefde uwer ondertrouwe, doe gy my nawandeldet in de woestijne, in onbesaeyden lande. En Cap. 3: 14. Bekeert u, gy afkeerige kinderen, spreekt de Heere, want ik heb u getrouwt, ende ik sal u aennemen; waer in God haer geen heyligende en versterkende genade beloofde; maer dat was maer een tijdelijke trouw; door haer ongeloovig en afgodisch herte verbrak Israël dat Houwelijk; waarom de Heere ook dat volk een scheyd-brief gaf, en haer niet langer voor sijn volk wilde erkennen, maer overgaf aen haer vyanden, die haer onderdrukten en mishandelden; edog Jesus ondertrouwt sig sijn Bruyd voor eeuwig; want hy rigt met haer een Houwelijk op by wegen van het Genade-verbond, welke aen haer volherdinge in haer genade-staet belooft; immers met die troostrijke belofte onderschraegde de Heere sijn Bruyd, Jer. 32: 39, 40. Ik sal hen eenderley herte ende eenderley weg geven, om my te vreesen alle de dagen, hen ten goede, mitsgaders haeren kinderen na hen. Ende ik sal een eeuwig verbond met hen maeken, dat ik van

agter hen niet en sal afkeeren, op dat ik hen wel ge- doe, ende ik sal mijne vreese in haer herte geven, ooft datse niet van my af en wijken. Dese Bruydegom uw verlaet noyt syn Bruyd, of geeft haer oyt een scheid- n in brief, maer hy blijft onveranderlijk in sijn liefde; len, dat mogt eertijds Israël doen, die haere Vrouwen, ko- als sy die moede waeren geworden, een scheidbrief rijk gaven; edog die scheid-brieven hebben noyt goed- ens keuring in den hemel gevonden; de hertnekkigheyd uw van het volk van Israël hadse Moses opgedrongen, ver- dat hy haer, sonder die egter goed te keuren, toe- lig- liet, dat sy haere Wijven een scheid-brief gaven, om doe door een minder quaed een grooter onheyl voor te den komen; maer hoe kan dat vallen in dese grooten in- God, die in sijn liefde onveranderlijk blijft. Joh. 13: 1. wt, Alsoo hy de sijne, die in de wereld waeren, lief een gehad hadde, soo heeft hy se lief gehad tot den dat eynde; daer de ongestadige sinnen van ons menschen vige op geringe tegenheden en verongelijkingen kunnen jk; veranderen, daer blijft Christus wegens sijne oneyn- gaf, dige tederheyd en barmhertigheyd altijd de selve en, liefdragende Bruydegom omtrent sijn Bruyd. Hebr. uk- 13: 8. Jesus Christus is gisteren en heden de selve, sig en in der eeuwigheyd; Scheid-brieven waeren altijd een op haer gegrond. Mal. 2: 14. maer hoe kan Jesus d, sijn Bruyd haeten, daer hy de liefde selve is? be- Hoe kan hy die het verlaetene haet, Mal. 2: 16. er- dat selfs doen? En wat aengaet de Bruyd, die 40. gaet noyt haer Bruydegom door geestelijke hoer- weg rerye geheel af, maer blijft hem altijd in suyvere en liefde aenkleven; en al word gy al ontrouw, en ik wijkt agterwaerts van u Siel-bruydegom, gy behoeft an egter niet te vreesen, dat daerom dit Houwelijk sal verbroken werden, en sijn liefde t'uaerts sal werden

uytgeblust; neen dese gesegende Immanuël blijft even onkreukbaer in zijn genegentheyd jegens u; al sijt gy ontrouw, hy blijft getrouw, hy kan zijn selven niet verloochenen. 2 Tim. 2: 13. Dat beloofde God, Jes. 54: 10. Bergen sullen wijken, ende heuvelen wankelen, maer mijne goedertierenheyd en sal van u niet wijken, ende het verbond mijnes vredes en sal niet wankelen, seyde de Heere uwe ontfermer. De dood selfs sal geen indragt in dit Houwelijk maeken; die mag Man en Vrouw hier van malkanderen scheyden, maer die kan u noyt van Christus scheyden; ja, om eygentlijk te spreken, soo sal in de dood de voltrekkinge van u Houwelijk beginnen, daer andere Houwelijken eyndigen, en die sal een weg baenen om u Houwelijk te volmaeken in die Bruyloft-sael daer boven, alwaer u Houwelijks-feest sal geviert werden, en toegerust dat lieffelijk bedde der heerlijkheyd, welkers binnenste gespreyd is met de liefde en innigste omhelsingen van desen bevalligen Siel-bruydegom; immers gy moogt met Paulus roemen, Rom. 8: 35—39. Wie sal ons scheyden van de liefde Christi? Verdrukkinge, of benauwtheyd, of vervolginge; of honger, of naektheyd, of gevaer, of sweerd? (Gelijk geschreven is, want om uwent wille worden wy den gantschen dag gedood; wy zijn geagt als schaepen der slagtinge.) Maer in desen allen zijn wy meer als overwinners, door hem die ons lief gehad heeft. Want ik ben verseekert, dat nog dood, nog leven, nog Engelen, nog Overheden, nog Magten, nog tegenwoordige, nog toekomstige dingen, nog hoogte, nog diepte, nog eenig ander schepsel ons sal kunnen scheyden van de liefde Gods, welke is in Christo Jesu onsen Heere. De grondslag van dit Houwelijk is gerechtigheyd, zijn volmaekte voldoeninge, welke hy met

sijn gehoorsaemheyd en voldoeninge voor zijn uyt-
verkorene Bruyd heeft te wegen gebracht; gy had in
den eersten Adam overspel met het schepsel begaen,
en daer door u wettige Man afgegaen; en daerom
kon'er geen Houwelijk met Christus werden gesloten,
of die sonde most altoorens versoent werden door een
genoegsaeme offerhande; dies heeft dese liefdragende
Heyland het rantsoen-geld voor u, overspelige Vrouw,
opgebracht, en het recht der Wet volkomen voor u
voldaen, en u onder de vleugelen van zijn gerech-
tigheyd genomen; gelijk wy van Ruth lesen, die tot
Boäs seyde, breyd dan uwen vleugel uyt over uwe
dienstmaegt, want gy sijt de Losser. Cap. 3: 9. Ja
dit Houwelijk gaet gy ook met Christus aen betae-
melijk de Goddelijke volmaektheden, want hy heeft
u met hem ondertrouwt in gerichte; daer de Wet u
veroordeelde ende ter eeuwige verdoemenisse ver-
wees, daer heeft God de Vader u toegewesen het recht
tot de gemeynschap met Christus en tot die nauwe
vereeniging met hem door Houwelijk, om dat u Bruy-
degom het recht der Wet voor u heeft vervult.
Rom. 8: 3, 4. Het gene de Wet onmogelijk was,
dewijle sy door het vleesch kragteloos was, heeft God,
sijnen Soone sendende in gelijkheyd des sondigen
vleesches, ende dat voor de sonde, de sonde veroor-
deelt in 't vleesch. Op dat het recht der Wet vervult
soude worden in ons, die niet na den vleesche en
wandelen, maer na den geest. Dat u nog meer stoffe
van roem geeft, is dat dese Siel-bruydegom u met
hem ondertrouwt heeft in goedertierentheyd, uyt een
suyvere liefde en toegenegentheyd; gy waert immers
geloovige onwaardig om met sulck een grooten Hemel-
koning sulck een salig Houwelijk te sluyten, en om
de Gemalinne van dese groote Vorst der eeuwen te

werden; nog schoonheid, nog rijkdom, nog liefstaligheid, nog hoogheid, nog aensienelijke maegschap was'er by u te vinden; ja in tegendeel alles, dat'er in u was, konde dienen, om hem met afkeer tegen u te ontsteeken; 't was enkel goedertierentheyd, sijn vrye genade, welke u daer toe verweerdigde; hy nam u uyt genade tot sijn Vrouw aen, en had u vrywillig lief. Hos. 14: 5. Dat nog meer is, hy wil met u een Houwelijk sluyten in barmhertigheden, uyt de innigste ontferming; van natuure waert gy elendig na siel en lichaem, en waert gesonken in een ondoorgrondelijke kolk van rampsaligheid; maer daer uyt heeft dese gesegende Heyland u verlost, u met hem ondertrouwende in barmhertigheden; soo betoont hy sig tegen u rijk te sijn in barmhertigheden. Ephes. 2: 4. Besoedelt gy nog meenigmael u ondertrouw met Christus door al te veel met u oude vryers op hebben, hy wil barmhertigheid omtrent u oefenen, uw afwijkingen genadelijk oversien, en medelijden met alle uwe swakheden hebben. Psalm 103: 13, 14. Gelijk hem een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt hem de Heere over de gene, die hem vreesen. Want hy weet wat maaksel dat wy sijn, gedagtig sijnde dat wy stof sijn. En of dat nog te weynig was, soo belooft desen weergaloosen Hemelvorst, dat hy u met hem ondertrouwen souw in geloove; had gy niets om als een Houwelijks-goed of Bruyd-schat mede te brengen, hy was te vrede, dat gy u soo naekt en berooyd aen hem maer overgaf, om al u gebrek by hem vervult te zoeken, en alleen maer toestemminge wilde geven om sijn eygendom te werden, en ja seggen op sijn rijke aanbiedinge. Joh. 6: 40, Dit is de wille des gene die my gesonden heeft, dat een yegelijk die den Soone aenschouwt, ende in

hem gelooft, het eeuwige leven hebbe; ende ik sal hem opwekken ten uystersten dage.

IV. AFDEELINGE.

VAN DE MERKTEEKENEN

Van het Houwelyk-sluysten met Christus.

Maer is dat sulk een weergaloos geluk met Koning Jesus in Houwelyk te staen, wat was het dan niet wenschelijk, dat yeder, die de naem van een Christen draegt, in sulk een Trouw-verbond met dien gesegende Vorst was gekomen? Maer helaes hoe veele sijn'er niet onder ons, die van sulk een wesentlijke onderhandeling en ondertrouw met Christus niet weten, schoon sy met de dwaese maegden hen al inbeelden, dat sy in een Houwelyks-vereening met Jesus staen? hoe veele willen geen toestemminge geven aen Jesu rijke aanbieding, om in ondertrouw met hem te komen? Hoe meenigmael sent hy niet sijn Gesanten uyt, om u tot dit segen-ryk Houwelyk uyt te noodigen? Wat werd u, verdwaesden sondaer, niet meenigmael die beminnens-weerdigen Bruydegom aengepresen? Wat werd hy niet dikwils aen u afgeschildert in sijn siels-verrukkens-magtige schoonheid, in sijn hoogen Adeldom, in sijn verhevene staet, in sijn minsaeme lieftaligheyd, in sijn oneyndige wijsheyd, om u te zoeken te ontvonken in liefde tot desen Heyl-Bruydegom, en te overreden, dat gy het ja-woord aen hem soud geven; maer hoe weynig

ingang vind zijn aanbieding? men wijst zijn rijk aenbod van de hand af, als eertijds de Jooden, Joh. 1: 11. Hy is gekomen tot de zijne, maer de zijne hebben hem niet aengenomen; Met de genoodigde tot de koninglijke Bruyloft, wende sy dan de eene uytvlugt voor, en dan de andere, gelijk ons vertoont werd Luc. 11: 17—20. Hy sond zijnen dienstknecht uyt ter uure des avondmaels, om den genoodden te seggen, komet, want alle dingen zijn nu gereet. Ende sy begon den alle haer eendragtelyk te ontschuldigen. De eerste seyde tot hem, ik hebbe eenen akker gekogt, ende het is noodig dat ik uytga, ende hem besie; ik bidde u houd my voor verontschuldigt. Ende een ander seyde, ik hebbe vijf jokossen gekogt, ende ik ga heenen om die te beproeven; ik bidde u houd my voor verontschuldigt. Ende een ander seyde, ik hebbe een Wif getrouwt, ende daerom en kan ik niet komen. En wilt gy weten mensch, waer uyt het blijkt, dat gy nog in ondertrouw met Christus niet gekomen sijt, soo daelt eens in u eyge herte, en ondersoekt daer eens, of gy daer vind de gestalte van de Bruyd van Christus, en weest getrouw ontrent u selven, daer wy getrouw met u handelen willen, en gereed zijn om u in dat ondersoek behulpsaem te zijn, en u het licht uyt Gods Woord voor te dragen.

MERKTEKENEN.

1. Die met Christus in waerheyd ondertrouwt zijn, die zijn inwendig overtuygt geworden, dat sy van natuure staen onder dat rampsalig Houwelyk met de Satan en de sonde; dat sy wegens haer sonde t'eenemael verdoemens-weerdig zijn; dat sy geheel jammerlyk, elendig, blind en naekt zijn; en

daerom vervreemd van de vriendschap en gemeenschap van desen gesegende Immanuël; die hebben haer selven magteloos en raedeloos leeren sien, om door haer selven of door een ander uyt de banden van dit onsalig Houwelijk ontbonden te werden, dat sy seggen met die twijfelmoedige schaere, wat moeten wy doen, mannen broeders? Die hebben haer leeren vrywillig veroordeelen, dat sy haer selven uyt dat segen-rijk Houwelijk met de Drie-eenigen God hebben uytgeworpen, en daerom weerdig waeren voor eeuwig overgelaeten te werden aen die rampsalige Houwelijks-vereeninging met de Satan en de sonde; gelijk de verlorene soone seyde, Luk. 15: 18, 19. Ik sal opstaen ende tot mynen vader gaen, ende ik sal tot hem seggen, Vader ik hebbe gesondigt tegen den hemel, ende voor u. Ende ik en ben niet meer weerdig uw soone genaemt te worden; maekt my als eenen van uwe huurlingen. Die hebben gehad een geduurige bekommering en verlegentheyd, nevens een geduurige wensch en omsien, hoe sy van haer eerste en wreede Man ontslagen, en tot de Vrouw en Egt-genoot van desen beminnelijken Hemel-vorst sullen aengenomen werden, gelijk de Stokwaerder. Actor. 16: 30. Ende hy seyde, lieve Heeren, wat moet ik doen, op dat ik salig worden? Immers soodanig een moet den mensch hem selven bevinden, indien hy op een verstandige wyse, overeenkomende met de staet waer in hy is, van Christus sal zoeken uyt dese banden van dit elendig Egt-geenodschaft vrygemaekt te werden; want anders sal dese hemelsche Bruydegom hem niet dierbaer wesen, soo lang hy daer van niet levendig overtuygt werd; en daerom kan hy soo lang ook niet willig wesen om dit Houwelijk met hem te sluyten.

2. Die met desen Siel-bruydegom ondertrouwt is, die heeft opregtelijk aen sijn rijke aanbiedinge toestemminge gegeven, en in waerheyd hem verkosen voor haer Hooft en Man; Want die heeft die toestemminge en keure gedaen met haer herte; 't is geen enkel mond-werk, want dan is het geveynstheyd; een Houwelijk sonder hertens-toestemminge eyndigt gemeenlijk qualijk; neen hier is een hertewerk; O nu het herte door de hertveranderende genade des Heyligen Geestes de beminneljkheyd en schoonheyd van Christus heeft leeren sien, neemt sy uyt een suyvere liefde hem aen voor haer Heer en Hooft, en geeft haer selve als sijn eygendom over. Rom. 10: 10. Met het herte gelooft men ter rechtveerdigheyd; Immers de Heere segt, Spreuk. 23: 26. Mijn soone, geeft my u herte. Daer een rechte Ondertrouw geschiet, daer is de toestemminge en keure tot sulk een Egtgenoodschap vrywillig; daer een Houwelijk uyt dwang werd aengegaen, daer kan sulk een Houwelijk geen stant grijpen, om dat de herten der Gehouwde gescheyden en afkeerig van malkanderen geworden sijn; even soo gaet het ook in dese Houwelijks-vereeniging; O een sondaer, die sig met Jesus in een Houwelijk vereenigt, die stemt vrywillig sijn heylrijk versoek toe; nu sy heeft leeren sien dat ongelukkig leven onder haer eerste Man de Wet, en hoe noodig dat sy heeft dit elendig Houwelijk met de Satan en de sonde te breeken, en met desen beminnelijken Bruydegom een Houwelijks-verbond aen te gaen, kan sy niet anders als een hoogagtinge voor hem in haer herte ontsteeken krijgen, een begeerte na die salige vereeniging met hem, en dus vrywillig en blymoedig hem het ja-woord geven; sulk een kan dan niet anders, nog wil niet anders, als haer soo

gerust op dat Houwelijks-verbond neder te leggen, en zijn uytbod te omhelsen. Openb. 22: 17. Die dorst heeft, kome, en die wil, neme het water des levens voor niet. De toestemminge, welke een siele geeft tot dit Houwelijk is ook om de Persoon van Christus selve; een Houwelijk, 't welk om andere insigten voornamelijk geschiet, namelijk om rijkdom, of eere, of om een aensienelijk geslagt, is geen recht Houwelijk; even soo hier; die oprechtelijk in dit Houwelijk met desen grooten Immanuël heeft bewilligt, die heeft het voor al gedaen om de Persoon van Christus selve, om datse in hem soo veel schoonheyd, beminnelijkheid en lieflijkheyd siet; dat sy met zijn gemeynschap alleen ten vollen te vreden is; sy is met haer liefde meer geset op Christus selve, als op segen-rijke goederen; sy souw haer niet kunnen vergenoegen met deel te hebben aen zijn onvergelykelijke heerlijkheyd en oneyndige schatten en rijkdom sonder zijn gesegende Persoon. Psalm 73: 25. Wien heb ik neffens u in den hemel? neffens u en lust my ook niets op der aerden. Ja die opregt in dit hemels Houwelijk heeft bewilligt, die doet dese toestemminge onbepaelt, sonder eenig uyt-beding; sy is gereet haer aen de bestieringe van dese Bruydegom over te geven, om haer langs die weg, welke hy goedvind, tot de Bruyloft-sael daer boven te laeten overbrengen; sy bedingt er geen sonde, geen beminde boesem-sonde uyt, om die vryelijk aen de hand te mogen houden; neen sy is gewillig alle sonden om sijne liefde een scheyd-brief te geven, en te seggen heene uyt, heene uyt; sy bedingt er ook geen vleeschelijk gemak uyt; neen sy is gereet Jesus soo wel door kruys te volgen, als hy gaet na Golgotha, als in voorspoed, als hy op Thabor werd verheerlijkt; sy wil het suur van

lijden soo wel als het soet van blijdschap met dese Siel-bruydegom smaeken; even als dat tot roem van Moses werd aengeteekent, Hebr. 11 : 24—26. Door 't geloove heeft Moses, nu groot geworden sijnde, geweygert een soone van Pharaos dochter genaemt te worden; Verkiesende liever met het volk Gods quaelijk gehandelt te worden; dan voor eenen tijd de genietinge der sonde te hebben. Agtende de versmaetheyd Christi meerderen rijkdom te sijn, dan de schatten in Egypten; want hy sag op de vergeldinge des loons.

3. Die in waerheyd met Christus in ondertrouw is opgenomen, die heeft al haer voorgaende medevryers en boelen versaekt; de Houwelijks-band weten wy dat seer teer en nauw is, waer geen derde van de Houwelijks-liefde kan deelen; een Bruyd en Vrouw mag wel buyten betrekkinge van haer ondertrouw en houwelijks-gemeenschap met haer Man, haer Vrienden en bekende beminnen, maer onder en tot dienst van haer Man; maer in 't Houwelijks-bedde mag niemant onder de Bruydegom of Man, nog benevens hem bemint werden; even soo hier, die met Christus ondertrouwt is, die heeft in de uytgang van haer herte tot Jesus, en in die innigste liefde niemant nevens of onder Christus; in vertrouwen haeres herte heeftse ook niemant nevens of onder Christus, dewijl hij de eenigste naem is, onder den hemel, waer door wy kunnen salig werden. Act. 4 : 12. In vergenoeginge en roem van haer siele plaets sy niemant of niets nevens of onder Jesus. Psalm 73 : 25 Sulk een ondertrouwde siele met Christus heeft geleert alle heymelijke en openbaere correspondentie met haer voorige minnaers af te snijden, en haer nauw en dicht by de Heere Jesus te houden als haer wet-

tige Man, Hooft en Koning. Sulk een heeft de dienst aen de Satan opgesegt, dewijl sy nu ontwaekt is uyt sijne strikken, waer onder sy te vooren gevangen was na sijnen wille. 2 Tim. 2: 25, 26. Sulk een boeleert niet meer met haer eyge gerechticheyd, om daer mede voor God te willen bestaen; die rust niet meer op uyerlijke pligt-plegingen, maer agt met Paulus alle dingen schade en drek. Phil. 3: 7—9. Het gene my gewin was, dat hebbe ik om Christi wille schade geagt. Ja gewisselijk ik agte ook alle dingen schade te sijn, om de uytneementheyd der kennisse Christi Jesu mijns Heeren; om wiens wille ik alle die dingen schade gerekent hebbe, ende agte die drek te sijn, op dat ik Christum moge gewinnen, ende in hem gevonden worde, niet hebbende mijne rechtveerdigheyd die uyt de Wet is, maer die door het geloove Christi is, namelijk de rechtveerdigheyd die uyt God is door het geloove. Sulk een ondertrouwde Bruyd heeft geleert de wereld en haer liefde te versaeken. Hos. 2: 6. Sy sal haere boelen naloo- pen, maer de selve niet aentreffen; ende sy salse soeken, maer niet vinden; dan sal sy seggen, ik sal henen gaen ende keeren weder tot mijnen voorigen man; want doe was my beter dan nu. Daerom wierd'er met verwondering gevraegt, Hoogl. 3: 6. Wie is sy, die daer opkomt uyt de woestijne als rook-pilaeren? Ja haer eyge selve is sulk een niet meer, om haer eyge sondige driften op te volgen; door de kragt sijner genade wil sy geern afstaen van haer eyge hoofdigheyd, trotsheyd, waen-wijs- heyd, eygensinnigheyd, en wil gewillig sterven aen eygen-liefde, om alleen na hem te mogen luysteren, als haer wettige Man, Hooft en Koning, die oneyndig wijs en goed is, en best weet, hoe sijn Bruyd

in haer staet moet bestiert werden; daer toe wiert de Bruyd opgewekt, Psalm 45: 11. Hoort, ô dochter, ende siet, ende neygt uwe oore; ende vergeet u volk, ende uwes vaders huys.

4. Die met dese groote Hemel-koning dit segenrijk Houwelijk heeft gesloten, die heeft dese beminnenswaardige Bruydegom opregt lief; welke liefde tot haeren overschoonen Bruydegom sig openbaert in een onversaedelijk verlangen na hem; amor currit per desiderium, de liefde loopt door begeerte, seyde soet een van de Oude; Augustinus noemde de liefde tot God, pondus anima, het gewigt der siele, 't welk de siele beweegt, en na God door haer verlangens doet voortgaen; de liefde der geloovige tot haer Sielbruydegom sijn de rechte vleugelen van haer siele, waer op sy met haer begeertens na Jesus opvliegt. De verliefde Bruyd van Koning Jesus halsrijkt na een nauwer vereeniging met hem; dat is dog den aerd van waere liefde, dat men na vereeniging met het beminde voorwerp wenscht; even soo gaet het ook met dese ondertrouwde Bruyd; die siet soo veel beminnelijkheid, soo veel goedheyd, soo veel rijkdom en geluksaligheyd in Sijn gemeynschap, dat haer siele na hem uytgaat, en datse sonder hem niet kan genoegt syn; met dat verlangen ging David swanger, Psalm 42: 2, 3. Gelijk een hert schreeuwt na de waterstroomen, alsoo schreeuwt mijne siele tot u, ô God. Mijne siele dorstet na God, na den levendigen God; wanneer sal ik ingaen, ende voor Gods aengesigte verschijnen? Gelijk hy ook die begeerte uytete, Psalm 63: 2. O God, gy sijt mijn God, ik soeke u in den dageraad, mijne siele dorstet na u, mijn vleesch verlangt na u; in een land, dor ende mat, sonder water. Sy strekt haer sterk verlangen na sijn

genadige tegenwoordigheyd uyt, om haer Siel-bruydegom in nabyheyd te mogen sien; sy wenscht dat hy by haer wil komen, of door mededeeling van sijn genade aen haer, haer verrijkende met meerder wijsheyd, meerder leven, meerder heyligheyd en sterkte, 't sy door meerder ontdekkinge van hem selven in sijn beminnelijkheyd en weergaloose volmaaktheden; dat beloofde de Saligmaeker aen sijn verliefde Bruyd, Joh. 14: 21. Die my lief heeft, ik sal hem liefhebben, ende ik sal mijn selven aen hem openbaeren. Ja als haer geloove behoorlijk werksaem is, wenscht sy sterk na de voltrekkinge van haer Houwelijk in den hemel; dewijl sy haer Siel-bruydegom in al sijn voortreffelijkheden, en beminnens-weerdige volmaaktheden hoopt te genieten, soo wenscht sy, dat de dag nadere, waer in sy sal ontbonden werden, om voor altoos met haeren Sielen-vriend te mogen wesen. Phil. 1: 23. Dat de eeuwigheyd snel aenkome, waer in hy haer tot hem sal overhaele; sy kan dan seggen met die verliefde siele, ego vidua infimis moror, aut descende me consolari, aut da alas ad te volare. Ik weduwe sijnde verkeere hier in de leegte, of daelt neder om my te troosten, of geeft my vleugelen om tot u te vliegen; soo roeptse (als Jesus segt, ik kome haestelijk) Amen. Ja komt Heere Jesu. Met die begeerte was Paulus bevangen, 2 Cor. 5: 2. Want ook in desen sugten wy, verlangende met onse woonstede, die uyt den hemel is, overkleed te worden. Haer liefde jegens haeren hemelschen Minnaer openbaert sy in haer poging na meerder gelijkformigheyd met hem; sy beschouwt sulk een beminnelijkheyd in sijn schoonheyd en goedheyd, dat haer herte daer na uytgelokt werd, om hem meer en meer daer in gelijk te wesen; de natuur en kragt der liefde leert by onder-

vinding, datse de mensch verandert na de gelijkenisse van het beminde voorwerp, daer na hy in liefde uytgaet; men volgt gewillig en geern na, 't geen men beminnelijk agt in een die men lief heeft; even soo is ook de liefde van Christus het werkend beginsel van gelijkformigheyd met Jesus, dat de Bruyd de heerlijkheyd des Heeren Jesu met ongedekten aengesigte als in een spiegel aenschouwende, na het selve beeld in gedaente word verandert van heerlijkheyd tot heerlijkheyd, als van des Heeren Geest. 2 Cor. 3: 18. Dese door liefde doorwonde Bruyd maekt ook van haer lieve Bruydegom veel werk. Sy denkt veel aen hem; de gedagte van een mensch gaen uyt na dat gene, dat hy lief heeft; al waer yemants schat is, daer is ook sijn herte. Matth. 6: 11. Nu is yemants schat dat gene, 't welk hy boven alle andere dingen bemint; de siel is meer daerse liefst, als daerse leeft; Christus is nu de schat van haer herte, het voorwerp van haer blijdschap en verlustiging; dies moet sy met haere gedagten steeds by hem verkeerren, dat sy met David seggen kan, Psalm 16: 8. Ik stelle den Heere geduuriglijk voor my; sy vind een wonderlijk genoeg in de beschouwinge van sijn schoonheyd, en sielsverrukken-smagtige volmaektheden, datse seggen kan, hoe kostelijk sijn my uwe gedagten, hoe magtig veele sijn hare sommen. word ik wakker, dan ben ik nog by u. Christus seyde eens, Matth. 24: 28. Alwaer het doode lichaem sal sijn, daer sullen de arenden vergadert worden; dat doode lichaem is Christus; en daerom moeten de geloovige als geestelijke Arenden derwaerts steeds met haer gedagten uytgaen. De verliefde Bruyd van Christus spreekt ook veel van hem; gelijk haer herte vol van hem is, soo spreekt sy ook uyt de overvloed van haer herte dikwils met

vermaak van hem; yemants spraek maekt dikwils bekend, waer sijn liefde gehuysvest is; ô soo openbaert de Bruyd dikwils door haer lippen, die sijn als een scharlaken snoer, wie haer herte besit, datse haer dikwils niet kan inhouden, maer met den Psalmist seggen moet, Mijn herte geeft een goede reden op, ik segge mijne gedigten uyt van eenen Koning; mijn tonge is de penne eenes veerdigen schrijvers. Psalm 45: 2. Hoe heerlijk roemde de Bruyd niet de beminnelijke volmaektheden van haeren Bruydegom; als de Dochteren Jerusalems haer hadde gevraegt, wat haer Liefste meer was als een anders Liefste? Wat sprak sy daer niet van met een grooten ophef? Hoogl. 5: 10—16. Mijn Liefste is blank ende root, hy draegt de baniere boven tien duysent. Sijn hoeft is van 't fijnste gout; van 't digste gout; sijne hayrlokken sijn gekrult swart als een rave. Sijne oogen sijn als der duyven by de waterstroomen; met melk gewasschen, staende als in kaskens der ringen. Sijne wangen sijn als een beddeken van specerye, als welriekende torenkens, sijne lippen sijn als lelien, druppende van vloeyende myrrhe. Sijne handen sijn als goudene ringen, gevult met torkoys; sijn buyk is als blinkende elpenbeenen overtogen met saphiren. Sijne schenkelen sijn als marmerpilaeren, gegrondet op voeten van het digste gout; sijne gestalte is als de Libaron, uytverkoren als de cederen. Sijn gehemelte is enkele soetigheyd, ende al wat aen hem is, is gantsch begeerlijk; sulc een is mijn Liefste, ja sulc een is mijn Vriend, gy dochters van Jerusalem. Dese koninklijke Bruyd is veel in sijn geselschap; die wy op het innigste liefhebben, diens geselschap zoeken wy ook dikwils; even soo verkeert ook de Bruyd veel by haer Siel-bruydegom, en is veel by hem in.

sijn Woord, in den gebeden, in verborgene t'samen-spraeken, en in het bywoonen van zijn huys, datse met David seggen kan, Heere; ik hebbe lief de wooninge uwes huyses, ende de plaetse des Tabernakels uwer eere. Psalm 26 : 8. Ja een dag in uwe voorhoven is beter dan duysent elders; ik koos liever aen den dorpel in het huys mijnes Gods te wesen, dan lange te woonen in de tenten der godloosheyd. Psalm 84 : 11. Dese ondertrouwe Bruyd wil uyt liefde tot haer hemelsche Bruydegom veel voor hem doen, en hem in alles welbehagelijk sijn; daer is een soort van dwang in de liefde, waer door een verliest herte kragtig werd voortgedreven alles by de hand te nemen, waer door men het beminde voorwerp kan behagen; soo tragt ook de Bruyd van Koning Jesus hem in alles ten dienst te staen; ontsag Jacob ter liefde tot Rachel geen swaeren arbeyd en moeyte, nog een moeyelijke sevenjaerige dienst, in vorst en sneeuw, in hitte en koude, by daeg en by nacht; soo tragt ook de Bruyd in alles sijn wil te gehoorsaemen, en sijn geboden uyt te voeren, hoewel swaer voor het vleesch; dat merkteeken sette Christus op de liefde van sijn Bruyd jegens hem, Joh. 14 : 21. Die mijne geboden heeft en deselve bewaert, die is het, die my lief heeft. En vs. 23. Soo yemant my lief heeft, die sal mijn woord bewaeren. Seekerlijk die met Christus ondertrouwt is, tragt haer wille in de sijne te smelten, en conscientieuselijk sijn welbehagen uyt te voeren, sonder sig moetwilliglijk in de sonde toe te geven, of haer pligt te versuymen; word de Bruyd geroepen om sijn naem te verheerlijken, en de kragt van haer liefde jegens hem te openbaeren door verlies van haer goederen, daer toe toont sy haer bertydwillig; 't was uyt liefde tot desen beminnelijken m-

manuël, dat Abraham Ur der Chaldeen zijn vaderland verliet; dat Loth dat vleeschelijk Sodom ruymde; 't sproot uyt liefde tot haer hemelsche Bruydegom, dat de geloovige Hebreen de beroovinge van haere goederen met blijdschap aensagen, wetende, dat sy in haer selven een beter en blijvend goed by God in den hemel hadden. Hebr. 10: 34. In soo verre, dat de Bruyd ontvonkt door de vlamme van dese Goddelijke liefde niet schroomt voor zijn naeme smaetheyd te dragen, maer midden in de alderheftigste benauwteden en smaetheden doet de liefde aldermeest haer kragt uytblinken; ontsag Sichem niet ter liefde tot Dina sig het smertelijke mes der Besnijdenisse te onderwerpen, om haer tot zijn Vrouwe te krijgen; even soo is ook de liefde der geloovigen tot Jesum sterk als de dood, haer yver hard als het graf, haere koolen zijn vuurige koolen, vlammen des Heeren; veele wateren van wederwaardigheden kunnen dese liefde niet uytblussen; ja de revieren soudense niet verdrenken. Hoogl. 8: 6, 7. En daerom roept haer Jesus tot lijden, of het afleggen van haer leven voor hem, dat ontrekken sy haer niet; tien duysent levens oordeelt sy te weynig om haer lieve Bruydegoms wille, die zijn dierbaer leven voor haer afleyde; en daerom agtede Paulus zijn leven niet dierbaer, maer konde betuygen, Phil. 2: 17. Indien ik ook tot een drank-offer geoffert werde over de offerhande, ende bedieninge uwes geloofs, soo verblijde ik my, ende verblijde my met u alle. De Bruyd van de Heere Jesus, die haer Gemael lief heeft, die heeft ook lief zijn Discipelen, dewijl die zijn beeld dragen; dewijl sy lief heeft die gene, die gebooren heeft, heeft sy ook lief den genen die uyt hem gebooren is; die stempel setter Johannes op, 1 Joh. 3: 14. Wy weten

dat wy overgegaan sijn uyt de dood in 't leven, dewijle wy de broeders liefhebben. Die sijnen broeder niet lief en heeft, blijft in de dood. En Cap. 4: 20. Indien yemant segt, ik hebbe God lief, ende haet sijnen broeder, die is een leugenaer. Want die sijnen broeder niet lief en heeft dien hy gesien heeft, hoe kan hy God lief hebben dien hy niet gesien en heeft.

V. AFDEELINGE.

VAN DE ONTDEKKINGE

*der gener, die de Proef van Jesu Bruyd niet
konnen uytstaen.*

Soo veele onser haer nu eens in dese weegschaele des heyligdoms opwegen, sullen sy niet te ligt bevonden werden?

1. Immers veele sijn nog noyt inwendig overtuygt geweest, dat sy van natuure staen onder dat rampsalig Houwelijk met de Satan en de sonde, en dat sy des wegens soo doemweerdig sijn; hebt gy oyt sondaer uwe armoede, naektheyd en gebrek wel leeren sien? Sijn veele van u niet als dat geslagte, dat reyn is in sijn eyge oogen, maer nog niet eens van sijn drek is gewassen? Spreuk. 30: 12. Salomon segt, dat er een is die hem selven rijk maekt, en nogtans niets en heeft; en een die hem selven arm maekt, en hy heeft veel; soo sijn 'er behoeftege sielen, die meenen dat 'er geen verwagtinge voor haer is, dat Christus haer met hem sal willen ondertrouwen,

en meenen, dat sy niets hebben, en ondertusschen
sijn sy rijk, dewijl Jesus haer met hem al heeft
ondertrouwt, en hy dus selve met alles, wat hy
besit, haer ten erve is geworden; maer de meeste
menschen maeken haer selven rijk, en hebben niets:
Wat sijn 'er niet al hoogmoedige Phariseen, die hen
selven bedriegen door ydele inbeeldinge van geestelijke
rijkdommen te besitten, even als de Kerk van Laodicea,
daer over Jesus klaegde, Openb. 3: 17. Gy segt, ik
ben rijk, ende verrijkt geworden, ende en hebbe
geens dings gebrek; ende gy en weet niet dat gy sijt
elendig, ende jammerlijk, ende arm, ende blind,
ende naekt. Waer is men verlegen met sijn ramp-
salige staet buyten dese ondertrouw met Christus?
Waer verneemt men dat uytroepen, ô God, weest
my soo een groot sondaer dog genadig? Wat sal ik
doen om met Immanuël in een Houwelijks-verbond te
raeken? Ja wat kan my alles baeten, soo ik blijve
onder de wreede magt van mijn eerste Man, en moet
missen de reyne liefde van desen beminnelijke Bruyde-
gom, die beter dan het leven is? Vele heeft een
diepe sorgeloosheyd bevangen, die van der jeugt aen
gerust blijven leggen in haer vervreemdinge van desen
segen-rijke Bruydegom; waer werd men raedeloos by
hem selven, en waer veroordeelt men sig selven?
Weynige weten van dat wanhoopen van alles buyten
Christus; veele weten nog altijd raed. Jes. 57: 10.
Gy sijt vermoeyt door uwe groote reyse, maer gy en
seggt niet, 't is buyten hoope; gy hebt het leven uwer
hand gevonden, daerom en word gy niet siek. Die
daerom op haer eyge vermogen gaen bouwen. Hab.
1: 16. Daerom offert hy aen sijn gaeren, ende rookt
aen sijn net; want door deselve is sijn deel vet ge-
worden, ende sijne spijs smoutig. Waer is men

begeerig om met desen Sielen-vriend in ondertrouw te komen? Veele sijn nog met geen begeerte na desen Hemel-vryer bevangen; want op sijn aanbieding weygeren sy de koop toe te slaen, en hem het ja-woord te geven. Joh. 5 : 40. Gy en wild tot my niet komen, op dat gy 't leven moogt hebben. Ja die wat anders doen, als dese Hemel-vorst in sijn beminnelykheyd, schoonheyd en rijkdom werd aengepresen, dan kunnen gaen slaepen, en met haer gedagten gins en herwaerts kunnen vliegen; seeken het is een blijk, datse geen begeerte hebben om met desen Vorst des hemels in Houwelyk te komen; kinderen, die liever spelen als aen tafel komen, hebben geen groote trek en begeerte na spijs; soo ook, die haer herte elders hebben, als desen beminnenswaardige Heyland werd voorgesteld, geven een bewijs dat haer herte in begeerte na hem niet bevangen is dat berispte eertijds God in sijn volk, Ezech. 33 : 31. Sy komen tot u, gelijk het volk pleeg te komen, ende sitten voor u aengesigte als mijn volk, ende hooren uwe woorden, maer sy en doense niet; want sy maeken liefkoosingen met haeren mond, maer haer herte wandelt haere gierigheyd na.

2. Hoe weynige hebben opregt Jesus op sijn rijke aanbiedinge het ja-woord gegeven! Veele hebben weyterlyk met de mond in haer belijdenisse Jesus het ja-woord gegeven, maer niet met haer herte; die met de mond Jesus verkiesen, maer met haer herte de wereld; de mond seyt meenigmael ja, daer haer herte neen roept, dewijl sy geen sin hebben in sulken een heyligen Bruydegom, die soo geset is op heyligheyd; daer over klaegde God, Jes. 19 : 13. dat sijn volk tot hem naderde met haeren monde, en hem met haere lippen eerden, dog haer herte verre van

hem dede. En als sommige nog al eens schijnen Jesu
 rijke aanbiedinge in te willigen, soo doen sy dat niet
 vrijwillig uyt een dwang van liefde tot Christus, maar
 dikwils uyt nood en bedwang, als hun krankheden
 tasten, gevaeren dreygen, quaelen drukken, of het
 beschuldigent geweten wakker werd; de ervarentheyd
 leert dat dagelijks in kranke menschen, als sy leggen
 onder de schrik van een knagende consciencie, en
 onder de vreese van de aennaderende dood, die ko-
 ring der verschrikkinge, en van het daer op volgende
 oordeel; O wat doet men dan niet al beloften aen
 Christus, die men niet en meent van herte; ja dan
 kiest men wel met het herte, het welk het herte
 werpen soude, indien het buyten nood was; gelijk
 Pharao sulck een gedwongen ja-woord gaf, als hij de
 tank der Vorsche niet konde verdragen, of de dood
 voor oogen sag; doe riep hy om Moses en bad om
 genade; doe was het, och spreekt een woord voor
 den Heere, ik hebbe tegen hem gezondigt,
 maer het was maer om het tegenwoordig gevaer te
 ontgaen; want soo ras was de plaege niet van hem
 weken, of zijn herte was even verhard; het gaet
 sulke als met de Zee-siekte, die haest overgaet,
 haest men aen land is; of als de Godvrugtigheyd
 van veele Bootsgesellen in eene groote storm, die met
 het leggen van de wind ook afneemt en leggen gaet;
 die is maer om sig van Christus in dese nood te be-
 redden; even gelijk een Zeeman in een storm op zee
 hem lading buyten boord wil werpen, om hem
 selven te behouden; even soo een sondaer in het
 ylgeweder van Gods oordeelen, of van een beangste
 pijnigende consciencie kan gewillig schijnen om
 hem hert voor Jesu rijke aanbiedinge open te setten,
 van om hem voor zijn Bruydegom aen te nemen; maer

't is niet om Christus te genieten, maer alleen maer om verligting van Gods slaende hand, of om vrede en gerustheyd in sijn conscientie te verkrijgen; want soo haest is dat onweder van Gods oordeelen of van sijn pijnigende conscientie niet gestilt, of hy toont sig afkeerig van Christus, en dat herte, dat haer te vooren van Christus had gedient, kant haer wederom tegen Christus aen, en verwerpt hem; gelijk die van Athenen, die in tijden van gevaer, voor de overval van hunne vyanden haer toevlugt naemen tot dappere Krijgsoversten, om hen uyt hunne tegenwoordige nood te verlossen; maer die soo haest niet verlost waeren, of sy waeren die moede, en onder een uytgesogte twist dreven sy die uyt; soo willen sommige Jesus wel aennemen voor hun Man, als sy gedreygt werden van het gevaer van de eeuwige verdoemenisse; maer soo ras schijnt dat gevaer niet geweken, of Jesus vind geen genegentheyd by haer, en men sluyt Jesus buyten sijn hert. Waer verkiest men dese beminlijken Heyland om hem selven? Hoe veele verkiesen Jesus voor haer deel, maer niet om hem selven, maer om andere dingen, uyt wereldsche beooginge, als 'er by hem winst te doen is; als een stegelreep om tot eere en rijkdommen te komen; als de schaere, Joh. 6: 26. Jesus seyde, voorwaer, voorwaer segge ik u, gy zoekt my, niet om dat gy teekenen gesien hebt, maer om dat gy van de brooden gegeten hebt, ende versaedigt sijt. Saul vraegde sijn dienaers, of sy van David Akkers, Wijnbergen en hooge Ampten verwagteden, om tot Oversten van honderden en van duysende gestelt te werden, 1 Sam. 22: 7. Soo vind men 'er nu ook al, die den soone Davids uyt sulke een insigt wel willen hebben tot hun Egtgenoot; 't gaet met die, als met die kinderen, die op hoop

van eeten te sullen krijgen, haer gebed doende, haere bogen houden op de spijs, die voor haer staet, haekende die te mogen na haer nemen, sonder dat sy eens met aendagt letten op de woorden, die sy voor God brengen; soo hebben ook veele Mond-christenen haer oog en hert op haer tijdelijk voordeel, dat sy by een uyterlijk aennemen van dese Bruydegom mogen haelen, en niet op sijn beminnelijkheid en sijn troostrijke aanbiedinge; of soo sy al schijnen eenige beweginge en uytgangen van liefde na desen Bruydegom te hebben, het is niet om de persoon van desen Jesus te doen, om datse in hem sulk een volheyd sien, maer 't is hen alleen om sijn goed te doen, om door hem vergevinge van sonden, ja de eeuwige saligheyd te krijgen; en soo hebben sy Jesus niet lief, maer haer eygen selven; als yemant de medicijne lief heeft om de gesontheyd, soo heeft hy de medicijne niet lief, maer de gesontheyd; ja dese toonen hier door, datse Jesus niet beminnen als sijn kuyse Bruyd, maer als hoeren, die brasseletten, ooringen, ringen an de vinger, en andere kleynodien, meer beminnen dan den minnaer, die haer daer mede beschenkt. Waer verkiest men Jesus sonder eenig uytbeding? Veele willen dese Bruydegom wel hebben om hen tot de bruyloft des Lams daer boven te brengen, maer niet door de weg van heyligmaeking; daer is haer hert afkeerig van; de sonde hebben sy nog al te lief, daer kunnen sy soo nog niet van scheyden; en soo willen sy scheyden, dat God heeft t'samen gevoegt, want sonder heyligmaeking sal niemant God sien, Hebr. 12: 14. Wilde Christus met hem accorderen, half en half, en elk een wat wils geven, hem sijn sondige sinnelijkheid laeten volgen, en hem dan nog in den hemel brengen, dan souw hy sig daer niet

eens op beraeden, maer aenstonts de koop toeslaen; maer hy siet nu veele dingen in desen heyligen Bruydegom, daer hy geen sin in heeft, maer die hem daer van te rug houden; sijn sondig tijd-verdrijf, ydel geklap, sondige plasieren en spelen te moeten verlaeten, dat staet hem niet aen; of soo sy hem het ja-woord al willen geven, het most wesen alleen in voorspoed, als 'er voor hen niet te lijden souw wesen; anders staet hen desen gesegende Immanuël soo dier niet aen; sy willen op droog land wel ten hemel gaen, maer houden van die zee-stormen niet; dat sy om sijn liefde smaet, bespottinge en vervolginge soude uytstaen, soo hoog weegt desen Siel-bruydegom by hen niet; daer van daen komt het, dat sy agter uyt deynsen, en Jesus een scheyd-brief geven, als 'er verdrukkinge ofte vervolginge komen. Matth. 13: 20, 21. Die in steenagtige plaetsen besaeyt is, dese is de gene die het woord hoord, ende dat terstont met vreugden ontfangt. Dog hy en heeft geen wortel in hem selven, maer is voor eenen tijd; ende als verdrukkinge of vervolginge komt, om des woords wille, soo word hy terstont geërgert. Gewisselijk sulke geven een blijk, dat sy de wettige Bruyd en Vrouw van Christus niet sijn, maer dat sy de hoeren gelijk sijn; want daer een eerlijke Vrouw, een trouwe metgesellinne, met haer Man te vreden is, soe als hy is, soet en suur met hem wil dragen, en sijn droefheyd soo wel als sijn vreugde heeft getrouwt; daer siet een Hoer alleenlijk op geld en lust; en daerom is het geld van haer Pollen verteert, soo houd haer liefde op, en sy laetse loopen; even soo houden dese op om Jesus aen te hangen, soo ras als sy by hem geen voordeel kunnen behaelen, en dat hy berooyt werd.

3. Hoe weynige hebben haer voorgaende medevryers versaekt; O veele verkiesen nog andere minnaers nevens desen Vorst des hemelsch, daer evenwel niemant twee heeren dienen kan. Matth. 6: 24. Niemant en kan twee heeren dienen, want of hy sal den eenen haeten ende den anderen lief hebben, of hy sal den eenen aenhangen, ende den anderen veragten. Gy en kond niet Gode dienen ende den Mammon. 't Is een monstreuse saek een Vrouw getrouwt te sien met twee Mannen t'seffens; hoewel het nog wel te verdragen is, dat een Man twee of meer Vrouwen te gelijk heeft gehad; evenwel is het noyt gehoort, dat eenige Vrouw op een tijd twee Mannen heeft gehad; is het dan ook niet een ongehoorde schennis, dat wy ons uytgeven voor de egte Vrouw van Christus te sijn, en egter onse genegtheden aen andere Mannen verhouwelijken, door die na te hoereren. Den eenen boeleert nog met de Satan, na wien men luystert; die wandelen na de eeuwen deser wereld, na den oversten des magts des lugts, die werkt in de kinderen der ongehoorsaemheyd. Ephes. 2: 3. Die uyt de vader de Duyvel sijn, en sijn begeerte doen. Joh. 8: 44. Hoe veele boeleren nog met eyge gerechtigheyd; die denken, dat sy met sulk een uytwendig borgerlijk leven voor God kunnen bestaen; even als dien opgeblasene werk-heyilige Phariseer. Luc. 18: 11, 12. De Phariseus staende bad dit by hem selven, O God, ik danke u, dat ik niet en ben gelijk de andere menschen, roovers, onrechtveerdige, overspeelders; ofte ook gelijk dese Tollenaer. Ik vaste tweemaal ter weeke, ik geve tiende van alles wat ik besitte. Die hooveerdig sijn op haer eyge kragten, vol en rijk sijnde van haer selven; die niet kunnen verdragen de leere van de uysterste onmagt des men-

schen; maer elendige boeleerders met eyge gerechtigheyd, die u van de Satan met hooveerdye laet opblasen! gy sijt dik en opgeswollen in u eyge inbeelding, kond u verwonderen over u eyge gaven, sedelikhed en deugtsaemheyd; maer denkt vry, dat uwe opgeblasentheyd is als het opswellen van watersugtigen, welkers dikkigheyd haer siekte is. Hoe veele boeleeren nog met de wereld; die de dingen van de wereld meerder liefde toedragen als desen Hemel-bruydegom; den eene bedrijft overspel met de rijkdommen deser wereld, set daer sijn hert op; als hy die maer mag vergaderen en besitten, dan is hy te vrede; die tot het gout segt, gij sijt mijn vertrouwen, en tot het fijnste gout, gy sijt mijn hoope; even als die jongeling, die sijn goederen liever had dan Christus en sijn gemeynschap. Matth. 19: 21, 22. Jesus seyde tot hem, soo gy wilt volmaekt sijn, gaet henen, verkoopt wat gy hebt, ende geeft het den armen, ende gy sult eenen schat hebben in den hemel; ende komt herwaerts, volgt my. Als nu de jongeling dit woord hoorde, ging hy bedroeft weg; want hy hadde veele goederen. Den andere besteed sijn Egte liefde aen de wereldse eere, die alleen maer beoogt en najaegt het gestoelte van eere te beklimmen, al moet hy 'er sijn conscientie al om kreuken, hebbende met de overste onder de Jooden de eere van de menschen lief meer dan de eere Gods. Joh. 12: 43. Een derde set sijn innigste genegentheden op sijn wellusten, om sijn vleesch wel deeg te doen; die van sijn buyk sijn God maekt, en door overdaed, brasseryen en dronkenschappen de gaven Gods misbruykt; geen een overdaedige teug souw hy ter liefde tot Christus laeten; O arme en verblinde sielen, die hoererije begaet met desen leemen afgod, met verwaerloosing van de gunst

van onsen hemelschen Bruydegom, wiens een gesigt van sijn soet en aantrekkelijk oog, en wiens eene kus van sijn schoonste aengesigt waardig is tien duysent werelden van sulk een verrotte stof, waer aen gy u vergaept! Hoe veele sijn liefhebbers van haer eyge selven; die haer eyge liefde, waen-wijsheyd en koppigheyd niet willen afsterven, maer haer eyge selven zoeken te behaegen.

4. Waert gy met Jesus ondertrouwt, soo soud gy hem ook als uw Bruydegom en Man opregt lief hebben; edog soo wy veele eens aen die gemelde proef souden toetsen, wat souw 't niet sonneklaer bliken, dat veeler herten met de liefde tot desen beminnelijken Bruydegom nog niet vervult sijn; die als de Heere Jesus hem eens ondertastede, en vragde, hebt gy my lief? en sy dagten, dat sy met een alwetend God te doen hadden, die het verborgene des herten ondersoekt, die vrypostige betuyginge met Petrus niet soude derven doen, Heere gy weet alle dingen, gy weet dat ik u lief hebbe. Want was dat desen heylrijken Hemel-vorst lief te hebben na hem te verlangen; sijn dan veele niet ontbloot van de liefde tot Jesus, die soo weynig begeerte en trek toonen na vereeniging en gemeynschap met hem, als die sijn gemeynschap een last agten, en van hem het hoogste goed afvlieden; en daerom sig weynig bekreunen, om hen selven op onbedriegelijke gronden te ondersoeken, of sy aen desen alle liefde-weerdigen Bruydegom ook deel hebben, maer die sonder die verseekering vrolijk en wel gemoed kunnen heen gaen. Die daerom ook niet halsrijken na een nadere openbaeringe van Jesus; want hoe soude sy wenschen na meerder mededeeling syner genade, daer sy niet eens levendig overtuygt sijn, dat sy licht, leven en heyligheyd ontbeeren?

Hoe soudén sy heygen na grooter ontdekkinge van sijn beminnelykheyd, daer sy sijn beminnelykheyd nog niet eens kennen, maer met de speelnooten van de Bruyd wel soude vragen aen die gene, die daer soo breed van sprak, wat is uw liefste meer dan een ander liefste, dat gy ons soo beswooren hebt? Hoogl. 5: 9. Hoe weynige verlangen na Jesu gemeynschap in den hemel, om met hem haer ondertrouw te voltrekken? Veele hebben hun herte aen de dingen op dese wereld vast gemaekt, als die rijke Man, die tot sijn siele seyde, siele gy hebt veele goederen, die opgelegd sijn voor veele jaeren, neemt ruste, eet, drinkt en weest vrolijk. Luc. 12: 19. En daerom verlangen sy na Jesus in den hemel niet; of soo sy eens na sijn gemeynschap daer boven verlangen, soo is het alleen by vlagen, als sy eens sijn onder een sielroerende Predicatie, daer se beweeglyk van de hemelsche Bruyloft des Lams hooren spreken, dan wenschen sy wel daer te mogen wesen, en schatten met de Man in het Euangelium die gene geluksalig, die met Christus brood mag eeten in het Koninkryke Gods; dan vliegt het herte wel eens boven de wolken; maer helaes al die lust laeten sy in de Kerk, en vervliegt, soo ras als dat woord gehoord is; en soo sommige hier in nog wat gestadiger willen wesen, die wenschen na de gemeynschap van desen Sielbruydegom in de Bruyloft-sael daer boven, even als de Man in de Fabel om de dood riep, als haer de aerde tegen valt, en niet meer toelagt, en sy het pak van wederweerdigheden moede werden langer te dragen; O als sy gesolt werden in de perse der verdrukkinge, en met traenen-brood werden gespijsigt, dan willen sy wel by onsen lieven-Heere sijn, en met hem daer boven trouwen; waeren sy dan wel ge-

storven, en hadden sy haere sielen aen Jesus als hun Bruydegom overgegeven (seggen sy) sy waeren 'er gelukkig aen; in dese wereld is dog niet anders als veel strijds en swaerigheyd te behalen. Was dat een teeken, dat men Jesus lief had, als men hem sogt gelijkformig te werden, hoe veele konnen dese toets niet uytstaen, als die de minste gelijkenisse met Jesus niet vertoonen, maer onheylige Esauws sijn; en in plaets van Jesu beeld uyt te drukken, vertoonen sy het beeld des Satans, die uyt de vader de Duyvel sijn, dewijl sy sijn begeerte doen, Joh. 8: 44. Was het een bewijs, dat men Jesus lief had als men veel werk van hem maekt, soo betoonen immers veele, dat hun herte van de liefde jegens Jesus ledig is. Die soo weynig om Jesus denken; hoe veele, die noyt of selden ernstig haer gedagten over Jesus en sijn beminnelijke hoedanigheden laeten gaen; die gedagten souden dog al te vroeg hun blijdschap in de dingen op dese aerde uytblussen; of soo sy al eens om Jesus denken, soo sijn het maer vliegende gedagten, die in het herte geen lang verblijf hebben; ja het sijn gantsch onvrugtbaere gedagten, die geen werkingen van liefde, hoogagtinge of verlangen omtrent Jesus desen hoog-geëerden Bruydegom op haer siele hebben, of eenige heylige indruksele in haer herten laeten; of sy denken om hem eens in tijd van krankheyd, of van wroeginge in haer conscientie, als hunne sonden op haer herte beginnen te wegen, en de helle haere kaeken schijnt te willen open-sparren om hen levendig te verslinden; ô dan komt Jesus wel eens in hun gedagten, wilde hy hen dan met hem ondertrouwen, en tot de Bruyloft des Lams overbrengen, dan waeren sy gerust; maer soo ras is men niet wederom gesont, en de conscientie aen

het swijgen, of de gedagten van Jesus sijn wederom gedaen. Hoe weynig spreken veele van Jesus? Waer spreken dog de meeste menschen van? is het van de Bruydegom Jesus en van sijn siels-verrukkensmagtige schoonheyd en aenminnelijke volmaektheden? O niet minder als dat; hun spreken is uyt de aerde en van aerdsche dingen; spreekt gy met hen van de dingen deser wereld, dan hebben sy praets genoeg; maer wild gy met hen spreken van desen Hemelvorst, hoe hy sig sijn Bruyd heeft verworven, en hoe vriendelijk hy haer vrijd, daer van sijn sy sulke vreemdelingen, dat sy nauwelijks andere daer van kunnen hooren spreken; sy denken, dat dat alleen het werk is van de Leeraers, de taele Canaans te spreken, en houden het selve voor schande in geselschappen van desen beminnelijken Heyland op te heffen; weet iemant een aerdig praetje of een geneugelijke geschiedenis op de baen te brengen, die heeft van yeder een dank; maer begint het yemant op een andere boeg te wenden, en wil hy uyt de overvloed van sijn herte Jesu beminneljkheyd en weergaloose gaven en volheyd gaen uytmeeten, ô dan is de fleur van het geselschap gedaen; men werd dan melancholijk; dan souw men wel wenschen, dat men met eere die plaets mogt verlaeten; men denkt, dat het niet te pas komt om van sulke ernstige dingen te spreken, als men by malkanderen is om vrolijk te sijn. Hoe weynig verkeerén veele by Jesum, om sig in sijn geselschap te laeten vinden? Hoe weynig verkeert men by hem in sijn Huys, om hem in sijn heyligdom aen te schouwen, siende sijn sterkte en sijn eere? Wat een walge toonen veele niet van dat Manna van sijn Woord, dat hy in sijn Huys laet opsaemelen, om dat door den geloove te eeren, en

daer in Jesu soetigheyd te smaeken? Hoe weynig doet men om Jesus, en zoekt men hem welbehagelijk te wandelen? Wereltling, is het wel u geduurige toeleg u gedrag na Jesu voorschrift te rigten? soud gy sijn geboden dan wel soo reukeloos in de wind slaen? soud gy dan de sonde wel plegen met sulck een vreugde, en met een opgehevene hand allerley godloosheyd bedrijven? Had gy Christus lief, soo soud gy ook sijn kinderen liefhebben, ja sijn Bruyd; edog wat werd hier uyt niet klaer ontdekt, dat gy nog geen liefde hebt tot Christus, dewijl gy de vroomen niet lijden moogt; die kostelijke Koninks kinderen, boven het fijn gout te schatten, sijn een voorwerp van u haet, afkeer, bespottig begoocheling, lastering en vervolging; en was het in uwe magt, gy soud haast Gods Kerk van dat volck onthefven, en laeten alleen de wereld ter heyliger plaetse ingaen; gewisselijk een klaer blijk, dat gy nog van de liefde tot Jesus sijt vervreemt; immers dat getuygt Johannes uytdrukkelijk, 1 Joh. 4: 20. Indien yemant segt, ik hebbe God lief, ende haet sijnen broeder, die is een leugenaer. Want die sijnen broeder niet lief en heeft dien hy gesien heeft, hoe kan hy God lief hebben dien hy niet gesien en heeft?

5. Ja waeren 'er niet onder ons, die geen begeerte hebbende tot dese segenrijke ondertrouw, ook dat in andere verhinderen; als yemant op het ernstig gevry van Christus voornemens werd om het Houwelijck met Christus te sluyten, dan zoeken veele hem dat af te raeden; sijn nabestaende of bekende beginnen hem wel te bespotten, als of hy onsinnig was, dat hy na die rijke aanbiedinge van Christus begon te luysteren, en sulck een Houwelijck wil aengaen, welke van hem vorderen souw een manier van leven,

geheel van zijn voorige onderscheyden, en het welk de geheele wereld in 't oog loopt; die hem dan wel wijze na een hoop van het geringste en veragteste volk, en seggen, siet dat is dat volk, dat soo veel opgeeft en praets heeft van soo een Houwelijk, als u in 't hoofd hangt; wie souw dan soo dwaes wesen, dat hy onder voorwensel van sulk een Houwelijk sig soo veragt en bespot voor de geheele wereld souw maeken? Schreyd yemant over de verbreking van zijn eerste Houwelijk met God, dat maeken sy voor dwaesheyd uyt; die sig de Philistijnen gelijk maeken, die de putten, die Abraham had laeten graven toestopten, Gen. 26. Soo zoeken dese de putten van een heylige droefheyd over haere vervreemdinge van dit Houwelijk toe te stoppen; wat is dit anders als den Geest der genade tegen te staen, dewijl sulk een heylige droefheyd over zijn boeleringe met andere Minnaers, een vrugt van de Geest is; wat doet gy anders wereltling, als dat gy tragt het waere saed der genade in zijn gunstgenooten uyt te blussen, en het rijk des Satans voor te staen; op wien met regt past de scherpe tael van Paulus tot Elymas de Tovenauer, Actor. 13: 10. O gy kind des Duyvels, vol van alle bedrog, ende van alle arglistigheyd, vyand van alle gerechtigheyd, sult gy niet ophouden te verkeeren de rechte wegen des Heeren?

En waer komt het dog van daen, dat' er soo veele nog met Jesus sig niet laeten ondertrouwen, en datse weygeren dit segen-rijk Houwelijk met hem te sluyten? Het spruyt uyt onkunde; veele zijn vreemdelingen in dit Houwelijks-verbond, die niet eens weten, wat een geluksaligen staet daer aen vast is; en die ons, daer van met sulk een verheffinge sprekende, wel als die van Athenen voor een klapper

elk soude aensien, en voor een, die vreemde Goden ver-
wel kondigt, en wat nieuws voor den dag brengt. Act.
lk, 17: 18, 20. En soo sommige al eenige herssen-
heft kennisse hebben van dit segen-rijk Verbond des Hou-
't welijs, soo berusten sy in die kennisse in haer ver-
dat stand, als sy Gods bondgenooten soo wat kunnen
oo napraeten, en soo wat klappen kunnen, hoe dese
n? Siel-bruydegom sijn Bruyd vrijd door sijn Geest en
ste haer gewillig maekt, om daedelijk dit Houwelijk door
yd den geloove met Christus te sluyten, dan sijn sy te
de vrede; sonder dat sy eens bekommert sijn om dese
en, ondertrouw met desen hoog-geboorene Hemel-vorst
ge ook voor haer selven aen te gaen; en daer van daen
ijk komt het, dat sy nog buyten dit heyl-rijk Houwe-
er lijks-verbond blijven. Veele ontstaet het daer uyt,
ef- dat sy aen de Wet getrouwt blijven; sy blijven aen
en de Wet verbonden als aen haer Man; sy weten van
g, geen andere weg om te werken, als die de Wet haer
jn Man haer voorschrijft, en die Adam voor de Val heeft
ns betreden; sy handelen enkel Wettisch, en nemen in
pe al hun belangens toevlugt tot de Wet; sy sijn ook
0. seer vast gehegt met hun hert aen die Wettische
de weg, om daer door salig te werden, gelijk in een
d, Houwelijk de alderteederste liefde werd gevonden; en
en die weg, om op een Wettische wijze door sigselven
oo de saligheyd te zoeken, is onder verscheydene ver-
en mommingen hen soo aengenaem en aenlokkelijk, dat
te zelfs de kragtigste overtuygingen, eer men recht ver-
n- nedert en verslagen van geest is, die wettische han-
as delingen meer voeden en versterken, als datse die
s; soude vernietigen en verbreken; dewijl de siele onder
e- hun hevigste aenvegtingen en swaerigheden veel ge-
er reeder na binnen keert om het in haer selven te
willen zoeken, als datse met verloochening en ver-

saekinge van alles by haer selven uyt haer selven souw gaen; ô dat pleyten op de offerhande en volmaekte voldoeninge van Jesus, en dat geloovig inroepen van Jesus in sijn herte blijft voor haer een vreemd werk, tot dat de Geest door sijn oogen-salve haer de oogen op een saligmaekende wijze opend, en hen leert door de weg des geloofs uyt haar selven te gaen, een bedelend leven te leyden, en aen de voeten van sijn souveraine en vrye genade neder te leggen en te wagten, om maer de kruymelen van onder sijn genade-tatel te mogen opsamelen; daerom zoeken dese, die aen de Wet getrouwt blijven al haer troost ook in dat Wettisch werk, gelijk de gehuwde in de grootste swaerigheden malkanderen vertroosten, al werden sy van de geheele wereld verstooten; komen hen swaerigheden op 't lijf vallen, 't sy van uytwendige oordeelen, scherpe overtuyginge, 't sy van een levendige opwaeking van een beschuldigende consciencie, sy zoeken daedelijk verligting in dat Wettisch werk, in eenig gewaend goed in haer herte of in hun gedrag; en kan haer dat nog niet gerust stellen, dan willen sy dat gebrek volmaeken met eenen Christus en met een geloof van haer eygemaeksel; even als Paulus dat de Jooden te last leyde. Rom. 9: 31, 32. Israëel, die de Wet der rechtveerdigheyd sogt, en is tot de Wet der rechtveerdigheyd niet gekomen. Waerom? Om datse die sogten niet uyt den geloove, maer als uyt de werken der Wet. Want sy hebben haer gestooten aen den steen des aenstoets. Geen wonder dan, dat sy aen die Mar, de Wet, getrouwt blijvende, geen sin hebben met Jesus in een Houwelijks-verbond te komen, waer in sy in alle haere belangen tot hem als haeren Man toevlugt soudén moeten nemen als arme bedelaers,

en onder allerley swaerigheden tot God in Christus
 om solaes en genesing moeten vlieden, als de eenige
 sprinkader van vertroostinge onder het drukkend
 kruys. Het komt veele van haer aerdsch-gesintheyd;
 sy maeken haer soo veel te doen met de bekommer-
 nisse van de wereld, dat sy hen niet verledigen
 kunnen, om met bedaertheyd op dit Houwelijk te
 setten, om Jesus alleraennemens-weerdig versoek door
 zijn Gesanten eens te overwegen, en dit heyl-rijk
 Houwelijk eens te vergelijken met dat rampsalig
 Houwelijk met de Satan, de sonde en de wereld,
 waer onder sy van natuure staen; welke aerdsge-
 sinde menschen Jesus onder een gelijkenisse levendig
 afschildert. Luc. 14: 17—20. Hy sond synen dienst-
 knegt uyt ter uure des avondmaels, om den genooden
 te seggen, komet, want alle dingen sijn nu greeet.
 Ende sy begonden alle haer eendragtelijk te ontschul-
 digen. De eerste seyde tot hem, ik hebbe eenen
 akker gekogt, ende het is noodig dat ik uytga, ende
 hem besie; ik bidde u houd my voor verontschul-
 digt. Ende een ander seyde, ik hebbe vijf jok ossen
 gekogt, ende ik ga heenen om die te beproeven; ik
 bidde u houd my voor verontschuldigt. Ende een
 ander seyde, ik hebbe een Wijf getrouwt, ende daerom
 en kan ik niet komen. Gelijk ook Matth. 13: 22.
 Die in de doornen besaeyd is, dese is de gene die
 't Woord hoort, ende de sorgvuldigheyd deser wereld,
 ende de verleydinge des rijkdoms verstikt het Woord,
 ende het word onvrugtbaer. Het ontstaet in veele uyt
 een verkeerde inbeeldinge, datse al in een Houwelijks-
 verbond met Christus staen; om datse uytterlijke ge-
 meenschap met de Kerk hebben, denken sy, dat sy al
 een geestelijk Houwelijks-verbond met Christus hebben
 gesloten, en aendeel aen dese Sielbruydegom hebben.

Ach dat de Geest Gods eens de rampsaligheyd van u staet, dat gy u met Jesus nog niet hebt laeten ondertrouwen, op u herte drukte!

1. Soo lang gy met Jesus geen Houwelijksverbond hebt gesloten, soo sijt gy nog in ondertrouw met u eerste Man de Wet; en soo lang gy onder de Wet sijt, legt gy nog onder de schuld der sonde, en onder een verbintnisse tot het dragen van tijdelijke en eeuwige straffen; werwaerts dan versmaeders van Jesus rijke aanbiedinge in de uure des doods, ja in den dag van het groote oordeel, als al uw sonden op Gods reekenboek sullen openstaende gevonden werden? als gy soo swaer beladen met schulden voor Gods vreeselijke Richterstoel sult verschijnen; sult gy dan niet veroordeelt van voor sijn aengesigt moeten uytgaen, als die niet een op duysende hem sult kunnen antwoorden? Soo lang gy onder deze Man staet, soo sijt gy onder het recht der sonde, welke over u recht heeft om over u te heerschen, en gy sijt elendige slaven en dienstknechten der ongerechtigheyd; want die de sonde doet, is een dienstknecht van de sonde; de sonde beheerscht u als haer slaef, en de Satan, als den overste des magts des lugts werkt in u als in kinderen der ongehoorsaemheyd.

2. Hebt gy nu soo dikwijls sijn dierbaer aensoek tot dit gesegent Houwelijk afgeslagen, en hem het ja-woord geweygert, het staet te dugten, dat gy ook eens roepen sult, maer dat hy u dan afkeerig sal weg senden; soo bedreygde de Opperste Wijsheyd de versmaeders van sijn gunstige aanbiedinge, Spreuk. 1: 24—28. Dewijle ik geroepen hebbe, ende gy lieden geweygert hebbet, mijne hand uytgestrekt hebbe, ende daer niemant en was die opmerkte; Ende hebbet allen mijnen raed verworpen, ende

mijne bestraffinge niet gewilt; Soo sal ik ook in u lieder verderf lachen; ik sal spotten, wanneer uwe vreesse komt. Wanneer uwe vreesse komt gelijk eene verwoesting, ende u verderf aenkomt als een werwelwind, wanneer u benauwtheyd ende angst overkomt; Dan sullen sy tot my roepen, maer ik en sal niet antwoorden; sy sullen my vroeg zoeken, maer en sullen my niet vinden. O de deure des Hemels sult gy dan voor u gesloten vinden, als die dwaesen maegden, die dit segenrijk Houwelijk soo lang van de hand hebbende gewesen, met de Bruydegom tot de Bruyloft-sael meende in te gaan, maer buyten mosten blijven staen.

3. En wat sal die liefde van desen beminnelijken Bruydegom, welke gy soo dikwijls versmaed hebt, dan voor u niet verandert werden in haet, en dit Lam u niet aenvallen als een Leeuw; volgens des Heeren rechtveerdige bedreyginge, Hos. 5: 14. Ik sal Ephraïm sijn als een felle leeuw, ende den nuyse Juda, als een jonge leeuw; Ik, ik sal verscheuren ende henen gaen; ik sal wegvoeren, ende daer en sal geen redder sijn.

VI. AFDEELINGE.

VAN DE WEG

Langs welke yemant komen kan tot een Houwelyk-sluysten met Christus.

Ach dat gy, overspelige sondaers, de geur van sijn liefde maer eens riekte! Dat gy dwaese Adams kin-

deren eens saegt, dat gy u liefde hebt verguist en doorgebracht, en uw genegentheden verslingert om trent swarte Roffianen, sonder u liefde en hert be- steed te hebben aen dien grooten en noyt genoeg over-verwonderden Heere Jesus! Dat gy eens uyt waert op dit groot Houwelijk met desen hoogen en Koninklijken Salomon, en dat gy, op sijn vryen en aensoeken van u tot sijn Bruyd, begeerig wiert, om op die Konings-liefde, als op een lieffelijk bedde neder te leggen, en sitplaets te hebben in sijn koetse, welkers vloer is van gout, 't gehemelte van purper, en 't binnenste is bespreyd met de liefde der dochteren Jerusalems! Ach wat waert gy gelukkig, indien gy van het schepsel u verkogte en verloorene liefde konde weder winnen en intrekken, en dat gy die mogt stellen op dien soo liefde-waerdigen Heere! Gy sordt geloosen sondaer, word dog eens wakker; hartslaepende, die sijt als een die in 't herte van de zee slaept, en gelijk een, die in het opperste van de mast slaept, ontwaekt dog eens uyt uwe sondenslaep; weest dog niet langer weygeragtig, om dit Houwelijk met Jesus te sluyten; daer toe

1. Soekt wel te bedenken en te kennen: Dat gy van natuure buyten dit segenrijk Houwelijk met Christus sijt, onder die elendige ondertrouw met de Satan; immers soo werden alle natuurlijke menschen beschreven. Tit. 3: 3. Wij waeren eertijds onwijs ongehoorzaam, dwaelende, menigerley begeerlijkheden ende wellusten dienende, in boosheyd ende nydigheyd levende, haetelijk sijnde, ende malkanderen haetende. Dat gy die weergaloose genade onweerdigt syt; dat gy sulk een gering schepsel, een aerdworm ja een hellewigt en doemens-weerdig sondaer, die soo mismackt sijt en gebrekkelijk, in ondertrouw

met dese hooggeboorene Koning soud komen, en dat wel op sulk een vrymagtige, betaemelijke en genadige wijze; segt als de verloorene Soon, Luc. 15: 18, 19. Ik sal opstaen ende tot mijnen Vader gaen, ende ik sal tot hem seggen, Vader ik hebbe gesondigt tegen den hemel, ende voor u. Ende ik en ben niet meer weerdig uw soone genaemt te werden; Maekt my als eenen van uwe huurlingen. O saegt gy, sondaer, soo u eyge rampsaligheyd buyten dit Hemels-houwelijk, en uwe onweerdigheyd, wat souw dat u niet genegen maeken om alles te doen wat in u vermogen was, om desen Hemel-vorst tot dese Houwelijks-vereeninging te bewegen.

2. Soekt een recht gesigte te krijgen van het overgroot geluk van die gene, die tot dese segenrijke ondertrouw met Jesus werden verweerdigt. Welgeluksalig is het volk dien het alsoo gaet; welgeluksalig is het volk, wiens God de Heere is, mogt David wel uytroepen, Psalm 144: 15.

3. Traght desen Siel-bruydegom eens recht te beschouwen, en hem te kennen in sijn aenminnelijke volmaektheden, in sijn hoogen afkomst, siels-verrukkensmagtige schoonheyd, onvergelykelijke rijkdom, oneyndige wijsheyd, en aantrekkelijke liefstalligheyd; ô dat gesigte sal u op hem heyliglijk doen verlieven, dat gy wenschen sult hoe eer hoe liever met hem dit Houwelijk te sluyten; immers men kan van dese kennisse van desen beminnelijken Bruydegom seggen, 't geen Jesus eens seyde tot de Samaritaansche Vrouwe. Joh. 4: 10. Indien gy de gave Gods kendet, ende wie hy is, die tot u segt, geeft my drinken, soo soud gy van hem hebben begeert, ende hy soude u levende water gegeven hebben.

4. En onder een gesigte van u magteloosheid,

om op Jesu rijke aanbiedinge toestemminge te geven met versaekinge van u voorgaende medevryers, soe vrijd hem tot dat gy u siel aen hem, als een kuysche maegt, verlooft krijgt; valt hem te voet, en smeekt desen Siel-bruydegom, dat hij u hier in wil voor komen, en door sijn Geest u herte wil neygen en gewillig maeken, om hem het ja-woord te geven, dewijl het geloove, waer door wy dese ondertrouw sluyten, een gave Gods is. Ephes. 2: 8. Uyt genade sijt gy salig geworden door het geloove; ende dat niet uyt u, het is Gods gave. Dringt aen op de belofte van het genade-verbond, waer in God belooft heeft ons willig te sullen maeken tot dit Houwelijks-verbond.

5. Maer siet toe, dat gy dese toestemminge tot dese ondertrouw doet op een behoorlijke wijze; namelijk: Gy moet dit Houwelijk aengaen personeel; gy moet u niet te vrede houden, dat gy staet onder een gemeen Houwelijks-verbond met de sigbaere Kerk; maer gy moet tragten in eyge persoon een Houwelijk met Christus te sluyten, en hem voor u Hooft en Man aen te nemen; de rechtveerdige sal door sijn geloove leven, betuygde immers God. Hab. 2: 4. Doet het oprecht; verdeelt u hert niet tusschen desen beminnenswaardigen Bruydegom en tusschen uw voorgaende Boelen en medevryers; dat gy aen de eene sijde hem soud willen aennemen voor u Hooft en Man, en genieten sijn salige goederen, maer aen de andere sijde soud blijven hunkeren na de Satan, de wereld en de sonde, waermede gy te vooren in ondertrouw stont; ô dan soud gy de kragt om Jesus lief te hebben kwyd raeken; het valt gemakkelijk een pijl te bestieren en recht te setten, eer de peese getrokken is, maer als sy eens in de lugt is ge-

schooten, is die geheel buiten u magt om die in het vliegen te bestieren; soo moet u liefde alleen op dien verrukkens-magtigen schoonen Jesus als een doelwit mikken; want als gy u liefde uyt de handen laet, en die laet heenen vliegen om een Afgod in te haelen, en om vreemde Minnaers te zoeken, dan hebt gy geen kragt om die liefde te bestieren en te vermeesteren; de pijl sal buyten u bedwang wesen, en gy sultse aen Jesus niet kunnen besteeden, *t geen gy in uw hand niet en hebt; neen u herte, u egte-liefde moet gy onverdeelt voor desen Hemel-bruydegom bewaeren, met afswearinge van alle andere voorige Minnaers; maekt dan van u siele een kuysche maegt; en hebt Christus alleen lief, die alleen alderwaardigst is al de liefde van u siel, al was die hooger dan de hemelen; sweert alle voorige Boelen oprechtelijk af, en tragt in waarheyd te seggen in een geheyligde beweginge van u herte met de Kerk, Jes. 26: 13. Heere, onse God, andere heeren behalven u, hebben over ons geheerscht; dog door u alleene gedenken wy uwes naems Antwoord alle onwettige aensoekers, ik ben alreets aen Christus verlooft; de ondertrouw is gesloten met de schoonste onder de kinderen der menschen; mijn siele heeft alreets een Bruydegom; en sy kan geen twee Mannen hebben. Geeft aen dese vryende sielen-vriend het ja-woord wel-beraeden; die een Houwelijk aengaet sonder een bedaert overleg, die handelt onvoorsigtig: een Dochter, die gevryd werd, moet altoorens rijpelijk overwegen, of de staet van sulk een vryende Jongman haer wel aenstaet, of sy haer met hem en sijn gedrag souw kunnen vergenoegen, of haer en sijn naturel wel met malkanderen soudens overeenstemmen; ja of sy genegen is al de droevige gevolgen van het Houwelijk,

het suur en het soet, met hem gewilliglijk te dragen, sonder dat haer liefde onder al die moeyelijke bejegeningen soude verflauwen; soo moet gy ook sondaer tot dit Houwelijk komen; gy moet niet reuke-loos, of alleen in soo een schielijke vlaeg, onder dese of gene besoekingē tot dese ondertrouw toestemmen, maer met een heylige besetheyd en rijp oordeel moet gy u tot dese segenrijke ondertrouw laeten overhaelen; gy moet altoorens bedenken, of gy wel sulk een heyligen Bruydegom souw kunnen blijven lief hebben, en of gy hem daer in wel soud gelijkformig willen werden, om u liefste sonden te dooden en aen die af te sterven; dit gaf Josua aen de Overste van Israël te bedenken. Jos. 14: 19. Gy en sult den Heere niet kunnen dienen, want hy is een heylig God; hy is een yverig God, hy en sal uwe overtredinge nog uwe sonden niet vergeven. Soo gy dit bedenkende evenwel uyt een heylige liefdedwang segt ja daer toe wenschte ik dese Bruydegom te hebben, soo is uwe toestemminge goed; bedenkt ook wel, of gy genegen sijt u Bruydegom in alle ongemakkelijke ontmoetinge te volgen, u kruys op te nemen, en met hem het suur van lijden te smaeken, wetende, dat hy de sijne door kruys wil oefenen, sijn beeld gelijkformiger maeken, en van de wereld afspeenen; even als David dede, 2 Sam. 15: 26. Indien hy alsoo sal seggen, ik en hebbe geene lust tot u; siet hier ben ik, hy doe my, soo als het in sijne oogē goed is.

VII. AFDEELINGE.

VAN DE BEWEEGREDE NEN

Tot het ingaen van dit segen-rijk Houwelyk.

En soud gy sondaer hem u hert niet inruymen, om hem het ja-woord te geven.

1. Daer hy u soo ernstig vrijd, en u op 't beweeglijkste tot dit heyl-rijk Houwelyk met hem zoekt uyt te lokken; die u sijn voortreffelykheyd en beminne-lykheyd soo gaet aenprijsen, en die als wel eer tot de Bruyd roept, doet my open mijn vriendinne, want mijn hooft is vervult met dauw, en mijn hayr-lokken met nachtdruppen, Hoogl. 5: 2. Hy sent daer toe nog Gesanten uyt, die als de vrienden des Bruydegoms u op allerhande wijze vlyen, en smeeken om dese Hemel-vorst sijn versoek in te willigen; wel daer dese hoog-geboorene Koning soo laeg gaet bukken, en soo verre sijn straelende kroon gaet nederwerpen om met u in ondertrouw te komen, souw dat niets op u herte vermogen? Souw dat u niet begeerig maeken om sijn aensoek ingang by u te laeten krijgen; sal dan de vleyerye van de Satan, het aensoek van de sonde en van u verdorve vleesch, de betooverende en bedriegelijke wereld, meer gehoor bij u vinden als het begeerlyke aensoek van desen Hemel-koning, in wien een volmaekte schoonheyd voor u is, om u in verwondering te verrukken; liefde genoeg, om u herte weg te steelen, en een algenoegsaemheyd, om al u gebrek volkomen te vervullen? En waerom soud gy dan u geld uytgeven

voor dat gene, dat geen brood en is, en uwen arbeyd voor dat gene, dat niet versaedigen kan?

2. Soud gy dese vryende hemel-vorst het ja-woord niet geven, daer dit Houwelijk soo heylsaem voor u is; behalven dat goed, dat gy uyt dese ondertrouw sult trekken, 't welk wy boven hebben ver- toont; soo hebt gy te wagten, dat alles 't welk in hemel en op aerde is, ja zelfs in de helle, u sal moeten ten goeden medewerken; dat getuygt Paulus, Rom. 8: 28. O weergaloos geluk, dat alle schepselen voor u sijn als des Konings garde om u op te passen, en dat alles moet bevorderen uwe geluksaligheyd! Engelen en menschen, goede en quaede, kruys en voorspoed moet hier toe alles dienen; de Duyvel selve moet tegen sijn oogmerk, tegen sijn wil en dank, de welstant van sijn Bruyd bevorderen; O soo sal men de Bruyd doen, tot wiens eere en welstant de Koning Jesus een welgevallen heeft! Komt gy met hem in ondertrouw, soo sal hy by u wonen, als een Man by sijn Vrouw samen woond; dat was de siels-verquikkens-magtige troost-reden van Christus, Joh. 14: 23. Soo yemant my lief heeft, die sal mijn woord bewaeren; ende mijn Vader sal hem lief hebben, ende wy sullen tot hem komen, ende sullen wooninge by hem maeken. O wonder, dat dese groote Monarch onder het dak van u herte wil ingaen, om by u te wonen! Dan sal dese Bruydegom sig in en over u verheugen, gelijk een Bruydegom vrolijk is over sijn Bruyd, ô soo haest gy u hert op Jesus sult setten, sal hy op u ook verlieven, en vermaek nemen in die schoonheyd, die hy in u door de hand sijner genade sal gelegd hebben; dat word ons soet ver- toont onder de gelijkenisse van de vreugde, welke de Vader schepte over het weder-

keeren van zijn Soon. Luc. 15: 23, 24. Brengt het gemeste kalf, ende slagt het; ende laet ons eten ende vrolijk sijn. Want dese mijn soon was dood, ende is weder levendig geworden, ende hy was verlooren, ende is gevonden. Ende sy begonden vrolijk te sijn. Hy sal uwe swakheden bedekken; geen sonde of swakheyd sal sijn vuyrige liefde jegens u uitblussen. Psalm 89: 33. Mijne goedertientheyd sal ik van hem niet wegnemen.

3. De nood sondaers is u opgeleyd; buyten dit Houwelyk sijt gy sonder Christus; en sijt gy sonder Christus, soo sijt gy sonder het hoogste goed, 't welk u alleen gelukkig maeken kan; even als de Heydenen, die beschreven werden sonder God, en sonder hoope in de wereld te leven. Ephes. 2: 12. En daerom soud gy nog langer dese gesegende Immanuël afslaen, en niet veel liever hem op sijn aanbieding antwoorde, ô Heere Jesu, gy sijt de mijne en ik ben de uwe?

VIII. AFDEELINGE.

VAN DE VERPLIGTINGE

Der Geloovigen, die met Jesus in Houwelyk syn gekomen.

Geloovige, die dit gesegent Houwelyk met desen grooten Immanuël hebt mogen sluyten.

1. Verontweerdigt u dan over dese overgroote gunst en eere, en schat u duysentmael te gering sulk een weergaloos geluk, om de Bruyd van sulk

een hooge Koning te mogen zijn; agtede David het sulk een groote eere en gunst, dat hy Sauls Dochter mogt trouwen, dat hy seyde, is dat ligt in ulieder oogen des Konings schoonsoon genaemt te werden?

1 Sam. 18: 23. daer hy die Dochter nogtans verdiend en sig met hondert voorhuyden der Philistijnen verworven hadde; aenbid vry geloovige dese hoogere gunst, dat dese hoog-gedugte Hemel-koning op u de alderonwaardigste sulk een gunstig oog heeft willen slaen, dat hy u tot zijn Egtgenoot heeft verkoren,

2. Segt desen beminnelijken Siel-bruydegom eeuwig dank voor die onverdiende gunst, die door zijn dood u van u voorige Man, die eeuwig over u siel souw gedwingeland en geheerscht hebben, verlost heeft, en de Wet de dood-steek heeft gegeven; O gunstgenooten Gods, soo gy u onder den drang van Engelen en Seraphim en de nieuwgekroonde Bruyd konde inschikken, en dan alle uwe beenderen in soo veel tongen wierden verandert, soo soud gy nog in staet niet wesen, om na werde liefde-roemingen en hooge lofsangen op te senden, en te vermelden den oneyndigen lof van die plante van naem, die u tot sulk een toppunt van eere heeft willen verheffen; immers was 'er niets in u, om u van u voorige Man de Wet te verlossen, en met hem selven voor eeuwig te ondertrouwen; die walgelijk, naekt en be-rooyt, ja een trouweloose overspeelster waert; en nogtans soodanig sijnde heeft Christus u tot zijn Vrouw willen aennemen, en niet alleen u maeken tot des Konings Dochter, maer zelfs tot zijn Koningin, staende als sijne Bruyd aen zijn regterhand, in 't fijnste gout van Ophir. Psalm 45: 10, 14. O wonder aller wonderen! waer sag oyt de wereld diergelijk een Houwelijk; en daerom onder een diep

wegsinken en verliesen van u selven in u walgelijk niet, en onder een verbaesende verwondering van zijn suyvere en vrye liefde, sonder dat 'er yets aantrekkelijks in u was, soo verkondigt met vrolijk-singende lippen zijn onverdiende goedheyd.

3. Soekt u daer van op allerhande wijze te versekere; brengt u menigmael te binnen de tijd der minne, als gy het aldereerst u Siel-bruydegom begon lief te krijgen; gedenk geduurig in uwe ondertrouwdag, waer in gy Christus verkoos tot u Bruydegom, en u selven ook aen hem overgaf tot zijn Vrouw; verseekert u daer van uyt die overtuyging die gy had van u ongeluk onder dat eerste Houwelijk; uyt het opregt versaeken van u oude Minnaers; uyt die hertelijke, vrywillige, onbepaalde toestemminge tot dit Houwelijk, ja uyt die stantvastige aenkleving aen hem, als u Man; herhaelt ook dikwils die verloovinge aen uwen alderbeminnens-weerdigsten Bruydegom; vernieuwt uwe geloofs-toestemminge aen zijn rijke aanbiedinge, om meer en meer in dat gesegent Houwelijk bevestigd te werden.

4. Springt 'er over van vreugden op, dat die aanbiddelijke Hemel-koning op u, sulk een walgelijk niet, zijn oog heeft laeten vallen, en u willen verheffen tot zijn Koninklijke Bruyd en Vrouw, met eene u mededeelende allerley verciersels, waer door gy in zijn oog kond welgevallig werden; singt 'er dan over met blymoedigheyd des herten uyt Jes. 61: 10. Ik ben seer vrolijk in den Heere, mijne siele verheugt haer in mijnen God, want hy heeft my bekleed met de kleederen des heyls, den mantel der gerechtigheyd heeft hy my omgedaen; gelijk eenen Bruydegom sig met Priesterlijken cieraed verciert, ende als een Bruyd haer verciert met haere gereetschap.

5. Erkent hem voor u Hert-bruydegom en Man, en draegt u weerdig als zijn ondertrouwde Bruyd en Vrouw. Verlaet om uw Hemelsche Bruydegom alles; een Vrouw verlaet om haer Man alles, haer huys, haer maegschap, haer lant, en volgt hem alwaer hy heenen trekt, gelijk men leest van Rebecca. Gen. 24. De Heydensche geschiedenissen verheffen geweldig de beproefde getrouwigheyd van eenen Chelonis, die haer verdrevene Man Cleombrotus naging, en van Hipsicraësa, die haer Gemael Mithridates in den strijd, en in zijn vlugt volgde; dus moet gy ondertrouwde Bruyd van Christus alles gewillig om sijnen t'willen afstaen, dat tegen sijne liefde soude strijden; daer toe wekte de Koning Jesus zijn Bruyd op, Psalm 45: 11, 12. Hoort, o dochter, ende siet, ende neygt uwe oore; ende vergeet u volk, ende uwes Vaders huys. Soo sal de Koning lust hebben aen uwe schoonheyd; dewijle hy uwe Heere is, soo buygt u voor hem neder. Immers dat is het levrey van de Koninklijke Bruyd van Christus, Matth. 10: 37. Die vader of moeder lief heeft boven my, en is mijns niet weerdig; ende die soone ofte dochter lief heeft boven my, en is mijns niet weerdig. De sulke dede Christus een rijke belofte. Matth. 19: 28. Voorwaer ik segge u, dat gy die my gevolgt sijt, in de wedergeboorte, wanneer de Soone des menschen sal geseten sijn op den troon sijner heerlijkheyd, dat gy ook sult sitten op twaelf throonen, oordeelende de twaelf geslagten Israëls. Soekt uw Siel-bruydegom hertelijk lief te hebben; doet als de Bruyd, die aen haeren lieven Bruydegom haere uytnemende liefde wilde geven. Hoogl. 7: 12. Immers al had gy een zee vol liefde jegens Jesus, die noyt konde droog-loopen; nog soud gy te weynig liefde aen dien overschoonen

Immanuël besteden. Hebt hem lief met een liefde van aenkleving; een liefhebbende Vrouw hangt haer Man seer sterk aen, maelt geduurig met haer gedagten op hem, is seer geern in sijn tegenwoordigheyd, en gaet met haer liefde-uytgangen, geduurig tot hem uyt; even soo een Egt-genoot van dese groote Hemel-vorst hangt hem vuyriglijk aen. Psalm 63: 9. Mijne siele kleeft u achter aen. Verlustigt u selven geduurig in de beschouwinge van sijn schoonheyd en beminnelijkheid; 't is immers soet Christi agterste deelen te beschouwen; wat soetigheyd is dan niet in sijn aengesigt te aenschouwen? en daerom al waer Christus is, de schat uwer siele, laet daer u herte wesen; laet hy geduurig het voorwerp van uwe overdenkinge wesen. Psalm 139: 17, 18. Daeromme, hoe kostelijk sijn my, ô God uwe gedagten! hoe magtig veele sijn haere sommen! Soude ikse tellen? haerder is meer, als des sands; worde ik wakker, soo ben ik nog by u. Gewennet u aen hem, om in sijn nabyheyd veel te verkeerren; met hem te wandelen, t'samenspraek met hem te houden, en hem soo gemeynsaem in de weg der gerechtigheyd en des geloofs te ontmoeten; dat was de betrachtinge van Asaph in den 73 Psalm vs. 28. seggende, maer my aengaende het is my goed na by God te wesen. Laeten uwe suyverste genegentheden gestadig na hem uytgaen, dat u herte geduurig als in een vuyr- vlamme van brandende liefde staet, dat gy met de Bruyd kond seggen, Hoogl. 2: 5. Ondersteunt gylieden my met de flesschen, versterkt my met de appelen; want ik ben krank van liefde. Bemint u Siele-vriend met een liefde van verlangen, dat gy met David kond seggen uyt den Psalm 42: 2, 3. Gelijk een hert schreeuwt na de waterstroomen, alsoo schreeuwt

mijne siele tot u, ô God. Mijne siele dorstet na God, na den levendigen God; wanneer sal ik ingaen, ende voor Gods aengesigte verschijnen? En Psalm 63: 2. O God, gy sijt mijn God, ik soeke u in den dage-raed, mijne siele dorstet na u, mijn vleesch verlangt na u; in een land, dor, ende mat, sonder water. Gaet uw Siel-bruydegom van u weg, trekt hy de gevoelige invloed sijner genade in, schreyd hem als agter na, en sugt om sijn voorgaende gunstige tegenwoordigheyd, en segt met David, verheft gy Heere Jesu over my het licht uwes aanschijs. Psalm 4: 7. Hebt hem lief, met een liefde van genoeg; toont dat gy met hem en sijn gemeynschap ten vollen te vrede sijt, en rust in hem als in het voorwerp van u hoogste blijdschap; soo wonderlijk was de Bruyd met haer beminnens-weerdige Bruydegom opgenomen, datse seggen konde, Hoogl. 2: 3. Als een appelboom onder de boomen des wouds, soo is mijn Liefste onder de soonen; ik hebbe grooten lust in sijne schaduwe, ende sitter onder; ende sijne vrugt is mijne gehemelte soete. Bemint hem met een liefde van welwillentheyd, dat gy in alles uwe beminnelijken Bruydegom Christus zoekt te behagen; een recht-aerdige Vrouw zoekt over al haer Man in te believen, 1 Cor. 7: 34. Die getrouwt is, bekommert haer, hoe sy den Man sal behagen; sy schikt haer na sijn sin op, om in sijn oog soo veel te bevalliger te sijn; sy wagt haer te doen, 't geen hem reden van ongenoegen souw geven, en doet dat gene sy denkt na sijn sin te sijn, en bequaem om sijn liefde. t'haerwaerts nog meer te ontsteken; sy bereyd hem spijs en drank, daer hy het meeste smaek in vind, en onthaelt hem op het kostelijkste datse heeft; Cleopatra tracteerde haer Minnaer Antonius op een van

haer dierbaerste peerlen, en gaf hem die te drinken, schoon die op twee hondert en vijftig duysent kroonen wierd geschat; zoekt even soo u Bruydegom in alles welbehagelijk te sijn, en als van sijn wenk af te hangen; tragt u meer en meer voor u Bruydegom op te cieren; pronkt het overspeelig hert van een natuurlijk mensch haer voor haer selve, en voor de wereld op; verciert sig dat dan eens met wijsheyd van natuurlijke dingen, of met een gantsch t'samengestel van Goddelijke Waerheden, sonder de levendigmaekende kragt, of met burgerlijke gerechtigheyd en uyterlijke deugden: dost dat haer uyt met veele Godsdienstige pligten sonder geest en leven; ciert gy u voor u Siel-bruydegom op met inwendige schoonheyd; tragt u voor hem uyt te dossen met het pronk-cieraed van een geheyligde wijsheyd om de veelvuldige wijsheyd Gods meerder na te speuren, en dieper in het cabinet van sijn verborgentheden in te dringen, en door een suyverder oordeel het goede van het quaede beter te onderscheyden; pronkt u voor hem op met het pronk-cieraed van nederigheyd en ootmoedigheyd, van dien gebrokene en verslagene geest; Psalm 51 : 19. De offerhanden Gods sijn een gebroken geest; een gebroken ende verslagen herte en sult gy, ô God, niet veragten. Doet aen het cierkleed des geloofs, zoekt dat geduurig te oefenen; ciert u op met het pronk-kleed van allerhande Christelijke deugden, om het herte van u Hemel-bruydegom nog meer weg te steelen. Hoogl. 4 : 9. Gy hebt my het herte genomen, mijne Suster, ô Bruyd; gy hebt my het herte genomen, met eene van uwe oogen, met een keten van uwen hals. En Cap. 7 : 1. Hoe schoon sijn uwe gangen in de schoenen, gy Princen dochter! de omdraeyingen uwer heupen, sijn als

kostelijke ketens, sijnde het werk van de handen eenes konstenaers. Maekt dat Christus sig niet genoeg kan vermaeken in u aen te schouwen, soo heerlijk uytgedost met uwe cierlijke kleederen; en dat de Koning als gebonden is op de galeryen; om aengenaem in sijne oogen te wesen, soo bekleed u met den verborgen mensche des herte, het onverderfelijk verciersel eens sagtmoedigen en stillen geests, die kostelijk is voor God. 1 Petr. 3: 4. Wagt u van yets te doen, 't geen gy weet hem te mishagen; hoed u herte van moedwillige sonde, die hem smerte aendoen, en de oogen sijner heerlijkheyd verbitteren; even als David, Psalm 18: 24. Ik was opregt by hem, ende ik wagtete my voor mijne ongerechtigheyd. Onthaelt hem met geestelijke lekkernyen; noodigt hem tot den hof uwer siele, om hem voor te setten de aengenaeme vrugten van u opregt geloove, brandende liefde en levendige hoope; geeft hem specerye wijn te drinken, en het sap van uwe granaet-appelen; gelijk de begeerte van de Bruyd was, als sy hem in haer moeders huys soude hebben gebragt, Hoogl. 8: 2. Ik soude u leyden, ik soud' u brengen in mijnes moeders huys, gy soud my leren; ik soude u van specerye wijn te drinken geven, ende van het sap van mijne granaet-appelen. Laet u herte beset werden met een heylige vreese voor u ondertrouwde Man; Paulus segt, Ephes. 5: 3. De Vrouwe sie dat sy den Man vreese. Koninginnen selfs hebben een diep ontsag voor haer Gemaelen, tot wien sy niet naderen als met een hooge eerbiedigheyd; Bathseba hoe eerbiedig was sy niet, als sy tot David haer Man inging, sy neygde haer hooft, en boog haer neder voor den Koning, en bleef als een ootmoedige suppliant staen, tot dat de Koning haer vryheyd gaf te spreken, met

haer te vragen wat is u? en die daer op doe sooeerbiedig antwoorde, mijn Heer gy hebt uwe dienstmaegt by den Heere uwen God gesworen Hoe bekommert en bevende stond Esther niet in den voorhof, die tot haer Man de Koning niet dorste naderen, voor dat hy haer de goude Schepter had toegereykt, Esther 5: 1, 2. Wat past het u dan niet veel meer, geringen aerdworm, voor desen uwen ondertrouwden Man met een heylige vreesse aengedaen te wesen, dewijl hy is de Heere der heyschaaeren, en de God des gantschen aerdbodems; ais gy dan voor hem verschijnt, smelt dan als weg voor de glans van Gods hoogheyd; daer toe wekte David de geloovigen op in den 2 Psalm vs. 11. Dient den Heere met vreesse, ende verheugt u met bevinge. Met wat diepen indruk van Gods ontsagchelijke Majesteyt, en beseffen van eyge onweerdigheyd en nietigheyd, sprak Abraham niet al bevende God aen, Gen. 18: 27. Siet dog ik hebbe my onderwonden te spreken tot den Heere, hoewel ik stof en asscheben; met wat heylige eerbiedigheyd voor Gods hoogheyd was het gemoed van den Tollenaer niet beset, als hy, met een heylige neerslagtigheyd en schaamte bekleed, ook selfs sijn oogen niet dorst opheffen na den hemel, maer op sijn borst sloeg, seggende, ô God sijt my sondaer genadig, Luc. 18: 13. Vreest en sijt bekommert om uwen heyligen Bruydegom door sonden niet tot toorn te verwekken; wapent u met sijn vreesse, als de Satan en de sonden op haer luymen leggen om uwe siele te verstrikken, en van de liefde van uwen beminnelijken Bruydegom te vervreemden, en wijst daer mede alle liefkoosingen des werelds af, gelijk dien vroomen jongeling Joseph, die met de vreesse Gods gewapent, onbeweegelijk als

een steenrotse in 't midde van de baeren stont, als de ontugtige Vrouwe van Potiphar hem met haer hoeragtige vleyerye aenviel, om hem tot onkuysheyd te brengen, seggende, hoe soude ik dan dit een groot quaed doen, en sondigen tegen God? Gen. 39: 9. Vreest de oogen sijner heerlijkheyd te verbitteren niet alleen in de tegenwoordigheyd der menschen, maer ook daer buyten, en verbeeld u selven altijd, dat gy staet voor de alsierende oogen van u hemelsche Bruydegom; laet met Job het verderf Gods u een schrik wesen, en vermag niet tegen hem te sondigen van wegen sijne hoogheyd. Job 31: 23. Bewijst aen u Man ook gehoorsaemheyd; Vrouwen sijn haere Mannen onderdaenigheyd schuldig. Ephes. 5: 22. Gy Vrouwen weest uwe eygene Mannen onderdaenig; hoe veel te meer sijt gy dan ondertrouwde Bruyd van Christus niet verpligt u selve sijn geboden te onderwerpen, en u eyge wille te vermeesteren om die onder sijn wille te stellen; daer het wel gaet in een Houwelijk, daer heeft de Vrouwe haer wille gesmolten in de wille haers Mans, en maekt dat hy geern in sijn huys by haer is, om dat hy daer meester wesen mag; anders daer des Wijfs wille die van haer Man vermeestert, daer is de Man selde t'huys, maer dat huys valt hem soo verdrietig, als een plaets van een gestaedig druypen; laet alsoo de wille van Christus in u alleen leven, en laet die al u daeden bestieren en gebieden; soo sal Christus geern in u siele als in sijn huys blyven, en u met sijn genadige tegenwoordigheyd vertroosten; hoe troostrijk was niet de belofte van Christus, Joh. 14: 23. Soo yemant my lief heeft, die sal mijn woord bewaeren; ende mijn Vader sal hem lief hebben, ende wy sullen tot hem komen, ende sullen wooninge by hem maeken.

Gy sult daer by een dubbelde winst doen; gy sult een boose wille verwisselen voor een goede wille, en gy sult hem en zijn genegentheyd winnen en opwekken, die u alleen gelukkig maeken kan. Blijft ook u ondertrouwde Man getrouw, en houd hem alleen voor u Man; een kuyse Vrouwe bewaert de Egte-liefde van het Houwelijks-bedde alleen voor haer Man, sonder die met anderen te deelen; de geschiedenissen roemen seer de kuyse liefde van sommige Vrouwen, die liever de dood hebben verkoren, dan toe te laeten de schending van haer Houwelijks-trouw, of op een schrikkelijke wijze sig van haer verkragters hebben gewroken; O Christenen, laet Christus al uwe Houwelijks-liefde hebben sonder die te deylen of halveren; swerft heen onder wat boelen dat gy wilt, u siele sal niet gerust slaepen, dan in u Egt-minnaers schoot; bewaert dan u siele voor uw Siel-bruydegom reyn, sonder andere boelen nog na te wandelen, of yets boven en benevens Christus lief te hebben; speelt de hoer niet met u selfs-liefde ontrent de ledig-loopende fonteyne, en gebrokene bakken van schepselen; laet uw liefde niet op de jagt gaen, maer toont, dat in u bewaerheyd werd de taele des Heeren, Hos. 3: 3. Gy en en sult niet hoereren; nog eenen anderen manne geworden. Soo getrouw kleefde de Kerk haer Bruydegom aen, Psalm 44: 18—22. Dit alles is ons overgekomen, nochtans en hebben wy uwer niet vergeten, nogte valschelijk gehandelt tegen u verbond. Ons herte en is niet agterwaerts gekeert, nog onse gang geweken van u pad. Hoewel gy ons verplettert hebt in eene plaetse der draeken, ende ons met eene doods schaduwe bedekt hebt. Soo wy den naem onses Gods hadden vergeten, ende onse handen tot eenen vreemden God

uytgebreyd; Soude God sulks niet onderzoeken? want hy weet de verborgentheden des herten. Ach dat gy, t'sedert hy u de Houwelijks-kus heeft gegeven, soo oneens wierd met andere Minnaers of partuure voor uwe siel, dat gy 'er van dagt, gelijk een reysiger van een dronk-waters, 't welk geen deel van sijn schat is, maer hy gaet heen met des selfs gebruyk. Drinkt dan geen water dan uyt u eyge bornput, vreemde putten sijn vergift; vleyen u oude boelen u listelijk om u hert en innige liefde, denkt aen u Houwelijks-beloofte, waer door gy alle andere vreemde liefde des werlds, des Satans en des vleesches hebt afgesworen, en segt, gy komt al te laet, braverende en bedriegelijke wereld, ik heb my al aen een ander verlooft, namelijk aen Christus, dien noyt genoeg verwonderde en beminde Bruydegom, en het Houwelijks-verdrag is met Jesus al ondergeschreven, wien ik getrouw moet sijn; ik heb mijn mond tot mijn weerde Bruydegom opgedaen, en daerom ik kan het niet te rug haelen; vallen sy u hart en moeyelijk, leveren sy u nieuwe aanvallen met haere bespottinge, lasteringe, bedreyginge en vervolginge, soekt de versche revieren dan gelijk te wesen, die haer soete smaek houden in de soute see; klaegt het aen uwe liefdragende Man, stelt hem voor het gevaer, waer in u siele is gekomen door de versoeking van uwe oude Medevryers; smeekt hem om sijn versterkende genade, dat gy meugt staende blijven in desen dag der aenvegtinge, en weest verseekert, dat dese mededogende Bruydegom u aengesigt sal aennemen, dat hy u sal raed geven, hoe gy u tegens dese aansoeking van u oude boelen moet dragen; hy sal u openbaeren de listen uwer vyanden, en leeren hoe gy die moet veydelen, en sal u maeken meer als

overwinnaer door hem, die u heeft lief gehad. Rom. 8: 37. Wilt ook suur en soet gewillig met uw heyl-rijke Bruydegom uytstaen; de oude geschiedenissen setten seer hoog op verscheyde Vrouwen, die haere getrouwigheyd in de uysterste nood ontrent haere Mannen dede blijken; den beroemde Hr. Heltenbroek haelt in sijn 4 deel over Jesaias, pag. 451. uyt de oudheyd op eene Triate, die haeren Man Lucius Vitellius in het heetste van den strijd te hulp quam, en haer leven in haer hand nam; de Huysvrouw van een seekere Gonsales, en de Vrouwen van de Minyae binnen Lacedemonien, die door een liefde-vond haere Mannen, door middel van de verwisseling haerer kleederen, uyt hunne gevankennisse verlost, en daer selfs in bleven; nevens eene Portia, die haer Man Brutus, eene Paulina, die haeren Man Seneca in de dood volgden; de Huysvrouw van de Koning Admetus, die door haer eyge dood het leven van haer Man vrykocht; O soo groot moet ook u liefde, gunstgenooten Gods, wesen jegens u Siel-bruydegom; gy moet hem volgen soo wel als hy met doornen gekroond werd, dan als hy met een lauwerkrans van heerlijkheyd op sijn hoofd werd geset; laet dan nog felle dreygementen, nog schimp, nog laster, nog roeden, nog banden, nog sweeren, nog vlammen uw liefde jegens uwen weergaloosen Bruydegom in het minste verdooven of uytblussen; ô gy moet u leven niet lief hebben tot de dood toe; van sulck een sterke liefde ging de Bruyd swanger, Hoogl. 8: 6, 7. Set my als een segel op u herte, als een segel op uwen arm; want de liefde is sterk, als de dood; de yver is hart als het graf; haere koolen sijn vuurige koolen, vlammen des Heeren. Veele wateren en souden dese liefde

niet kunnen uytblusschen; ja de rivieren en soudense niet verdrinken; al gave yemant al het goed van sijn huys voor dese liefde, men soude hem t'eenemael veragten. Soo lief had dien vermaerden Schotsen Leeraer Samuël Rhetorfort sijnen beminnelijken Bruydegom, dat hy betuygde ter liefde van Jesus niet alleen gereed te wesen door een zee van uytwendige swaerigheden te willen swemmen, maer selfs te willen gaen door den poel van vuyr en sulpher, als hy maer van Jesus selfs beseten mogt werden, en onder de lommer van sijn verkoelende en verquikkende genade mogt sitten. Al de handelingen en daeden van Christus neemt die wel op; houd hem noyt verdagt van liefdeloosheyd, als hy juyst altijd u verzoek en gebed niet schijnt in te willigen; ô den Christen-siele, dat hy best weet, wat u noodig is, en dat alle sijne wegen sijn getrouwigheyd. Sijt gy in nood, klaegt het u Siel-bruydegom, even als een Vrouw in swaerigheyd het haer Man klaegt; stort soo uw klagten uyt voor sijn aengesigte, als Hanna 1 Sam. 1: 15. Hanna antwoorde ende seyde, neem mijn Heere, ik ben een vrouwe beswaert van geeste ik en hebbe nog wijn nog sterken drank gedronken maer ik hebbe mijn siele uytgegoten voor 't aengesigt des Heeren. En de Kerk. Jes. 26: 16. Heere, in benauwtheyd hebben sy u besogt; sy hebben haer stille gebed uytgestort, als uwe tugtinge over hen was. Vraegt u Hemel-bruydegom in alle uwe ongelegentheden om raed, als de wijste Raedsman. Ps. 119: 24. Ook sijn uwe getuygenissen mijne vermaekingen ende mijne raedslieden. Beveeld al uwe saeken aan de wijse bestieringe van u Bruydegom; werpt alle uwe sorge op hem, vertrouwende, dat hy het we sal maeken. Psalm 37: 5. Wentelt uwen weg op

den Heere, ende vertrouwt op hem, hy sal het maeken. Weest met zijn leydinge te vrede, door wat weg hy u tot hem in zijn wooning daer boven wil overbrengen; op wat wijze hy u siele wil bewerken; met wat mate van genade hy u wil overstorten, en met wat voor lichaemelijke weldaeden hy u wil begunstigen, sonder te murmureeren, of misnoegt op hem te werden over het weynig genot des selfs; word ook niet mismoedig als Christus u Siel-bruydegom soo dikwils u met zijn gevoelige tegenwoordigheyd niet komt bezoeken, als gy het wel wenschen soud; de pleysteringen van een Reysiger vallen kort, en sijnen weg valt lang; de Heere heeft zijn wijze redenen, waerom hy op de weg en reyse na den hemel u soo weynig met zijn gevoelige genade bezoekt; gy soud op dese volheyd en satheyd mogelijk daer van walgen, en daerom moet gy te vrede wesen met dese wissel-beurten van het gaen en komen uwes Bruydegoms, en met de korte maeltijden van zijn geestelijke kussingen, van zijn siel-verquikkende wijn, en van de gevoelige vervoeringen sijner vereeniging, en met de lange en moeyelijke reyse na het hemels Bruyloft-feest; mogelijk hebt gy ook u siele niet behoorlijk bereyd en het bedde der liefde voor hem gespreyd tegen zijn vriendelijk besoek en aenkomst; gy houdt dikwils zijn liefde verdagt, om dat hy u niet soo gevoelig bezoekt; daer gy zijn liefde t'uwerts soo wel moet gelooven, en u selven daer in gerust stellen, als gyse niet en gevoelt, als dat gyse gevoelt, dewijl wy hier moeten wandelen door geloove, en niet door aenschouwen. 2 Cor. 5: 7. En dat de grootste eygenschap van het geloove is te gelooven 't geen wy niet en gevoelen; hy had mogelijk verwagt dat u geloove door de oude verseekeringen van

sijn liefde t'uwarts in die soete bezoeken en naderingen uwes Bruydegoms soo souw bevestigd zijn geworden, dat gy soo dra geen liefde-teeken en nieuwe smaek sijner genade soud van nooden gehad hebben; gy sijt ook mogelijk maer kinderkens in Christus; men geeft nu selden veel wijn aen kinderkens, om dat die haer te kragtig is; Christus heeft u door zijn Geest herschaepen, kent u gebouw, en 't geen met u ouderdom in genade best overeenkomt, en wil u de vreugde sijnes Geestes geven, na dat gy die dragen kond, en na dat die gevoelige vertroostingen u siele kunnen heyligen, kleynder en nederiger voor God kunnen maeken, en dankbaerder aen hem u Sielen-vriend; de Heere wil eerst hebben dat gy in het weynige getrouw sijt, eer dat hy u wat grooters toebetrouwt; bedenkt eyndelijk, dat de Heere de gevoeligste verrukkingen, en de troost-rijkste besoeking gemeenlijk vergunt aen die gene, die hy de grootste verdrukkingen toesent, om de siel in gelijk gewigt te houden, dat sy nog door tegenheden, nog door vertroostingen tot sorgeloosheid of opgeblasentheid te veel nederwegen.

6. Sijt gy ondertrouwt met desen grooten Immanuël, soekt u selven dan altijd, verhevene Bruyd van Koning Jesus, weerdig u hooge staet en segenrijk Houwelijk te dragen, en omsigtig besorgt te wesen voor uwe waardigheid; een Konings Bruyd en Vrouw houd haer na haer staet, en kan 'er beswaerlijk toekomen, om haer daer in te verkleyden; gy sijt des Konings Bruyd, en daer door de Dochter van den eeuwigen Hemelkoning; toont dan ook een hooger hart te hebben dan andere menschen, die nog aen de Wet zijn ondertrouwt, en andere boelen nahoeieren, en laet u gemoed haer verheffen in uwe Siel-

bruydegom; Soude een Man, als ik vlieden, was de kloekmoedige tael van den dappere Nehemias, Cap. 6: 11. Soo bloohtertig mogt een gemeen Israëlijt sijn, maer die paste geensins sulc een Held en Vorst als Nehemias; Bruyd van Koning Jesus soud gy u niet grootmoediger toonen als andere? Soud gy soo laeg kruypen als Belials kinderen, die aen de wereld en de Satan sijn verhouwelijkjt? Schuwt dan sorgvuldig de sonde als de pest, als u hooge staet minst passende; een Heyden wist te seggen, in maxima fortuna minima licentia, by de hoogste voorspoed voegt de minste ongebondentheyd; waerom Seneca seyde, dat magna fortuna magna servitus, groot geluk groote dienstbaerheyd was; aan een Man van staet schreef die Wijsgeer, veele dingen sijn u niet geoorloft, die geringe lieden hier of daer in eenen hoek verschoven leggende, vry staen. Immers die boven andere hoog-opgetrokken sijn, loopen meer dan andere in 't oog; alle oogen sien op de Koning, die soo weynig verholen kan blijven als de albestraelende son; soo is de minste vlek in een wit kleed aenstonts kenbaer; dewijl gy soo hoog uyt het stof sijt opgekropen, en tot een Koninginne van Koning Jesus door sijn ondertrouw met hem sijt gemaekt, soo is bysonder Gods oog op u geslagen, nevens de oogen sijner Engelen en sijner kinderen, en een groote wolke van getuygen, die rontomme u is leggende; en deswegens sijn uwe sonden dies te sigbaerder en te swaerder. Spreuk. 25: 26. De rechtveerdige wankelede voor het aengesigte des godloosen is een beroerde fonteyn en bedorven sprink-ader; want behalven dat gy dan maekt, dat de godloose Gods naeme en het werk van sijn Geest lastert, soo beklad gy uwe siele met een smette van snoode ondank-

baerheyd tegen uw beminnelijke Bruydegom, die u tot sulk een hemelsche luyster heeft opgetrokken; wat waert gy dog buyten dese ondertrouw met Christus? anders niet als een arme aerdworm, nietig stof en assche, in het stof kruypende, die voor het geblaes van Gods adem in een oogenblik soud moeten verstuyven; over wiens gantsche siele sig een groote mismaektheyd had gespreyd: die ontciert was door geestelijke dwaesheyd en onkunde van Jesu siel-versaedigende gemeynschap, beswaddert met ongelooove, verrot van eyge-liefde, om haer eyge netten te rooken, ja stinkende door vuyle lusten en begeerlijkheden; en dat nog meer is, buyten dit hemelsch aensoek van desen Heyl-bruydegom stont gy onder een rampsalig Houwelijk met de Wet en de Satan, die over u hart en stræng heerschte; daer hy u nu soo vertrappt vond, gewentelt in uwen bloede, soo walgelyk en mismaekt, sonder de minste schoonheyd, en evenwel uit een suyvere liefde door een genadig Houwelijks-verbond sig aen u heeft verlooft, dat vereyscht immers in u schuldige dankbaerheyd; kon den groote Ahasueros een onvermaerde Esther, of Evilmerodach den gevangene Jojachin, of Pharao Joseph soo hoog uyt het stof opheffen als Christus sijn Bruyd verheft uyt de banden van dat rampsalig Houwelijk met de Wet? wel souw het u dan passen koninklijke Bruyd dese oneyndige goedheyd soo ondankbaerlyk te beantwoorden met de oogen sijner heerlijkheyd te verbitteren; was dat niet te sondigen tegen de hoogste genade en goedheyd, als of gy de genade, was het mogelijk, tot gramschap wilde tergen? Leest verloovent en afgespeent van de dingen deser wereld. *Magnam fortunam magnus animus decet*, by een groote staet past een groot gemoed; het was groothertig

geantwoord van dien grooten Veltheer Themistocles, als yemant wilde, dat hy souw opraepen de buyt van sijnen verslagenen vyand, neemt gy dat op, gy sijt Themistocles niet; wapent u ook Bruyd van Christus met dese gedagten, u past niet gerings; desen leemen Afgod, de wereld is maer voor bastaerden, daer gy wettig geboorene kinderen sijt, ja zijn egte Bruyd; wel soud gy dan soo kinderlijk, soo laeg van geest wesen, dat gy u daer aen soud vergaepen; soud gy dan niet dwaeser en onsinniger wesen als een groot en wijs Koning, die sig ging vermaeken met het poppen-goed van bedelaers-kinderen? Laeten die wereltse menschen hen ophouden met de begeerlijkheden der oogen, de begeerlijkheden des vleesches en de grootsheyd des levens, om die gretig te zoeken, en daer in te eyndigen, maer dit past u niet Egtgenoot van Koning Jesus; laet aerdsgeinde menschen die leuren opnemen, dewijl sy lieden van dese wereld zijn, welker deel in dit leven is; dat is niet vreemd; sy kennen dog geen beter goed; de God deser eeuwe heeft hunne sinnen verblind, als eenen andere Nahas, laetende hen het slinker oog houden, maer hun rechter oog steekt hy uyt, dat sy geen dierbaerder goederen in 't oog hebben, maer in het beseffen van de geluksaligheyd van dit segenrijk Houwelijk steekeblind blijven; ô het is dese noyt gegeven te smaeken de goederen van dit verborgen Houwelijk, en de vriendelijke kussen en omhelsinge van desen Siel-bruydegom; en geen wonder dat sy hen dan met swijnen-draf van de wereld genoegen; het is dese noyt gegeven te weyden op die suyvere en onvermengde vermaekelijkheden van dit gesegent Houwelijk, die een ondertrouwde siele kan doen singen in 't midden van een stortregen van somervlaegen van swaerigheden; geen

wonder dan, dat sy sig met asse voeden, en haeren buyk met de oosten-wind vervullen; maer sulc een wroeten in de aerde voegt u niet koninklijke Bruyd; gy sijt 'er al te groot en al te edelmoedig toe, met een princelijke geest beschonken, als dat gy u groot-hertig hert van yets hier beneden soud laeten besitten en beheerschen; u goed en capitael is niet onder het dak van dese sigtbaere hemelen; ô de ondermaenige dingen sijn al te laeg voor sulc een luysterijke Bruyd als gy sijt, uyt Goddelijke saede gebooren; die kunnen u het duysenste deel van soo veel goeds niet geven, als gy door Gods gunste alreede hebt verworven; gy sijt tot een Vorstin in het rijk van uw Bruydegom verheven; soud gy dan u kroon besootelen of wegwerpen om het onseker en meenigmael sondig genot van vergankelijke en geringe dingen? soud gy soo walgen van het hemels banquet van u Siel-bruydegom, dat gy liever met swijndraf u souw laeten voeden? en wilt soo u selven niet vergeten, en verkleynt, nog doet soo u edele siele te kort, dat gy met de vervloekte slange in het stof soud kruypen; neen behertigt hoogere dingen, dewijl gy van een hooger afkomst door dese ondertrouw sijt geworden; hoe nader de vogelen haer nest by den hemel maeken, hoe minder sy van de benedenste dingen versamelen, Matth. 6 : 26. Den arent, de koning der vogelen, vangt geen vliegen, was het oud spreekwoord. Gelukkige Egtgenoot van Koning Jesus, die soo veel nader sijt gekomen aen den hemel, alwaer u Houwelijk sal voltrokken werden; soekt u geen groote dingen hier beneden, en swoegt het alderminst om het aerdsche; laet vry de vettigheden der aerde voor een Esau, een aerdworm, die sijn herte aen dese aerde vast gemækt heeft, en leeft als Jacob

liever by den dauw des hemelsch, by de genade van u Siele-vriend, welke het herte versterkt; verheft gestadig uwe siele op de vlerken van hemelsche begeertens na de onmiddelijke gemeenschap van u Bruydegom boven de wereld, stelt uwe wandel in den hemel, Phil. 3: 20. volgt na het voetspoor van de Kerk, verbeeld onder een Vrouwe, die met de sonne was bekleed, en met een kroone van twaelf sterren was verciert, welke grootmoedig de maen, dat is al het ondermaensche, nog ongestadiger als de maen, onder haer voeten trad. Openb. 12: 1. Alexander, als hy de Persianen souw beoorlogen, deelde al sijn goederen aen sijn vrienden om, en behield voor sig de hoope van beter goederen; soekt dan den hemel, die stadt die fundamenten heeft, welke konstenaer en bouwmeester God is. Hebr. 11: 10. Voert een hemelsche spraek, overeenkomende met uwe voortreffelijke staet; Salomon segt Spreuk. 17: 7. Een voortreffelijke lippe past eenen dwaesen niet, veel min eenen Prince een leugenagtige lippe; spreekt ook soo de taele Canaans. Ephes. 4: 29. Geen vuyle reden en ga uyt uwen mond; maer soo daer eenige goede reden is tot nuttige stigtinge, op dat sy genade geve dien diese hooren. Spreekt altoos niet tot verheffinge van de wereld en van de aerdsche ydelheyd, maer liever van yets groots, van heerlijke en vorstelijke dingen, die u staet voegen; gewaegt veel van de beminnelijkheyd van u Siel-bruydegom, van sijn groote rijkdom, en van de voltrekkinge van u ondertrouw in het hemelsche palleys. Verkiest aensienelijk geselschap; gelijk soekt sijn gelijken. Vorsten verkeerren met geen bedelaeren of slaeven, maer met Princen en Graven of lieden van staet; Alexander wilde niet spelen als met Konings-soons; Bruyd van Vorst

Immanuël verkeert niet gemeensaem buyten noodsaeke by godloose menschen; want haer ommegang is gevaerlijk, de Satan spreyd daer sijn netten; sy sijn beneden u weerdigheyd, als Paulus segt van sommige Heylige. Hebr. 11 : 38. Welker de wereld niet weerdig en was. Siet dan toe, dat gy met genadeloose menschen niet te gemeynsaem omgaet tot verkleyning van u hooge staet. 2 Cor. 6 : 17. Gaet uyt het midden van haer, ende scheydet u af, segt de Heere, ende en raekt niet aen het gene onreyn is, ende ik sal ulieden aennemen. Gaet liever om met de heylige der hooge plaetse; met sijn vrienden, vereenigt u met hen, en leeft in onderlinge vriendschap en liefde t'samen, tot onderlinge stigtinge; die sijn als gy van een hoogen adeldom, als David, Psalm 16 : 3. Maer tot de heylige, die op der aerden sijn; ende de heerlijke, in dewelke al mijn lust is. Houd u op met hooge gedagten, u koninklijke Bruyd-staet weerdig; sweeft met uwe overdenkinge om hoog na dingen van de andere wereld, die onsienelijk en die eeuwig sijn. 2 Cor. 4 : 18. Dewijle wy niet en aenmerken de dingen die men siet, maer de dingen die men niet en siet. Want de dingen die men siet sijn tijdelijk, maer de dingen die men niet en siet sijn eeuwig. Klimt soo met Moses geduurig met vermaek als op den berg Nebo, om van verre te beschouwen de siels-verrukkens-magtige omhelsinge en streeling van uwen lieven Hemel-bruydegom, en weyd veel met uwe overdenkingen door de ruyme saelen des hemels, als dat heerlijk palleys, alwaer u bruyloft-feest met Christus sal geviert werden. Col. 3 : 2. Bedenkt de dingen die boven sijn, niet die op de aerde sijn.

7. Tragt in het Houwelijk met Christus ook vrugtbær te sijn; over het eerste Houwelijk sprak God

sijn segen, Gen. 1 : 28. Weest vrugtbaer, vermee-
nigvuldigt en vervullet de aerde; geen min segen is
uytgesproken over het Houwelijk tusschen Christus
en zijn Bruyd. Hoogl. 7 : 2. Uwen buyk is als een
hoop tarwe, rondom beset met lelien; zoekt dan op
allerhande wijze geestelijke kinderen te teelen. Draegt
vrugten van goede werken, welke als geestelijke kin-
deren uyt het Houwelijk met Christus voortkomen,
die sonder toedoen van de Man Christus niet kunnen
voortgebracht werden; dat betuygde immers Christus.
Joh. 15 : 5. Ik ben de wijnstok, ende gy de ranken;
die in my blijft, ende ik in hem, die draegt veel
vrugt; want sonder my en kond gy niets doen. Ja
vertoont een gelijkenisse na Christus en zijn beeld,
als kinderen na haer Vader gelijken. Matth. 3 : 8.
Brenge dan vrugten voort der bekeerigen weerdig.
Draegt vrugten in u gedagten, laeten die met we-
sentlijke, met geestelijke en hemelsche dingen vervult
sijn, volgens de ernstige vermaeninge van Paulus,
Phil. 4 : 8. Voorts, broeders, al wat waeragtig is,
al wat eerlijk is, al wat rechtveerdig is, al wat reyn
is, al wat lieflijk is, al wat wel luyd, soo daer eenige
deugd is, ende soo daer eenige lof is, dat selve be-
denkt. Weest vrugtbaer in uwe woorden; laeten
uwe woorden met sout besprengt sijn, datse genade
en stigtinge geven kunnen de gene, diese hooren;
ja draegt Gode u Man vrugten in uwen gantschen
wandel, en vertoont de vrugten des Geestes, van
Paulus opgetelt Gal. 5 : 22. De vrugt des Geestes, is
liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheyd, goedertie-
renheyd, goedheyd, geloove, sagtmoedigheyd, maetig-
heyd. Brenge dagelijks kinderen voort met andere
te bekeeren; soo meenig een als gy door u god-
vrugtig voorbeeld en godsaligen wandel wind, soo

meenig geestelijk kind baert gy voor Christus u Man; daer toe arbeyde Paulus soo Gal. 4: 19. Mijne kindkens, die ik wederom arbeyde te baeren, tot dat Christus een gestalte in u krijge. Daerom segt hy, 1 Cor. 4: 15. Al haddet gy tien duysent leermeesters in Christo, soo en hebt gy dog niet veele vaders. Want in Christo Jesu hebbe ik u door 't Euangelium geteelt. Traght gy ook soo andere tot sijn gemeenschap te brengen; prijst haer de geluksaligheyd van dese ondertrouw aen; ontdekt hen de sielsverrukkens-magtige schoonheyd van Christus; Immers dat is een heerlijk werk. Jac. 5: 19, 20. Broeders, indien yemant onder u van de waerheyd is afgedwaelt, ende hem yemant bekeert, die wete, dat de gene, die eenen sondaer van de dwaelinghe sijnes wegs bekeert, sal een siele van den dood behouden, ende sal menigte der sonden bedekken.

8. Sijt gy hier met Christus ondertrouwt, bereyd u dan tegen de voltrekkinge van u Houwelijck in den hemel; tegen dat een Bruyd sal werden ingehaelt van haer Bruydegom, gaet sy haer bereyden en verciere; het was van ouds de gewoonte, dat de Bruyds, om haer schoonheyd te vergrooten, en by de eerste Houwelijcks-vereeniging hem bevalliger voor te komen, en sijn liefde-drift te sterker uyt te lokken, haer op die tijd op het alderkostelijkste oppronkte met allerhande cieraed van kleederen en juweelen; daerom vraegt ook de Heere, Jer. 2: 32. Vergeet ook eene jonkvrouwe haeres verciersels, ofte eene Bruyd haerer bindselen? Johannes ontleent daerom die gelijkenisse, als hy het nieuw Jerusalem sag nederdaelen, uit den hemel, dat het toebereyd was als een Bruyd, die haere Manne verciert is. Openb. 21: 2. Bereyd u dan tegen de komste uwes Bruy-

degom om u in zijn hemelsche wooninge in te voeren. Doet alles uyt de weg, dat u Bruydegom onaengenaem is; legt af die oude, vuyle verscheurde vodden van sonden; als eens de Heere voor de oogen van al het volk op den Berg Sinai souw afkomen, wilde God, dat haer dat volk daer toe souw bereyden, en haere kleederen soudent wasschen, Exod. 19: 10, 11. Soo moet gij u ook van uwe onreynigheyd suiveren daer op sag Pauli vermaeninge, 2 Tim. 2: 21. Indien dan yemant hem selven van desen reynigt, die sal een vat sijn ter eeren, geheyligt ende bequaem tot gebruyk des Heeren, tot alle goed werk toebereid. Gelijk gy u lampe als de wyse maegden met Olie van waere genade, van een waeragtig geloove, brandende liefde, levende hoope en ongeveynsde heyligheyd hebt voorsien, als gy dit Houwelijk met Jesus hebt gesloten, soo moet gy die ontfangene genade niet ledig laeten leggen, als kleederen in de kasse, maer brengt die tot de oefening. Matth. 24: 46. Salig is de dienstknecht, welken sijn heere komende sal vinden alsoo doende. Even als yemant die sijn cieraed aendoet. Gen. 41: 14. Esth. 2: 13. Maekt veel werk van hem door de oogen des geloofs te beschouwen; daer toe wierd de Bruyd opgewekt, Hoogl. 3: 11. Gaet uyt, ende aenschouwt, gy dochteren Sions, den Koning Salomo, met de kroone daer mede hem sijne moeder kroonde op den dag sijner bruyloft, ende op den dag der vreugde sijnes herten. Weest altijd voor God met ootmoedigheyd bekleed, volgens de vermaeninge van Petrus, sijt met de ootmoedigheyd bekleed, want God wederstaet de hooverdigen, maer de nedrige geeft hy genade. 1 Petr. 5: 5, 6. Weest werksaem in Christus u liefde te bewijsen. Bekleed u met heyligheyd als Job, Cap.

29: 14. Ik bekleede my met gerechtigheyd, ende sy bekleede my; mijn oordeel was als een mantel, ende vorstelijke hoed. Dat was dat cieraed, 't welk Josua wierd aengedaan, als hy voor het aengesigte des Engels stond met vuyle kleederen bekleed, Zach. 3: 3—5. Oefent u hoope; hegt dat anker hoe langer hoe vaster in Christus, en in den Hemel, alwaer u Bruydegom voor u als u voorlooper is ingegaen, en stelt de vervulling van sijn trouw-belofte u selve hoe langer hoe levendiger voor. Rom. 8: 24. In hoope sijn wy salig geworden. Weest overvloedig in allerhande Christelijke deugden, volgens de vermaeninge van Paulus. 1 Tim. 4: 7. Oeffent u tot de godsaligheyd. Doet u werk af, 't geen God u gegeven heeft alhier te volbrengen, voor dat gy door de swarte Jordaene des doods sult seylen; laet niet een sonde of begeerlijkheyd ongedood, nog met een deugt ongedaen; wild goeddoende niet vertragen; want te sijner tijd sult gy maeyen, soo gy niet en verslapt. Gal. 6: 9. Traght in staet te wesen om eyndelijk met Paulus dit triumph-lied te mogen opheffen uit. 2 Tim. 4: 7, 8. Ik hebbe den goeden strijd gestreden, ik hebbe den loop geeyndigt, ik hebbe het geloove behouden. Voorts, is my weggelegd de kroone der rechtveerdigheyd; welke my de Heere, de rechtveerdige Rechter, in dien dag geven sal; ende niet alleen my, maer ook allen die sijne verschijninge lief gehad hebben. Maekt u reekening alle dagen met u Koninklijke Bruidegom effen; vernieuwt dagelijks u geloove; werpt u alle dagen neder op de verdiensten van Jesus, en vertrouwt hem het geheele werk van uwe saligheyd; Immers, de rechtveerdige sal door sijn geloove leven. Hab. 2: 4. Hervat geduurig uwe bekeeringe; betreurt, belijdt dage-

lijks uwe sonden, sweert af uwe dagelijksche struykingen; behertigt de opwekkinge van Petrus, Actor. 3: 19. Betert u dan, ende bekeert u, op dat uwe sonden mogen uytgewist worden; wanneer de tijden der verkoelinge sullen gekomen sijn, van 't aengesigt des Heeren. Soekt gewillig gemaekt te werden tot sterven, om u Houwelijk met dien grooten Plante van naeme in den hemel te voltrekken; de dood sal u ontbinden van alle die overblijfselen van die hoeragtige liefde tot u doorgaende medevryers, van die dochteren Hets, ik meen de overgeblevene verdorventheden, die u beminnens-weerdigen Bruydegom soo veele smerte en bitterheyd aendoen; dat verhuysen uit de wereld sal u stellen in de onmiddelijke omhelsinge van uwen overschoonen Immanuël; soud gy dan schoorvoetende sijn om die weg des doods te betreden, en niet veel eer met Paulus seggen, 2 Cor. 5: 4. Want ook wy, die in desen tabernakel sijn, sugten beswaert sijnde; nademael wy niet en willen ontkleed; maer overkleed worden, op dat het sterflijke van het leven verslondeu worden.

9. Verlangt ook na u trouw-dag daer boven; hoe verlangt een verloofde Bruyd niet na de bruylofts-dag, waer op haer Houwelijk werd voltrokken; send ook soo uwe watertandende en liefdesieke begeertens na de voltooyinge van u Houwelijk na den hemel op, alwaer gy volmaekt sijn soete kussen sult genieten; laeten uwe nieren seer verlangen in uwen schoot na die tijd des Bruylofts, waer in gy met volle triumph in het hemels palleys sult ingehaelt werden; hebt gy geproeft en gesmaekt de oversoete omhelsingen van u Siel-bruydegom, hoe soud gy dan kunnen nalaeten na sijn onmiddelijke Houwelijks-gemeenschap te halsrijken, om te sijn aen de over-

sijde van uwe swakke begeertens, daer gy voor eeuwig mogt versaedigt werden met de overklimmende soetigheyd van sijn onvergelykelijke liefde in die groote sael daerboven, vervaerdigt voor dese groote Hemelkoning en het Wijf des Lams; ontsteekt de smaek van vleeschelijke vermaekelijkheden meerder trek na de selve; souw het niet veel meer soo gaen met een verliefde siele, welkers plasieren, gelijk sy geestelijk sijn, soo behooren sy ook met ongelijk grooter vuyrigheyd des Geestes van haer te werden begeert; maekt u dan vleugelen, om tot uwen hertelieven en gesegenden Egtgenoot op te vliegen, en segt met de Bruyd, Hoogl. 8: 14. Komt haestelijk, mijn Liefste, ende weest gy gelijk een rhee, of gelijk een welp der herten op de bergen der speceryen. Als Sifera vertoefde weder te keeren uyt den strijd, drukte sijn Moeder haer verlangen na sijn wederkomste dus uyt, waerom vertrekt sijn wagen te komen? waerom blijven de gangen sijner wagenen agter? Richt. 5: 28. Segt ook soo, koninklijke Bruyd van Christus, waerom vertrekt sijn Koninklijke koetswagen te komen, om my tot de Bruyloftsael daer boven over te voeren? waerom blijven de gangen sijner wagenen agter, dat hy my nog niet uyt dit traenendal tot de hemelsche vreugde daer boven komt overhaelen? O hemelen beweegt snel! ô tijd loopt te post en snel als op raderen, en doet aenbreken dien houwelijks-dag, waer in de schaduwe sullen wegvlieden. Houd het niet voor een groote trap van volmaektheyd, dat gy uyt een voorwense van liefde tot u Siel-bruydegom, soo geern nog meenige jaeren op dese weereld in u ondertrouwde staet wilde blijven (soo het was het welbehagen van u hemelsche Bruydegom) als dat gy aenstonts in den

hemel u Houwelijk soude mogen voltrokken sien; neen uytverkorene Bruyd van Christus, sulk een voorgewende selfs-verloochening souw wederspreken de waere liefde tot u hemelsche Bruydegom; want die men boven alles bemint, diens gemeynschap moet men boven alles wenschen; Ja sulk een bereydwilgheyd om de onmiddelijke omhelsing van u Sielevriend een geruyme tijd soo lief te willen missen (indien het soo van sijn goedvinden was) als aenstonts tot desselfs genot daer boven te werden toegelaeten, souw benadeelen de groote beminnelijkheyd en wenschelijkheyd van de vrolijke voltoyinge van u Houwelijk met dien schoonste onder de kinderen der menschen; want dat boven alles wenschelijk is, moet men voor alles begeeren, of men versaekt de uytnemende wenschelijkheyd van een saek; dies kond gy begenadigde Bruyd van Immanuël niet anders als u toekomende trouw-dag boven alles, en hoe eer hoe liever wenschen, soo gy anders de groote liefdenswaardigheyd van u hemels Houwelijk niet wild verloochenen; en daerom verwacht vry met opgestekene hoofde u lang verwacht Bruyloft-feest; segt u Bruydegom, siet ik kome haestelijk, soo segt gy met de Bruyd, komt Heere Jesu, Openb. 22: 17. Ja gaet hem te gemoet met de wijze maegden, Matth. 25: 26. Send hem tegen gesanten van verliefde sugtingen om verhaesting van den dag uwer blijdschap; smeekt hem dat hy wijde schreeden wil maeken, en de Hemelen saemen als een oud kleed in een rollen, om dien gelukkigen trouw-dag te doen opgaen; en verwacht dan in een liefdragende lijdsaemheyd af de bestemde tijd van u Houwelijk-voltrekking in de Hemelsche Bruyloft-sael; immers die gelooft, en sal niet haesten.

IX. AFDEELINGE.

VAN DE MOEDGEVING

Voor Twyfelmoedige Sielen.

1. Maer my dunkt, dat ik hier een kleyn-geloovige hoor klaegen, en segge, ik vrees dat ik in een phrenesye geweest ben, wanneer ik dagt, dat dese siel-vernoegende Bruydegom met my in ondertrouw quam; of dat my een tovergeest, dien grooten bedrieger de Satan misleyd heeft, die dat Houwelijk, als reets voltrokken, soo in mijn hoofd heeft gehangen, op dat hy my, in soo een aengenaeme droom geworpen hebbende, soo veel te soetvoeriger en geruster tot zijn prooye in het eeuwig verderf souw wegslepen. Maer kleyn-geloovige waerom wankeld gy? Is het niet buyten reden, dat gy u selven gaet verdenken van phrenesye, als gy meende, dat Houwelijk met Christus gesloten te hebben, daer gy in die onderhandeling met Christus door wel overwogene redenen u tot dese gesegende ondertrouw liet overhaelen, en uyt een gesigte van u mismacktheyd en rampsalige staet onder het elendig Houwelijk met u voorgaende Man de Wet, en uyt een volle overtuyginge van de beminnelykheyd van Immanuel en van zijn aller-aennemenswaardig aenzoek en vryagie, zijn rijke aanbiedinge hebt toegestemt, en met een rijp en bedaert overleg van de Houwelykse voorwaerde van dese ondertrouw het Houwelyks-verdrag met hem hebt gesloten; gelooft dan niet dat Christus zijn amen en zijn segelring op een inbeelding sal stellen. Het heeft ook geen grond, dat gy denken soud, dat gy u dese salige ondertrouw met Christus soud ver-

beeld hebben door bedrog van den eerste bedrieger, hoewel het waer is dat hy 'er dagelijks soo veele duysende door sijn swarte toverkunst droevig misleyd, en met dese leugen in haer regterhand na de eeuwigheyd doet heen gaen, dat sy met dese groote Hemelvorst in ondertrouw sijn opgenomen. Want dese bedrieger is de grootste vyand van Immanuël; die daerom noyt yemant tot dese ondertrouw sal raeden of helpen, maer die liever sulke, die het hoofd daer na begint te hangen, op allerhande wijze dat zoekt te ontraeden, en hen voorstelt dat droevig en naar-geestig leven, dat sy met desen Man soude moeten leyden, in versaeking van haer voorgaende manier van leven, waer aen sulke soo seer vast sijn. Daer en boven is niemant van dit Houwelijk vervremt, als die niet gesint is sijn rijke aanbiedinge aen te nemen, op die voorwaerden, die hy aen sijn uytverkorene in sijn minne-brief, sijnde sijn woord, voorstelt; dewijl sijn aenzoek door dese segenrijke ondertrouw met hem algemeen is, Openb. 22: 17. Die dorst heeft, kome, ende die wil, neme het water des levens om niet; soud gy nu wel kunnen seggen, dat gy dit Houwelijk met hem op sijn voorwaerde niet hebt ingewilligt? hebt gy niet toegestemt, dat gy al uwe voorgaende medevryers, de Satan, de wereld en u eyge verdorve vleesch een schreydbrief soud geven, en dese gesegende Immanuël alleen met een kuyse liefde soud aenkleven? sijt gy tot desen beminnelijke Hemel-vryer niet gekomen met een gesigte van uwe behoefstigheid, als een arme, naekte, schuldige, mismaeke en vuyle overspeelster, en soo raedeloos en veroordeelt als gy sijt by u selven? hebt gy niet amen gesegt op sijn aanbiedinge om met al u gebrek geduurig tot hem toevlugt te nemen,

en dat by hem vervult te zoeken? hebt gy niet beloofd, dat gy met hem wilde het selve belang hebben? dat gy willig waert om de welstant van sijn Huys te besorgen, en de eere en luyster van sijn geslagt ter herte te nemen, dewijl sy nu alle Immanuëls huysgenooten sijn, uw broeders en susters? hebt gy hem op sijn aanbiedinge niet aengenomen gelijk hy sig aanbod, als sulck een heylige Hemel-vorst, wien gy in heyligheyd wildet gelijkformig worden? Ja hebt gy hem geen houw en trouw gesworen, om hem noyt te verlaeten, maer hem altijd te blijven aenhangen? Ja soud gy wel kunnen seggen, dat gy sijn ondertrouw op dese voorwaerde voor als nog niet soud willen aennemen? hebt gy dan sijn versoek soo aengenomen, en soud gy nu nog op sulke billijke voorwaarden dit gesegent Houwelijk met hem willen sluyten, soo gelooft vryelijk, dat dese uwe gedagten geen werk van phrenesye of van een tovergeest geweest sijn, maer dat dese hoog-geboorene Koning sig met u ondertrouwt heeft; want daer kan geen seekerder bewijs van een bevestigt Houwelijk en ondertrouw wesen als de vrywillige toestemminge en aenneming van des selfs voorwaarden. Als dese Hemel-vryer u eerst met sijn liefde bewijsen voorquam, en u aanbod uyt sulck een laeg stof tot sulck een Koninklijke luyster te verheffen, wiert doe u herte niet in wederliefde na hem uytgelokt? dat is immers geen bedrog; want u liefdeloos hert, nog een verbysterde phrenesye, veel minder die swarte Geest sal u herte in liefde tot desen vryende Vorst wonden en ontvonken; wegens de overgrootte onkunde van Jesu verrukkens-magtige schoonheyd, en natuurlijke afkeerigheyd, waer mede door het eerste overspel en sonde met de Satan het herte des men-

schen tegen de heyligheyd van dese Bruydegom is vervult, heeft nog kan niemant genegentheyd voor hem hebben, om op soo een wijze sijn Egtgenoot te werden, of sijn Hemelsche Vader moet sulc een over-spelige door een verborge trekkinge, onder een inwendige bestraelinge van haer verstand, tot bekenning van sijn aenminnelikheden, en buyging van haer wederstrevende wil, ter toestemming aen sijn heylrijk aensoek, na sijn Soon uitlokken; dat heeft immers desen waeragtige getuyge selfs soo verklaert. Joh. 6: 44. Niemant kan tot my komen, het en sy dat de Vader, die my gesonden heeft, hem trekken. Wel is dese kragtdaedige trekking des Vaders niet een daedelijke inbrenginge in het Houwelijksverbond met sijn Soon?

2. Ja, segt een kleyn-geloovige siele, ik ben sulc een geluk onweerdig; hoe souw ik kunnen denken, dat dese Hemel-vorst sijn oog op my souw hebben laeten vallen, om my in ondertrouw met hem op te nemen, daer ik soo veragtelijk, sondig, mismaeckt en doemweerdig ben? Maer beladene siele. Wy sijn allen, de beste onser, sulc een groote eere onweerdig; de aldervolmaekste Heylige moet sig verontwaerdigen, en seggen met een nederigen David, wat ben ik, groote Immanuël, een doode hond, dat gy na my hebt omgesien! dat gy my uyt sulc een gering stof verheven hebt tot de grootste eere, om u Koninklijke Bruyd te mogen wesen? Weet gy wel dat Christus belooft heeft, dat hy de sijne wil ondertrouwen in goedertierentheyd en in barmhertigheden, sonder eenige van haere verdienste; hy wil u vrywillig liefhebben. Hos. 14: 5. Hy wil u uyt sijn vrye welbehagen en genade tot sijn egte Vrouwe aennemen; wel daer dese salige Hemel-vryer u van

sijn Egtgenootschap niet wil uytshlyten, maer u voor sijn Bruyd wil aennemen, waer toe soud gy dan u selven uytshlyten? Uw onweerdigheyd moet u niet te rug houden van Jesus, om hem op sijn rijke aanbiedinge aen te nemen, soo weynig als een kranke om sijn krankheyd van den Medicijnmeester moet blijven; heel anders dede den verloorene Soon, wien het gesigte van sijn onweerdigheyd niet dede aersellem, om na sijn Vader te gaen, Luc. 15: 17—19. Tot hem selven gekomen sijnde, seyde hy, hoe veele huurlingen mijns Vaders hebben overvloed van brood, ende ik verga van honger? Ik sal opstaen ende tot mijnen Vader gaen, en ik sal tot hem seggen, Vader ik hebbe gesondigt tegen den hemel, ende voor u. Ende ik en ben niet meer weerdig uw soone genaemt te worden; Maekt my als eenen van uwe huurlingen. Even soo liet de Samaritaensche Vrouwe haer niet afsetten door overtuyginge van haere onweerdigheyd; vergelijkt haer Christus by een hond, die men het brood der kinderen niet mag voorwerpen, sy versoekt maer met de hondekens de kruymkens onder sijn genade-tafel te mogen opsamelen. Matth. 15: 27. Sy seyde, ja Heere; dog de hondekens eeten ook van de brokskens, die daer vallen van de tafel haerer Heeren. Ja daerom moet gy dies te meer u door den geloove met desen grooten Immanuël ondertrouwen; want dan sult gy door die ondertrouw met hem weerdig in hem werden, dat hy seggen sal, mijn lust is aen u, Jes. 62: 4. Gy sult hem soo veel te aengenaemer wesen, hoe meer gy uwe onweerdigheyd siet en beklaegt; sulke laet hy tot sijn Bruyloft noodigen, Luc. 14: 21. Gaet haestelijk uyt in de straeten en wijken der stadt, en brengt de arme, ende verminkte, ende kreupele, ende

blinde hier in. Dan sal sijn genade in u meer openbaer werden, en hooger van u geroemt werden. Rom. 5: 20. Waer de sonde meerder geworden is, daer is de genade veel meer overvloedig geweest.

3. My dunkt, dat ik een swakke siele wederom hoor klagen, dat sy vreest, dat sy niet opregt in dese ondertrouw met Christus heeft te werk gegaen; die wel niet ontkennen kan, dat sy op sijn rijke aanbiedinge hem het ja-woord heeft gegeven, en hem voor haer Hooft, Heere en Man verkosen heeft; maer die bekommert is, dat sy dat niet opregt heeft gedaen, maer wel met een hoeragtig herte haer aen Jesus mogt hebben overgegeven, om dat sy haere rampsalige staet onder haer voorgaende Houwelijk niet genoeg op haer herte heeft gedrukt, en dat sy haer selve buyten die ondertrouw doe soo niet beschouwt heeft als de alderelendigste, armste, mismaekste, schuldigste, veragtste en ondeugenste; en om dat haer herte na dit weergaloos geluk, om met desen grooten Immanuël ondertrouwt te werden niet ernstig genoeg is uytgegaan, nog na weerde omtrent sulk een segenrijk Houwelijk werksaem is geweest. Maer kleyn-geloovige siele, dese voorgeworpene swaerigheyd neemt niet weg de seekerheyd van u ondertrouw, want merkt in 't gemeen aen. Dat dese uwe bekommeringe over de opregtigheyd van u ondertrouw met Christus veel eer een bewijs is van uwe opregte toestemminge aen Jesus aenzoek; daer is geen baerblijkelijker bewijs van een opregte onderhandeling met Christus over dit Houwelijk, als dat yemant niet anders by sijn selven bewust is, of hy heeft opregt Jesu aanbiedinge omhelst, en hy wil het nog opregt doen, en dat sulk een nog in geduurige vreesse over sijn overspeelig herte is, en bekommert over

sijn opregtheyd in desen, ja wenscht, dat het dog ernstiger en opregter mogt zijn; wel ik vrage u wankelmoedige siele, sijt gy na een nauwkeurig ondersoek wel by u selven anders bewust, als dat gy desen grooten Immanuël hebt aengenomen op sulk een voorwaerde als hy sig selven aen u aenbood, en dat gy hertelijk, met blijdschap, vrywillig, om hem selven, en onbepaelt sonder eenig beding, u selven als zijn eigendom hebt overgegeven; en soo gy het al niet wel gedaen had, dat gy het nog wilde doen, om op die boven-gemelden voorwaerden, en op geen andere, met Jesus ondertrouwt te werden; ja is dat niet u geduurige sugt en bede, dat u uw elendige staet onder dat rampsalig Houwelijk onder de Wet, buyten dese heylrijke ondertrouw, meer op u herte mogt wegen, u herte in vuyriger liefde-driften na desen beminnelijken Bruydegom mogt uytgaen, en dat gy meer werk van hem maekte, om hem als u Man veerdiger te gehoorsaemen, en hem hertelijker op u liefde-maeltijd mogt onthaelen? wel dit is een gewisse blijk van u opregte ondertrouw met desen Hemel-koning; noyt gaf David seekerder preuf van de opregtigheyd van zijn genade-staet, als dat hy bekommert was over de bedriegelijkheyd van zijn herte, dat hem dat wel mogt misleyden, hoewel hy waerlijk met de Borge ondertrouwt was; die daerom zijn herte voor den Heere openleyde, en smeekte, dat hy het anders opregt wilde maeken. Psalm 119: 80. Laet mijn herte opregt zijn tot uwe insettingen, op dat ik niet beschaemt en werde. Gelijk hy ook daerom by den Heere aenhiel, Psalm 139: 23, 24. Doorgront my, ô God, ende kent mijn herten; beproeft my, ende kent mijne gedagten. Ende siet of by my een schadelijke weg sy, ende leyt my op den

eeuwigen weg. In het burgerlijke geeft yemant door sulk een bekommering het seekerste bewijs van de opregtigheyd van sijn handel; als by voorbeeld, die een stuk geld heeft, dat hy wel niet anders kan oordeelen, of het is van goed aloy, maer niet uyt vrees, dat hy yemant daer mede mogt bedriegen, dat niet derft uytgeven, om dat hy bekommert is, dat het soo swaer of soo suyver niet en is, als het wesen most; en die daerom wenscht, dat het mog getoetst werden; soo gaet het hier ook; het suyverste bewijs van uwe opregte toestemminge aen Christi aanbieding is, dat gy niet beter weet, of gy hebt Jesus opregt voor de uwe gemeynt; maer dat gy egter nog in bekommering bent, of gy dat wel opregt hebt gedaen, en dat gy niet liever wenscht, als dat God de gestalte uwes herte toetse, en bedriegelijk en geveynst werk vindende, dat hy het in waerheyd opregt maeke wilde. Dat uwe toestemminge op Christi vryagie opregt is, blijkt daer uyt, dat gy (al waert gy al verseekert van u opregte ondertrouw met Christus) evenwel met die opregtigheyd in 't Houwelijk sluyten met Jesus niet voldaan sijt, sonder te wandelen als een die waerlijk uyt sulk een gering stof tot sulk een groote luyster, en tot sulk een hoog Houwelijk is verheven; dat gy nog wenscht Christus alleen en in alles te behagen, en geduurig als sijn eygendom in sijn nabyheyd zoekt te leven, om met hem op te staen en te gaen nederleggen; dat gy geensins tragt gelijk te wesen die klapagtige wijven, die ledig by de huysen omgaen, maer dat gy sulk een Vrouw wenscht gelijk te wesen, die in den morgenstont opstaet, en wiens hand de spinrokken vat, haer huys met dubbelde kleedinge voorsiet, en maekt, dat haer Man ge-eert

werd in de poorte; Ja dat gy wenscht soo te leven, dat alle uwe daeden, soo wel verborgene als openbaere getuygenisse mogten geven van de waarheyd deses ondertrouw; O hoe cierlijker gy u als sijn ondertrouwde Bruyd met heyligheyd voor u Sielbruydegom kond opdoen, hoe verootmoedigder en nedriger, hoe levendiger in u geloofs-oefening omtrent hem, hoe brandender in liefde tot hem, hoe loffer van u selven om u alleen aen sijn leydinge en bestieringe over te geven, hoe liever het immers u is? Wat in 't bysonder belangt, dat gy klaegt, dat u niet genoeg na haer gewigt klemt u rampsaligheyd buyten dit Houwelijk met Christus, en dat u herte overeenkomende soo een gelukkige staet daer over niet genoeg werd aengedaen en in begeerte werksaem is, daer moet gy op aenmerken: Dat het onmogelijk is, dat yemant souw kunnen verlegen wesen over sijn elendige staet, en werksaem en begeerig na dat geluk, na het waere gewigt van sijn rampsaligheyd buyten dese ondertrouw, en na mate van de uytmuntentheyd van dese Houwelijks-vereeniging, om dat de allerheyligste maer ten deele kent. Christus heeft ook noyt het deelgenootschap van dese ondertrouw vastgemaekt aen sulk of sulk een mate of trap van verlegentheyd over onse staet en werksaemheyd in dese geestelijke Houwelijk-staet, maer altijd aen de waarheyd daer van. Psalm 72. Hy sal sig wenden tot het gebed des genen, die gantsch ontbloomt is. Gelijk Christus in sijn veelvuldige salig-spreekinge alleen de waarheyd der genade vordert. Matth. 5: 4—6. Salig sijn die treuren; want sy sullen vertroost worden; Salig sijn de sagtmoedige, want sy sullen 't aerdriek beerven, Salig sijn die hongeren ende dorsten na de gerechtigheyd,

want sy sullen versaedigt worden. Alle deelgenooten aen dese segen-rijke ondertrouw sijn in het zoeken van dit Houwelijk, alle niet even verlegen met haer rampsalige staet, en even ernstig; een Zaccheus, een Lydia de Purperverkoopster had in ver na sulk een groote bekommering en ernst niet, als had een Asaph, Heman, David, Paulus, als sy met Immanuël hen lieten ondertrouwen, of immers die ondertrouw vernieuwden; daer de eerste soo seeker met Jesus in Houwelijk waeren vereenigt als de andere; en daerom hebt gy geen reden, om u opregtigheyd in het verkiezen van Jesus tot u Man te verdenken, schoon gy soo verlegen niet geweest sijt over u vervremdinge van Jesus, en soo arbeydsaem na dit Houwelijk niet als de bekommering en yver van anderen.

4. Maer sal mogelijk een wankelende siele seggen, hoe souw ik derven vast stellen, dat ik met dien heyl-rijken Immanuël sulk een gesegent Houwelijk had gesloten, daer hy soo straf met my handelt; hy schijnt een droog blad en stoppel te vervolgen; ik sit in duysternisse, en sie geen licht; daar hy my te vooren soo vriendelijk besogt (soo my toescheen in het begin van mijn ondertrouw met hem) en met sulke overstromende vertroosting van sijnen Geest verquikte, daer sijn die goudene dagen weg-gevlogen; Christi honingraeten druypen niet meer van honing en van stroomen van vertroostinge op mijn siele neder; wat hadde Christus en ik geen schoone feestdagen in sijn wijnhuijs? hoe meeninge fles van liefelijken Nardus heeft hy niet wel gebroken en over mijn hoofd gegoten? maer nu laet hy my in mijn druk sitten, met mijn oude banden en boeyen van verdorventheyd beswaert sonder een opslag van een vriendelijk oog meer aen my te geven; sit ik onder

de middelen der genade, daer vind ik hem niet; ben ik onder het Euangelium der genade, hy past dat Woord niet bysonder toe op mijn siel; hy doet my daer als in sijn heyligdom niet eens aenschouwen sijn sterkte en sijn eere; nog hy versegelt die Waerheden aen mijn siele, maer hy laet my dat Woord aenhooren sonder smaek, sonder lust, sonder liefde in die Waerheden, sonder blijdschap en verlustiging, en sonder dat ik daer behoorlijk voedsel uyttrek; want al eetende teer ik uyt, en moet uytroepen myn magerheyd, mijn magerheyd! Sit ik onder sijn gunstgenooten aen sijn ronde tafel, alwaer hy sijn liefdepanden aen sijn Bruyd toereykt, haer feesteert met de kussen sijnes monds, ja haer wel armringen en kleynodien send, en haer siele wel eens optrekt voor den witten throon des Lams, in haer Vaders binnenhof, in de groote Konings-bruyloftsael, soo gaet hy my voorby, en laet my ledig heen gaen, sonder my de beteekende saek van die uyterlijke trouw-panden te doen genieten, en sijn liefde te doen smaeken, die honing uyt de steenrotse Christus; daer sterkt hy my niet door het gevoele van Gods gunst, nog voert my in sijn geestelijk wijnhuys, nog laet sijn liefdebaniere over my sijn; daer doet hy my de hand des geloofs niet uytsteeken in de rijke schatkist van de Goddelijke genade, nog doet my door den geloove daer loopen tot de wonden van Christus, als tot een veylige schuyfplaetse, om in die klove der steenrotse my te verbergen voor den bloed-wreker, daer hy andere aen die verborgene tafel wel met liefde-visiten bezoekt, en nu en dan wel eens een dronk geeft uyt de beeke, die gaet door de straeten van het nieuw Jerusalem; hoe souw ik dan kunnen of derven gelooven, dat hy waerlijk my voor sijn Bruyd had

uytgekosen? Soo hy een regte Houwelijkse liefde voor my had, souw hy sig dan soo vreemd van my houden? Souw hy, die een onuytputtelijke springbron van licht, genade, geest en leven is, my dan soo sober en schrael houden, en soo dor en mager laeten heengaen, sonder my de minste verquikking van sijn volle tafel, van sijn soete liefkosinge en omhelsinge toe te senden? Ja sie ik eens na desen Siel-bruydegom uyt, gae ik hem zoeken op de voetstappen der schaepen, in het geselschap van sijn vrienden, daer ontmoet ik hem niet, maer gae al even duyster en ongevoelig wederkeeren; schrijf ik hem een minnebrief, en send ik mijn verliefde sugtingen en gebeden tot hem boven de wolken heen om een aenblik van sijn gunst en goedertierentheyd, hy laet die onbeantwoord, nog send my een briefje van sijn eyge hand of sijn hertelijke gebiedenis wederon; nog bestraelt my eens, om hem in sijn algenoegsaemheyd tot mijn siele-troost te beschouwen, nog segt eens tot mijn siele, ik ben u heyl, u schild, u loon seer groot, ja u deel in eeuwigheyd, als of ik hem niet aenging; luyster ik na sijn kloppingen en bewegingen, soo worde ik hem niet gewaer; versoek ik andere hunne tusschenspraek en gebeden, om voor my by hem aen te houden, dat hy my in sijn gunst en genade wil komen bezoeken, soo sie ik daer geen goed gevolg van, nog verneem hem niet; och hoe was het mogelijk, soo hy mijn ondertrouwde Bruydegom was, en soo hy my tot sijn wettige Vrouw had opgenomen, dat hy soo stuurs en nors met my souw handelen! Maer bedaert u een weynig, bedrukte en door onweder en twijfeling voortgedrevene siele; wagt u, om oyt uwen gesegenden Bruydegom met quade nagedagten te beledigen, of hem

van liefdeloosheyd of ongevoeligheyd te verdenken, die de goedheyd selve is, en onveranderlijk blijft in de liefde tot de sijne: De sijne, die hy lief gehad hadde, heeft hy lief gehad tot den eynde, Joh. 13: 1. Wat u klagte belangt, die spruyt uyt een verkeert begrip van Immanuëls wegen, welke gy na uw gedagten afmeet, daer gy most denken, dat sijne gedagten niet sijn als onse gedagten, nogte sijne wegen als onse wegen; daerom brenghet gy in, dat dien liefdragende Bruydegom sijn lieve Bruyd soo hard niet souw handelen, nog u soo swaer souw besoecken, soo hy u met sig had ondertrouwt; daer gy moest denken, dat u schuym van sonden en verdorvenheden dese heete smeltkroes van nooden heeft, en dat uwen alderverwonderlijksten medicijnmeester, die volmaektelijk alle uwe doodelijke qualen kent, en weet, wat gesontst voor uwe siele is, yeder beker van verdrukkinge selfs mengt, en met sijn eyge hand aen u mond houdt, om u van uw gebreken te genesen; 't is ook maer voor een korte tijd, dat u Bruydegom sig soo bars schijnt aen te stellen; denkt dat gy hier op aerde een vreemdeling sijt; een vreemdeling in een vreemt land moet sig genoeggen met een rookige herberg, slecht onthaelt, een hard bed en een bars-sprekende Waerd; 't sal met u niet lang aenloopen, of de morgenstont sal opdagen, waer in gy aen de zijde van u Bruydegom sult staen, om met hem gekroont te werden aen de Bruyloft des Lams daer boven; en daerom wat is 'er aen gelegen, dat gy slegt onthael vind in de rookige herberg van dit leven; door dese weg van wederwaardigheden, welke uwen beminnens-weerdigen Bruydegom u doet betreden, wil hy u van de ongeoorloofde liefde tot andere Boelen en vreemde Minnaers speenen, om hen

niet na te gaen; soo handelde de Heere immers met het overspeelig Juda, Hos. 2: 5, 6. Daerom, siet ik sal uwen weg met doornen betuynen; ende ik sal eenen heyningmuur maeken, dat sy haere paden niet en sal vinden. Ende sy sal haere boelen naloopen, maer deselve niet aentreffen; en sy salse zoeken, maer niet vinden; dan sal sy seggen, ik sal heenen gaen ende keeren weder tot mijnen voorigen Man; want doe was my beter dan nu. De Satan, de wereld met haere begeerlijkheyd, ja de Afgod van u eyge selfs liefde, sijn de boelen, die gy van natuure liefst nevens u Man Christus; de doorn-heg en de muur, welke God op u weg maekt, om u te beletten van dese boelen na te gaen, sijn de wederweerdigheden, waer mede u leven werd doorweven; wat verliest gy dan, als u Bruydegom door sulck een doornheyning van allerhande ongemakken u belet de paden van uwe voorgaende boelen te vinden? Dat gy klaegt, dat gy in langen tijd sulke hooge springvloeden van vertroosting en niet hebt ondervonden, als voor desen, ja dat dien vriendelijken Jesus u niet meer bezoekt met sulke gevoelige omhelsingen sijner liefde als in u eerste tijd der minne, doe gy hem op sijn rijke aanbiedinge het ja-woord had gegeven; die klagte komt my niet vreemt voor, dewijl men niet wel kan missen de ontrekkingen van een liefstallige Bruydegom, die ons hert door liefde-pijlen heeft gewond, en daer mede geheel is doorgegaen; egter, behalven dat wy boven al hebben aengeroert, soo bedenkt wankelmoe-dige siele, dat het gedrag van uwen siels-beminde prijselijk is, ja meer wijs dan vriendelijk om soo te spreken; want door het schuyven van een voorhang voor sijn liefde, en het intrekken van sijn liefkozingen wil hy uwe sielen laeg houden, dat gy u over

sijn vriendelijke omhelsingen niet te veel soud verheffen; even als Paulus, wanneer hy in den derden Hemel was opgenomen geweest, een scherpe doorn in zijn vleesch kreeg, op dat hy over die verheffinge sig niet souw verhooveerdigen. 2 Cor. 12: 7. Op dat ik my door de uytmentheyd der openbaeringe niet en soude verheffen, soo is my gegeven een scherpe doorne in 't vleesch, namelijk een Engel des Satans, dat hy my met vuysten slaen soude, op dat ik my niet en soude verheffen. Even soo handelt de Heere Jesus met zijn Bruyd in het inhouden van de verheugende straelen sijnes aengesigts; dewijl hy weet dat gy mogelijk niet souw kunnen verdragen een top-zeil, een schoone voorwind, een hooge springvloed, van zijn gevoelige kussinge, of een geduurige helderen somersen dag, en een flikkerende somerson van zijn soet-streelende omhelsingen, maer dat gy gevaer soud loopen om u daer op te verheffen, soo wil hy de revieren van zijn drukkende liefde-kussen op u niet uytaeten, maer wil dat hemelsch banquet liever voor u bewaeren voor de presentie-kamer, alwaer volheyd van vreugde en lieffelijkheden voor eeuwig aen de Bruyloft des Lams sal genoten werden. Gelijk de nacht en schaduwen goed sijn voor bloemen; gelijk ook het maenlicht en den daauw beter sijn dan een geduurige sonneschijn; soo is ook het intrekken van Christi vriendelijke gedaente en soeten invloed bysonder voor zijn Bruyd heylsaem, en heeft een voedende kragt in sig, en geeft sap aen de heylige nedrigheyd; daerenboven houd hy zijn streelende kussingen en drukkende omhelsingen voor u in, om u hoeft geen andere peuluwe te geven, voor dat gy binnen de poorten des hemels sijt, daer gy tusschen sijn borsten eerst sult leggen, en in de

schoot van zijn lieffelijke omhelsingen sult rusten; hy wil u leeren, dat gy geen afgod van zijn soete gevoelige vertroosting en tegenwoordigheyd moet maeken, dewijl die alle maer schepselen sijn, en niet anders dan het koninglijke kleed, de goude ring en armringen van de Bruydegom Jesus; de Bruydegom Jesus selve is veel beminnelijker dan alle de verciersels, die aen hem sijn; ja daer door wil hy u leeren, dat gy meer op sijn trouw-beloften dan op sijn aengesigt moet vertrouwen; en daerom laet hy u hier altijd niet weyden op het Manna, de spijs der Engelen en op sijn liefde-feesten; denkt ook, dat het u moet genoeg wesen een voorsmaek van sijn soete omhelsing te hebben mogen genieten in u eerste ondertrouw, al kreeg gy noyt daer van een tweede proef, voor dat gy dat gesegende Houwelijk in den hemel sult voltrekken; gelijk het eertijds in een wedloop de loopers genoeg was, dat sy het gout sagen ter plaetse daer men de loop begon, al kregen sy daer noyt meer een gesigt van, voor dat sy de loopbaane hadden ten eynde geloopt; sijn 'er, die dese beminnens-weerdigen Bruydegom met liefdebanquetten feesteert, die hy het brood der Engelen voorset, als sy in hunne binne-kamers met hun Siel-bruydegom verborgene gemeynschap oefenen, of onder de middelen der genade hunne dorstige en begeerige siele voor sijn verwarmende straelen hebben open gelegt; die hy wel eens geeft sulc een opgehoopte, nedergedrukte en overlopende maete van vertroostinge en gevoelige uytlaetingen van sijn liefdesoeken, dat sy nauwlijks dragen konnen, dat sy ontfangen; dat doet u souveraine Bruydegom na sijn volmagtig gesag en vrye bedeeleinge; niet, om dat hy met u niet ondertrouwt is, of dat hy u minder en

flauwer liefde souw toedragen; maer om dat hy wil toonen, dat hy na sijn onbetwiste magt beschikkinge van sijn goederen maekt; sijn 'er, die wegens sijn liefde-uytgangen in verbaestheyd en als buyten hen selven werden weg-gerukt; daer sijn 'er aen de andere kant meenige, die dat gelukkig Houwelijk al met hem hebben gesloten, en door het geloove sig opregt aen dien groote Plante van naem hebben verlooft, en egter geduurig moeten klagen met een Asaph, Psalm 77: 8—10. Sal dan de Heere in eeuwigheden verstooten; ende voortaan niet meer goedgunstig sijn? Houd sijne goedertierenheyd in eeuwigheyd op? heeft de toesegginge een eynde, van geslagte tot geslagte? Heeft God vergeten genadig te sijn? heeft hy sijne barmhertigheden door toorne toegesloten? Ja met een Heman moeten sy wel die naere klagten uytboesemen, Psalm 88: 15—18. Heere, waeromme verstoot gy mijne siele? ende verbergt u aenschijn voor my? Van der jeugd aen ben ik bedrukt ende doodbraekende; ik drage uwe veruarnissen; ik ben twijffelmoedig. Uwe hittige toornigheden gaen over my; uwe verschrikkingen doen my vergaen. Den gantschen dag omringense my, als water; t'samen omgeven sy my. Daer en boven, die hy boven u vriendelijk ontmoet, en hunne siele liefelijk omhelst, die geeft hy ook wel eens wolkige dagen, die het vrolijk licht van sijn vriendelijk aenschijn eclipseren; die reviere Gods, die vol waters was, en hunne siele overvloeyde en verquikte, loopt wel weder in de zee, van waer sy quam, dat sy dan in een laege ebbe wel heygen na sijn voorgaende gevoelige tegenwoordigheyd; en daerom, kleyn-geloo-vige, legt liever in het toekomstige u verstand voor sijn voeten neder; geeft het gantsche bestel, hoe u

Bruydegom met u leven wil, geduurende dat gy van hem uytwoond, gewillig in zijn handen over, om u op zijn trouw-beloften gerust te verlaeten; neemt nauwe kennisse van het Houwelijks-verdrag; verkeert veel by zijn ondertrouwde Bruyd, daer hy veeltijds in 't midden komt; houd nauwe correspondentie met hem; komt meenigmael in gesprek met uwen koninklijken Bruydegom, wiens lippen zijn als de lelien, druypende van soet-riekende myrrhe; verkeert veel in zijn huys, want dat is het wijnhuys, alwaer gy u liefste ontmoet, en den lieffelijken reuk sijner kleederen riekt; send hem geduurig een bode, en schrijft hem meenigmael een liefde-brief, of hy u mogelijk een buyten-gewoon antwoord van boven sond, en gy na veel worstelens mogt geraeken in des Konings wijn-huys, daer hy u een dronk van zijn siels-verrukkens-magtige liefde wilde gunnen; maer mag het u niet gebeuren, terwijl gy sijt sugtende in dit leeme huys, dagelijks vernieuwde feesten van liefde met Christus te genieten, en nu of dan u honger te lesschen met een kus van dat schoonste aengesigt, welke is als de son op de middag in haer kragt; gedenkt, dat 'er reets een antwoord van u Siel-bruydegom leyd in het Houwelijks-verdrag, ik en sal u niet begeven, ik en sal u niet verlaeten, en dat Christus vast besig is, om voor hem selven en voor u een groen-bedde van liefde te maeken, daer hy u een volle dronk sal geven uyt die hemelsche bron, en tot dronken wordens toe u sal drenken uyt de suyvere reviere van het water des levens, welke voortkomt van den thron Gods en des Lams. Openb. 22: 1. daer u Bruydegoms liefde-blikken u vermoeyde siele sullen vet maeken; beswijkt maer niet, de mijlen ten hemel zijn maer weynig en kort; O u ruym en rijkelijk avondmael

daer boven sal dobbel over vergoeden u mager mid-dagmael en sobere portie in dit leven.

5. Ja maer, denkt mogelijk een sukkelende siele, ik hebbe meenigmael trouwloos geweest, verbreekende de trouw-belofte aen hem gedaen; ik heb soo dikwils na vreemde vryers omgesien en na mijn eyge hoofd zoeken te leven; ik wierd knorrig, als ik mijn eygen sin niet mogt volgen; die daerom niet waerdig ben een sitplaets te hebben in des Konings bruyloft-sael, ik laet staen, dat ik hier namaels dat heyl-rijk Houwelijk met dien hoogsten koninklijken Prins souw mogen voltrekken; en daerom vrees ik, dat ik met hem nog niet ondertrouwt ben, of dat desen Hemel-bruydegom mijn wangedrag siende, mijn hoeragtige neygingen, mijn korsel-hoofd, en hoogmoedig herte, berouw van de opregtinge van dit Houwelijks-verbond mogt hebben gekregen, en daerom my als een overspeelige Vrouwe voor altoos heeft verlaeten, en een scheid-brief gegeven? Maer weet gy wel kleyn-geloovige, dat gy u onweerdig dragende in dit Houwelijk, dat Houwelijks-verbond niet verbreekt, maer alleen maer de houwelijkse voorwaerden; want dat Houwelijk is onverbreekelijk, om dat Christus sijn Bruyd sig ondertrouwt in eeuwigheyd; dat was immers de onfeylbaere belofte van de Bruydegom, Jer. 32: 40. Ik sal een eeuwig verbond met hen maeken, dat ik van agter hen niet en sal afkeeren, op dat ik hen wel doe; ende ik sal mijne vrees in haer herte geven, datse niet van my af en wijken. Jes. 54: 10. Bergen sullen wijken, ende heuvelen wankelen, maer mijne goedertierenheyd en sal van u niet wijken, ende het verbond mijnes vredes en sal niet wankelen, seyde de Heere uwe ontfermer. Als een Man of Vrouw in een Houwelijk eens haer pligt te buyten gaen,

twijfelen sy dan wel oyt aen haer trouw? immers neen? Of word buyten overspel het Houwelijk tuschen liefhebbende gehouwde wel gebroken? immers neen? Wel waerom soud gy dan denken, dat gy door sondigen dat Houwelijk met desen Hemel-koning kondet verbreeken, daer gy immers u hert-liefde voor Jesus bewaert? Daer en boven onse Houwelijks-voltrekkinge in den hemel rold niet op de raderen van ons eyge maeksel, nog wy sijn in ondertrouw opgenomen met een Bruydegom van ons eyge toestel, die soo licht in sijn genegentheyd souw veranderen; hy heeft soo los en onvast met ons niet gehandelt, dat hy ons soo ligt souw kunnen verlaeten, of dat wy na ons welgevallen van hem souden kunnen afloopen; Al die Christus met hem ondertrouwt heeft, geeft hy noyt een scheyd-brief, dewijl hy die lief heeft met een eeuwige liefde. Jer. 31 : 3. De Heere is my verschenen van verre tijden; ja ik heb u lief gehad met eene eeuwige liefde, daerom hebbe ik u getrokken met goedertierenheyd. En geen wonder; want eer hy sijn trouwe aen u heeft aangeboden, wist hy al, hoe gy u in 't vervolg dragen soud; en soo het voor een dwaese onder de menschen soude gehouden werden, die sig ging ondertrouwen met eene, welke hy sekerlijk wist, dat met andere hoereren en weg loopen soude; soud gy u dan niet schaemen sulke gedagten te maeken van desen Hemelvorst, dat hy sig met yemant in ondertrouw souw begeven, die hy wist, dat hem eerlang moetwillig souw verlaeten? Ook weet u Siel-bruydegom, dat gy niets van u selven hebt, of yets welbehaegelijks voor hem kond uytvoeren, sonder dat hy dat altoorens door de hand sijner genade in u herte heeft gelegd, en dat hy door sijn kragt en levendige invloed doet

uytvoeren, waer toe u de houwelyks-band en liefde verpligt; waerom hy uytdukkelyk in sijn Houwelyks-verdrag dese voorwaerde daar by doet, dat hy sijn vreesse in uwe herte souw geven, en maeken, dat gy in sijn wegen wandelde, en van hem niet afweek; denkt gy dan, dat hy u het noodige om hem met een kuyse liefde aen te kleven soude weygeren, en dat hy sijn eyge toesegginge, niet souw vervullen? te meer, om dat 'er in u als sijn ondertrouwde Bruyd een geduurige sugt is en blijft, om hem als u Man in alles welbehagelyk te mogen sijn, en daer toe van hem door sijn Geest bequaem gemaekt te mogen werden; gy hebt immers geen reden om hem van ontrouw en verandering in liefde te beschuldigen, als of hy min barmhertig en liefdragende soude sijn, als menschen van een laeger geest, die diergelyken trouwe en liefde aen haere ondertrouwde niet weygeren te bewyjsen; is 'er wel een rechtaerdige Bruydegom, die de gebreken van sijn ondertrouwde Bruyd konde verhelpen, en die sy wenschte dat van hem verbetert wierden, en die haer die trouwe en liefde soude weygeren? Hoe veel minder hebt gy dan grond om u Siel-bruydegom van die onbeschoftheyd en onbeleeftheyd te verdenken, dat hy niet gereed souw wesen u gebreken door sijn genade te verhelpen, daer hy in liefde en trouwe alle menschen oneyndig overtreft. En vreest gy voor verleydinge tot overspel, dat gy u voorgaende boelen wel wederom mogt gaen nahoereren, smeekt u mededogende Heyland om hulpe, dat gy door dwang van sijn liefde bewaert mag werden, om noyt tot die dwaesheyd weder te keeren, van u oude boelen weder na te gaen; segt, ontfermende Immanuël, gehengt dog niet, dat mijn voorgaende

mede-vryers, door hunne vleyeryen my wederom mogen aenvallen, of soo gyse toelaet op my aen te komen met hunne versoekingén, laet ik hen noyt het oore lenen of te spraek staen, maer laet ik die daedelijk met afkeer afwijzen; laet ik dog u alleen in reyne liefde soo aenkleven, en al mijn genegentheden inruymen, dat in al mijn gedrag blijke, dat ik u alleen voor mijn Bruydegom en Man heb verkooren, en dat al mijn vermaek is, u te hehagen, en in alles u sin alleen te doen, met versaekingé van mijn eyge sin; En gebeurt het, dat gy wegens u byblijvende hoeragtige neyging u laet afleyden, en dat gy u voorige minnaers nog al te veel liefde toedraegt, klaegt dat aen u Siel-bruydegom; als een maegt verkragt wierd, en sy riep, soo was sy onschuldig; werd gy van de Satan, de wereld en u eyge verdorve vleesch overweldigt en verkragt, klaegt het u liefdragende Bruydegom, en toont, dat het met u sin niet en is; bekleed u over u byblijvent overspeelig herte met heyilige schaemte en ootmoedigheyd; smeekt hem, dat hy u struykelende knyén weder wil vast setten en oprigten, sonder in die boeleringe voort te gaen, en dat hy u wederom in sijn nabyheyd wil brengen. En blijft 'er in u herte nog eenige dubbinge en twijfelinge over, gaet na u Bruydegom toe, en smeekt hem, dat hy u die alle gunstelijk wil ontwinden, en u soodanige bewijsen van u ondertrouw doen voorkomen, dat gy u vrymoedig van uwe opregte liefde tot hem, en van sijne genegentheyd tot u moogt verseekeren, en sonder eenige twijfelinge in u trouwbelofte meugt berusten.

X. AFDEELINGE.

VAN DE TROOST,

Welke uyt dit Houwelyk voor de Bruyd vloeyd.

Als gy u dan, koninglijke Bruyd, weerdig u ondertrouw met dien grooten Immanuël gedraegt, soo kond gy daer in veel moedgeving vinden in allerhande ongevallen; ontbreekt u meenigmael wijsheyd, dat gy door dé duysterste saeken niet kond doorsien, hy sal u tot oogen sijn; pleegt met u ondertrouwde Bruydegom raed, hy sal u in de alderduysterste saeken een heylsaemen raed geven, en op de rechte weg bestieren, gelijk het hoofd het lichaam bestiert; word gy aengevallen van u geestelijke vyanden, braekt de Wet of de Satan haere beschuldiging tegen u uyt; O de Heere Jesus u ondertrouwde Man sal uwe twistsaeke twisten; soo lang de Man leeft, kan een Vrouw in rechten niet betrokken werden; even soo kan de Satan nog de Wet eenige vat op u hebben; u liefdragende Man Immanuël sal u saek aantrekken als de sijne, en die voor u goed maeken; siet gy tegen u wensch en begeerte nog al te veel om na u voorgaende minnaers, na een vleeschelijk genoeg en ydele wereld, sijt verseekert, dat u liefdragende Man u om uwe swakheden geen scheyd-brief sal geven, maer dat sijn liefde die struykelingen sal oversien en bedekken; want hy een God is, die niet aenschouwt de ongerechtigheyd in Jacob, de overtredingen in sijn Israël; word gy hittelijk van u vyanden vervolgt en onderdrukt, sijt getroost, dat hy

u sal nemen onder de vleugelen van sijn bescherminge, en verbergen in 't hol van sijn hand; troostrijk was Gods belofte, Psalm 91: 4—6. Hy sal u dekken met sijne vlerken, ende onder sijne vleugelen sult gy betrouwen; sijne waerheyd is een rondasse ende beukelaer. Gy en sult niet vreesen voor den schrik des nachts; voor den pijl die des daegs vliegt; Voor de pestilentie die in de donkerheyd wandelt; voor het verderf dat op den middag verwoestet. Ontbreekt u yets na lichaem of na siel, gy kond gerust wesen, dat hy u gebrek met sijn algenoegsaemheyd vervullen sal, en dat gy met David sult kunnen seggen, mijn beeker is altijd overvloeiende; immers al het sijne is het uwe door dit Houwelijk geworden; wel wat souw dan u liefdragende Bruydegom u kunnen weygeren? Sijt gy swak, hy sal u sterken, dat was sijn hert-sterkende moed-geving, Jes. 40: 29. Hy geeft den moeden kragt, ende hy vermeenigvuldigt de sterkte dien die geene kragten en heeft. Sijt gy gevallen, hy sal u wederom als sijn ondertrouwde Bruyd opregten, Mich. 7: 8. Verblijd u niet over my, ô mijne vyandinne; wanneer ik gevallen ben, sal ik weder opstaen; wanneer ik in duysternisse sal geseten sijn, sal my de Heere een licht sijn. Kond gy niet gaen, hy sal u dragen, Jes. 40: 11. Hy sal sijne kudde weyden gelijk een herder; Hy sal de lammerkens in sijne armen vergaderen, ende in sijnen schoot dragen; de soogende sal hy sagtkens leyden. Wandelt gy in duysternisse, u Bruydegom sal u, als de wolk-colomme Israël voor- ging, voorlichten, Psalm 27: 1. De Heere is mijn licht, ende mijn heyl, voor wien soude ik vreesen? De Heere is mijns levens kragt, voor wien soude ik vervaert sijn? Sijt gy in nood, wat vind gy dan

geen vrymoedigheyd om tot u Bruydegom te gaen, en tot des Konings binnen-kamer? Wat heeft een Vrouwe geen vrymoedigheyd om in verlegentheyd tot haer Man te gaen, haer nood aen hem te klagen, en sijn hulpe van hem te eysschen, ja sig verseekert te houden, dat hy haer hikkende smeekingen en biggelende traenen langs haer wangen sig sal laeten welgevallen? Wat u quelt koninklijke Bruyd, gaet vry gemeensaem tot uwen ontfermenden Bruydegom, stort u klagte voor hem uyt, en maekt u begeertens aen hem bekend, en sijt vergewist, dat hy u smeekingen met segen in u boesem sal doen wederkeeren, gy sijt dog het vermaek en lust van sijn oogen, en hy vind genoeg in u smeeking, u stemme is hem soet, en u gedaente lieflijk, Hoogl. 2: 14. Schrikt ook niet voor de dood; die sal u niet scheidt van u over-soete Hert-bruydegom, maer sal u in de armen van u Bruydegom overgeven, en brengen tot voltrekkinge van u lang gewenschte trouw; als gy den dorpel der heerlijkheyd sult overgestapt sijn, dan sult gy eerst de volmaekte vrugten plukken van u gesegent Houwelijk; u schoonheyd volmaekt opgeluystert, en u cieraed en vorstelijk gewaed verdubbeld hebbende, sal u gegeven worden voor eeuwig by hem in te wonen in sijn hemels palleys. om in die bruyloft-sael daer boven volkomen te genieten sijn over-soete liefde-toelacchingen, het glansrijk licht van sijn beminnelijk en siel-vermaekend aengesigt, de hert-verrukkende omhelsingen van sijn onmiddelijke gemeynschap, en de drukkende kussen van sijne siel-streelende liefde. Vertrouwt malkanderen met dese woorden.

A M E N.

INHOUD.

Bladz.

OPDRAGHT

Aen myne Veel-gaëchte Schoon-Moeder Hendrica Gossy,
Huysvrouw van de Heer Cornelis van Kleverskerk,
beneffens Aen myne seer Waerde Suster Johanna
Francken, Huysvrouw van de Heer Johan de Roo, en
Aen myne Veel-geliefde Swagerinne Anna Cornelia de
Vries, Huysvrouw van de Heer en Mr. Henricus Francken. 1

Aenspraek aen den God-vrugtigen Leeser. 23

I. AFDEELINGE.

Inleyding. Van de Nauwe Vereeniging der Geloovigen
met Christus. 28

II. AFDEELINGE.

Overeenkomst tusschen de nauwe vereeniging der Geloovigen
met Christus en tusschen het Houwelijk 30

III. AEDEELINGE.

Van de geluksalige staet der gener, die met Christus
in een Houwelijks-Verbond komen 57

IV. AFDEELINGE.

Van de merkteekenen van het Houwelijk-sluyten met
Christus 77

V. AFDEELINGE.

Van de ontdekkinge der gener, die de Proef van Jesu
 Bruyd niet kunnen uytstaen 90

VI. AFDEELINGE.

Van de weg langs welke yemant komen kan tot een
 Houwelyk-sluyten met Christus 109

VII. AFDEELINGE.

Van de beweegreden en tot het ingaen van dit segen-rijk
 Houwelyk 115

VIII. AFDEELINGE.

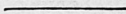
Van de verpligtinge der Geloovigen, die met Jesus in
 Houwelyk syn gekomen 117

IX. AFDEELINGE.

Van de moedgeving voor Twyfelmoedige Sielen . . . 146

X. AFDEELINGE.

Van de troost, welke uyt dit Houwelyk voor de Bruyd
 vloeyd 168

Bladz.

an Jesu
. . . 90

tot een
. . . 109

en-rijk
. . . 115

sus in
. . . 117

. . 146

Bruyd
. . 168

